

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2009 – 2019 GMINY BRZOSTEK**
(aktualizacja nr 1 - projekt)

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE.

1.1. Cel i przedmiot opracowania.

**2. AKTUALNA ANALIZA STANU ŚRODOWISKA
W GMINIE BRZOSTEK**

2.1. Charakterystyka geograficzno-gospodarcza

2.1.1. Położenie administracyjne, powierzchnia, dane demograficzne

2.1.1.1 Dane demograficzne.

2.1.2. Położenie geograficzne i morfologia

2.1.2.1. Budowa geologiczna

2.1.2.2. Klimat

2.1.2.3. Gleby

2.1.3. Sytuacja gospodarcza.

2.1.4. Rolnictwo

2.1.5. Baza turystyczna na terenie gminy

2.1.6. Istniejąca infrastruktura gminy.

2.1.6. 1. Wodociągi, kanalizacja.

2.1.6. 2. Sieć energetyczna i telefoniczna

2.1.6. 3. System komunikacji.

2.1.7. Wnioski wynikające z analizy ekonomiczno-finansowej

3. ZASOBY i STAN ŚRODOWISKA

3.1. Wody

3.2. Surowce mineralne

3.4. Gleby

3.6. Flora i fauna

3.8. Powietrze atmosferyczne

4. SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

4.1. Parki Krajobrazowe

- 4.2. Rezerваты przyrody „Kamera”
- 4.3. Pomniki przyrody
Na obszarach leśnych Gminy znajdują się następujące pomniki przyrody
- 4.4. OSO Natura 2000
- 4.5. Obszary ochrony wód
- 4.5.1. Ochrona wód powierzchniowych
- 4.5.2. Ochrona wód podziemnych

5. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

- 5.1. Zagrożenia jakości wód
- 5.2. Odpady
- 5.3. Hałas
- 5.4. Zagrożenia jakości powietrza
- 5.6. Poważne awarie i klęski żywiołowe
- 5.6.1. Informacje ogólne
- 5.6.2. Poważne awarie
- 5.6.2.1. Przewozy ładunków niebezpiecznych
- 5.6.2.2. Awarie elektrowni jądrowych, gwałtowne pożary obiektów przemysłowych, ataki terrorystyczne
- 5.6.3. Katastrofy naturalne
- 5.6.3.1. Zagrożenie powodziowe
- 5.6.3.2. Osuwiska
- 5.6.3.3. Huragany
- 5.6.3.4. Gradobicia
- 5.6.3.5. Susze
- 5.6.3.6. Trzęsienia ziemi
- 5.6.3.7. Pożary
- 5.7. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące
- 5.7.1. Informacje ogólne
- 5.7.2. Linie energetyczne 31
- 5.7.3. Stacje nadawcze radioowo telewizyjne

6. POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

7. EDUKACJA EKOLOGICZNA

8. PODSUMOWANIE

9. ANALIZA SWOT

- 9.1. Czynniki wewnętrzne
- 9.2. Czynniki zewnętrzne

10. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

- 10.2 Cele i funkcje programu
- 10.2.1. Priorytety ekologiczne.
- 10.2.2. Struktura Planu gospodarki odpadami
- 10. 3. Kryteria wyboru celów i priorytetów ekologicznych
- 10. 4. Strategia ochrony i poprawy stanu środowiska.
- 10. 4.1. Informacje ogólne
- 10.4.2. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych
- 10.4.8 Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

11. MONITORING I ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKIEM

- 11.1 Monitoring stanu środowiska
- 11.2 Monitoring procesu wdrażania POŚ
- 11.3. Zarządzanie programem
- 11.4. Struktura zarządzania Programem
- 11.5. Harmonogram weryfikacji celów i kierunków działań oraz terminów przygotowywania raportów z wykonania programów

11.6. Edukacja ekologiczna w aspekcie wdrażania POŚ

11.7 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu

12. Koszty i źródła finansowania PROGRAMU

- 12.1. Koszt realizacji programu
- 12.2. Źródła finansowania programu

13. UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

14. RODZAJ I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH

15. ZAŁĄCZNIKI

16. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

17. SŁOWNIK UŻYTYCH TERMINÓW

1. Wprowadzenie.

Dokument: aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Brzostek”, zwany w dalszej części Programem opracowany został w związku z obowiązkiem nałożonym na gminy przez ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity - Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150). Program Ochrony Środowiska dla Gminy Brzostek uwzględnia w szczególności: cele ekologiczne, priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów.

Program sporządzany jest na okres 4 lat, z uwzględnieniem działań perspektywicznych, a co 2 lata Burmistrz Brzostku ma obowiązek sporządzić raport z jego realizacji i przedstawić go Radzie Miasta. Projekt Programu opiniowany będzie przez: organ wykonawczy powiatu.

1.1. Cel i przedmiot opracowania.

Zasadniczym zadaniem, jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest określenie celów, priorytetów i w konsekwencji działań jakie stoją przed samorządem gminnym w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację międzynarodowych zobowiązań naszego kraju, a w szczególności, podjętych w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz w znacznej mierze wynikającej z nich Polityki Ekologicznej Państwa.

Program swą strukturą bezpośrednio nawiązuje do Polityki Ekologicznej Państwa. Podejmuje więc zagadnienia ochrony dziedzictwa przyrodniczego, racjonalnego użytkowania zasobów przyrody, surowców, materiałów i energii oraz poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego. Zagadnienia te są analizowane w odniesieniu do zasadniczych komponentów środowiska, a więc przyrody i krajobrazu, lasów, gleb, kopalin i wód podziemnych, wód powierzchniowych i powietrza oraz skutków bytowania i prowadzenia działalności gospodarczej przez człowieka, czyli odpadów stałych

i ciekłych, hałasu, pól elektromagnetycznych, chemikaliów i awarii.

Bardzo ważnym i całkowicie nowym elementem Programu jest zbilansowanie potrzeb z możliwościami finansowymi, a więc osadzenie go w realiach ekonomicznych.

„Program ochrony środowiska dla Gminy Brzostek” składa się z 2 części opisującej stan aktualny środowiska i strategicznej. Plan gospodarki odpadami sporządzony zostanie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami. Uwzględnione zostały wymagania planów gospodarki odpadami: wojewódzkiego i powiatowego. Struktura planu, szczegółowo cele i kierunki działań, rozwiązania systemowe oraz harmonogram i koszty realizacji gospodarki odpadami zostały omówione w integralnym opracowaniu „Plan gospodarki odpadami”.

Reasumując, Program realizuje cele polityki ekologicznej państwa na obszarze Gminy Brzostek do 2012 roku, określa strategię ochrony, racjonalnego wykorzystania zasobów i poprawy standardów jakości środowiska gminy, w tym: cele ekologiczne (długo – i krótkookresowe), kierunki działań strategicznych w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska oraz racjonalnego wykorzystania jego zasobów, priorytety inwestycyjne i pozainwestycyjne oraz narzędzia i instrumenty realizacyjne.

1.2. Podstawa prawna opracowania, merytoryczna dokumentacja źródłowa.

Dokument opracowany został w oparciu o następujące:

Akty prawne:

[1] ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz.U. z 2008.25.150 z późniejszymi zmianami) – art. 17 i 18 ;

[2] ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j.:Dz.U z 2007r.,Nr 39,poz.251, z późniejszymi zmianami) – art. 14 ust. 6;

[3] Prawo wodne tekst jednolity (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r., Nr 239, poz. 2019, z późniejszymi zmianami);

[4] rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. z 2003 r., Nr 66, poz. 620);

[5] ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r., Nr 92, poz. 880);

Polityki, programy, plany i inne dokumenty rządowe:

- ◆ II Polityka ekologiczna państwa

- ◆ Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007 – 2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014;
- ◆ Polityka leśna państwa ;
- ◆ Strategia rozwoju turystyki
- ◆ Wytyczne dotyczące zasad i zakresu uwzględniania zagadnień ochrony środowiska w programach sektorowych ;
- ◆ program ochrony różnorodności biologicznej: SIEĆ NATURA 2000.

Programy, plany, rejestry, dane administracji rządowej i samorządowej województwa i powiatu:

- ◆ *Stan środowiska za lata : 2005, 2006*, (WIOŚ Rzeszów);
- ◆ *Oceny jakości powietrza za lata 2006, 2007*, (WIOŚ Rzeszów);
- ◆ Program Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego – aktualizacja ;
- ◆ Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego - aktualizacja;
- ◆ dane dostępne w opracowaniach WIOŚ Rzeszów;
- ◆ dane z programów ochrony rezerwatów, parków krajobrazowych, parków narodowych;
- ◆ dane o planach urządzania lasów i lasach ochronnych;
- ◆ dane z Policji i Straży Pożarnej dotyczące katastrof i stanu bezpieczeństwa pożarowego na terenie powiatu Dębickiego;
- ◆ dane uzyskane z urzędu gminy drogą ankietyzacji.

2. AKTUALNA ANALIZA STANU ŚRODOWISKA W GMINIE BRZOSTEK

2.1. CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNO-GOSPODARCZA

2.1.1. Położenie administracyjne, powierzchnia, dane demograficzne

Gmina Brzostek położona jest w obszarze zachodnim województwa podkarpackiego i terytorialnie przynależy do powiatu dębickiego. Leży na pograniczu Pogórza Ciężkowickiego i Strzyżowsko – Dynowskiego wchodzącego w skład Pogórza Karpackiego. Graniczy z gminami: Jodłowa, Pilzno, Dębica, Brzyska, Kołaczyce, Frysztak, Wielopole Skrzyńskie i Ropczyce. Położona jest w odległości ok. 27 km od Dębicy - siedziby powiatu i 75 km od Rzeszowa – siedziby województwa.

Źródło: www.powiatdebicki.pl

Ogólna powierzchnia gminy Brzostek wynosi 12 232 ha. Największą miejscowością należącą do gminy jest wieś Siedliska-Bogusz, a najmniejszą wieś Zawadka Brzostecka. Administracyjnie gmina Brzostek dzieli się na **19 sołectw**.

Ze względu na cenne walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe gmina stanowi atrakcję turystyczną powiatu dębickiego.

Na terenie gminy znajduje się Czarnorzecko – Strzyżowski Park Krajobrazowy, który w południowo – wschodniej części gminy obejmuje 1131 ha.

Na terenie Gminy Brzostek znajduje się utworzony 1995 roku rezerwat leśno – florystyczny „Kamera” o pow. 38,01 ha.

Okolicę gminy dodatkowo uatrakcyjniają zabytki architektury murowanej i drewnianej. Obiekty zabytkowe o wartościach architektonicznych, historycznych i kulturowych objęte ochroną

konserwatorską występują w 16 sołectwach gminy, przy czym szczególne ich nasycenie jest na terenie Brzostku (ok. 30% wszystkich zabytków) i Siedlisk-Bogusz (ok. 12 % wszystkich zabytków). Pod ochroną konserwatorską znajduje się 125 obiektów, z czego do rejestru zabytków wpisanych jest 11.

w Brzostku

- neoklasycystyczny kościół parafialny pw. Podniesienia Krzyża Świętego z 1816 r.
- domy mieszczkańskie z XVIII-XIX w. położone przy rynku i w jego sąsiedztwie
- kaplica cmentarna z 1864 r.
- liczne przydrożne kapliczki

w Kleciach

- kaplica św. Leonarda z 1890 r.
- zespół dworsko-parkowy z I poł XIX w.

w Siedliskach - Bogusz

- kościół parafialny pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny zbudowany w latach 1908-1912

- kaplica cmentarna z grobami ofiar rabacji z 1848 r.
- zespół dworski z XVIII-XIX w.

w Przeczycy

- kościół parafialny pw. Matki Bożej Wniebowziętej wzniesiony w latach 1904-1906
- dwór w stylu eklektycznym z XIX w.
- kaplica grobowa rodziny Kaput z 1864 r.

Gmina Brzostek jest gminą typowo rolniczą. Brak tutaj zakładów przemysłowych, a mieszkańcy utrzymują się głównie z pracy w pobliskich ośrodkach przemysłowych, indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej. Użytki rolne obejmują 69,2% powierzchni gminy, lasy zajmują obszar 26,56% powierzchni Gminy.

2.1.1.1 Dane demograficzne.

Ludność, Struktura funkcjonalno-przestrzenna i użytkowania terenów

DANE OGÓLNE O GMINIE.

Gmina Brzostek administracyjnie wchodzi w skład powiatu dębickiego w województwie podkarpackim. Ogólna powierzchnia gminy Brzostek wynosi 12 232 ha. Największą miejscowością należącą do gminy jest wieś Siedliska-Bogusz, a najmniejszą wieś Zawadka Brzostecka. Administracyjnie gmina Brzostek dzieli się na **19 sołectw. Powierzchnię poszczególnych sołectw przedstawiono tabeli nr 2.1.**

Tabela nr 2.1. Powierzchnia poszczególnych sołectw w Gminie Brzostek

Miejscowość		Powierzchnia w ha	% ogólnej powierzchni
1	Brzostek	880,78	7,22
2	Bączalka	322,73	2,64
3	Bukowa	517,58	4,24
4	Głobikówka	383,81	3,14
5	Gorzejowa	734,92	6,02
6	Grudna Dolna	505,85	4,14
7	Grudna Górna	824,89	6,75
8	Januszkowice	941,60	7,70
9	Kamienica Dolna	352,24	2,88
10	Kamienica Górna	1.180,23	9,66
11	Klecie	487,43	4,00
12	Nawsie Brzosteckie	620,52	5,08
13	Opacionka	398,20	3,26
14	Przeczycza	719,93	5,89
15	Siedliska-Bogusz	1.238,47	10,13
16	Skurowa	416,99	3,41
17	Smarżowa	898,02	7,24
18	Wola Brzostecka	521,90	4,27
19	Zawadka Brzostecka	284,86	2,33
Razem:		12. 232	100

LUDNOŚĆ

Gmina Brzostek liczy 13297 mieszkańców (stan na 31 grudzień 2008 r.), co stanowi ok. 10,01% ludności zamieszkałej na terenie powiatu dębickiego i ok. 6,3% ogółu mieszkańców województwa podkarpackiego. Poniżej w tabeli nr 2.2 przedstawiono liczbę ludności w poszczególnych miejscowościach gminy w latach 2002 – 2008r

Tabela Nr 2.2. Dane demograficzne - ilość ludności w poszczególnych miejscowościach w gminie Brzostek – stan na koniec 2008r (dane UG)

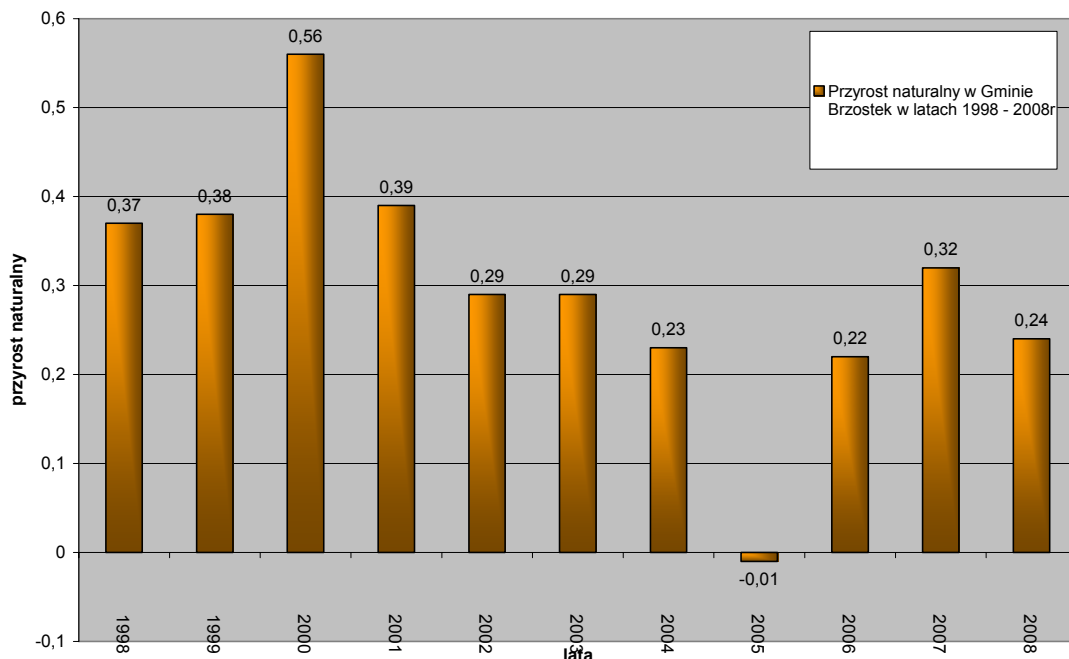
<i>Miejscowość</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>	<i>2004</i>	<i>2005</i>	<i>2006</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>
Bączalka	278	279	281	280	281	274	270
Bukowa	523	502	512	515	507	505	499
Brzostek	2259	2568	2579	2586	2569	2597	2627
Głobikówka	239	240	241	240	240	237	235
Gorzejowa	749	749	754	759	765	769	773
Grudna Górna	585	567	550	545	542	545	549
Grudna Dolna	418	401	397	395	406	401	397
Januszkowice	889	908	893	888	890	888	888
Klecie	636	642	635	619	623	635	639
Kamienica Dolna	524	522	514	520	502	497	499
Kamienica Górna	821	831	837	829	836	817	804
Nawsie Brzosteckie	1104	861	852	857	855	855	857
Opacionka	440	451	446	445	443	456	459
Przeczycza	742	739	738	723	718	717	725
Smarżowa	664	653	666	675	669	671	665
Skurowa	432	431	432	425	437	434	435
Siedliska Bogusz	1081	1069	1061	1043	1037	1042	1041
Wola Brzostocka	519	516	531	530	533	533	541
Zawadka Brzostocka	367	372	381	385	389	390	394
Razem:	13.270	13.301	13.300	13.259	13.242	13.263	13.297

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Prognozy demograficzne z uwzględnieniem ruchów migracyjnych

Podstawę opracowania prognozy demograficznej dla obszaru objętego opracowaniem stanowiły dane zawarte w GUS odnośnie prognozy liczby osób w powiecie debickim i Gminie Brzostek. Ponadto uwzględniono dane dotyczące przyrostu naturalnego w gminie w latach 1998 – 2008r. W okresie tym średni przyrost naturalny był dodatni co obrazuje rysunek nr 2.2

Przyrost naturalny w Gminie Brzostek w latach 1998 - 2008r

Rys. nr 2.2 Przyrost naturalny w Gminie Brzostek w latach 1998 – 2008.

Znając tendencję zmian liczby ludności na terenach miejskich i wiejskich w powiecie dębickim oraz znając liczbę ludności w gminie Brzostek w roku 2008 obliczono prognozę demograficzną na lata 2009-2019. Wyniki prognozy demograficznej pokazuje tabela nr 2.3.

Tabela nr 2.3 Prognoza demograficzna dla Gminy Brzostek na lata 2009-2019.

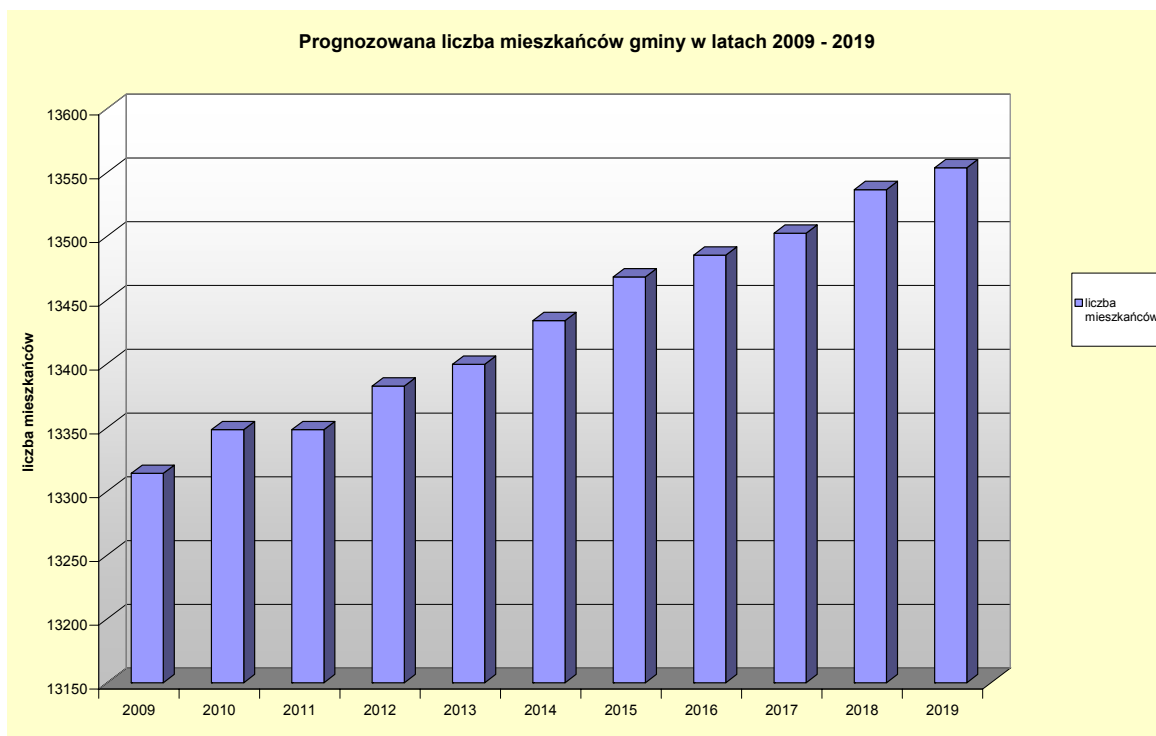
ROK	gm. Gminy Brzostek
2009	13314
2010	13348
2011	13348
2012	13383
2013	13400
2014	13434
2015	13468
2016	13485
2017	13502
2018	13537
2019	13554

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z tabeli nr 2.3 wynika, że liczba ludności Gminy Brzostek będzie systematycznie wzrastała w stosunku do roku 2008. W 2019 będzie ona 2,1 % wyższa niż w roku 2008. Warunkowane to będzie przede wszystkim systematycznym wzrostem ludności na skutek dodatniego przyrostu naturalnego oraz napływem ludności w związku z migracjami zagranicznymi, krajowymi i regionalnymi. Zjawisko to będzie mogło być podtrzymywane poprzez poprawę infrastruktury technicznej, wzrost konkurencyjności gospodarki Gminy i przedsiębiorstw, rozbudowę systemu komunikacyjnego i infrastruktury.

W 2008 roku wg danych GUS obszar objęty Planem (Gmina Brzostek) był zamieszkały przez około 13297 osób.

Prognozę demograficzną dla zdefiniowanej aglomeracji przedstawia rysunek 2.3.

Rysunek 2.3 Prognoza demograficzna obszaru objętego Planem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS i danych z UM Brzostek.

Prognozy demograficzne GUS-u na lata 2009-2019 wskazują na powolną tendencję wzrostową w zakresie liczby mieszkańców Gminy Brzostek

2.1.2. Położenie geograficzne i morfologia

Gmina Brzostek położona jest w obszarze zachodnim województwa podkarpackiego i terytorialnie przynależy do powiatu dębickiego. Leży na pograniczu Pogórza Ciężkowickiego i Strzyżowsko – Dynowskiego wchodzącego w skład Pogórza Karpackiego. Graniczy z gminami: Jodłowa, Pilzno, Dębica, Brzyska, Kołaczyce, Frysztak, Wielopole Skrzyńskie i Ropczyce. Położona jest w odległości ok. 27 km od Dębicy - siedziby powiatu i 75 km od Rzeszowa – siedziby województwa.

Źródło: www.powiatdebicki.pl

Ogólna powierzchnia gminy Brzostek wynosi 12 232 ha. Największą miejscowością należącą do gminy jest wieś Siedliska-Bogusz, a najmniejszą wieś

Zawadka Brzostecka. Administracyjnie gmina Brzostek dzieli się na **19 sołectw**.

Ze względu na cenne walory przyrodnicze, historyczne i kulturowe gmina stanowi atrakcję turystyczną powiatu dębickiego.

Na terenie gminy znajduje się Czarnorzecko – Strzyżowski Park Krajobrazowy, który w południowo – wschodniej części gminy obejmuje 1131 ha. W 1995 roku na terenie wsi Smarżowa został utworzony rezerwat leśno – florystyczny „Kamera” o pow. 38,01 ha.

Gmina Brzostek jest gminą typowo rolniczą. Brak tutaj zakładów przemysłowych, a mieszkańcy utrzymują się głównie z pracy w pobliskich ośrodkach przemysłowych, indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej. Użytki rolne obejmują 69,2% powierzchni gminy, lasy zajmują obszar 26,56% powierzchni Gminy.

Rys. nr 2.4 Mapa Gminy Brzostek

2.1.2.1. Budowa geologiczna

Ukształtowanie terenu jest zróżnicowane. Teren Gminy Brzostek zalicza się do terenów górzystych i wyżynnych. Pod względem fizyczno-geograficznym obszar gminy leży na pograniczu Pogórza Ciężkowickiego i Strzyżowsko-Dynowskiego wchodzącego w skład Pogórza Karpackiego. Pogórze zbudowane jest z utworów fliszowych, składających się z ławic piaskowców i łupków o różnym stopniu twardości i przepuszczalności. Występują tu: łupki, margle, piaskowce, zlepieńce. Procesy górotwórcze oraz erozja potoków spowodowały pofałdowanie, tworząc tzw. rusztowy układ grzbietów, charakterystyczny dla tego regionu, rozciągających się równolegle do siebie.

Bogactwo naturalne gminy stanowią:

- kruszywa naturalne występujące w dolinie rzeki Wisłoki,
- węgiel brunatny – jego złoża zostały odkryte w miejscowości Grudna Górna. Kopalnia eksploatowana była do 1958 roku, później eksploatacja została wstrzymana ze względów ekonomicznych,
- na niewielką skalę występują tutaj pokłady gliny.

2.1.2.2 Klimat

Pod względem klimatycznym gmina należy do „dzielnicy podkarpackiej”, obejmującej m. in. część Karpat.

Położenie Gminy na Pogórzu Karpackim ma zasadniczy wpływ na kształtowanie się warunków klimatycznych tego obszaru. W klasyfikacji klimatyczno-rolniczej tereny Gminy zalicza się do jednostki mezotermicznej Pogórza Karpackiego. Stan pogody uwarunkowany jest częstotliwością napływu mas powietrza. Z ogólnej sumy wszystkich rodzajów mas powietrza spotykanych w rejonie Brzostka, około 60% stanowią masy powietrza polarno-morskiego.

Podstawowe dane klimatyczne:

- Temperatury - średnia roczna: 6° C -7° C - średnia stycznia: -3° C- 4° C - średnia lipca: ok. + 18° C - średnia lipca w dolinie Wisłoki: 7° C - 8° C.
- Wysokość rocznych opadów: 700 - 750 mm, w wyższych terenach gminy ponad 750 mm
- Zaleganie pokrywy śnieżnej: 70 - 80 dni. Grubość pokrywy śnieżnej: 60 - 80 cm,
- Długość okresy wegetacyjnego: ok. 200 dni
- Kierunki i prędkość wiatru - dominują wiatry zachodnie. W okresie zimy południowe wiatry przynoszą odwilż, w okresach ciepłych wysuszają wierzchnią warstwę gleby. Największe prędkości osiągają wiatry z kierunku południowego, występują też okresy bezwietrzne tzw. cisze atmosferyczne.

Zjawiskiem istotnym wpływającym na życie gospodarcze jest występowanie przymrozków w okresie wegetacyjnym. Z danych pomiarowych wynika, że pierwszy przymrozek pojawia się w drugiej dekadzie października, a ostatni w trzeciej dekadzie kwietnia.

W okresie letnim dość częstym zjawiskiem są burze i deszcze nawalne, występujące od czerwca do sierpnia i towarzyszyć im mogą silne wiatry. Warunki klimatyczne są korzystne dla rolnictwa. Świadczy o tym długi okres wegetacyjny z dostateczną liczbą opadów oraz ciepłe lata.

2.1.2.3 Gleby

Gleby okolic Brzostku należą do średnio urodzajnych. Typologicznie przeważają gleby płowe, choć można spotkać także gleby brunatne. Są to zazwyczaj gleby kwaśne o bardzo niskiej zawartości rozpuszczalnego i dostępnego dla roślin fosforu i potasu. Większość tych gleb zalicza się do klas IV a, IVb, V i VI.

Według danych ewidencyjnych powierzchnia gminy wynosi 12.232 ha.

W strukturze użytków gruntowych przeważają użytki rolne, których powierzchnia wynosi 8.464 ha co daje 69,2 % ogólnej powierzchni gminy. Drugą pozycję wśród gruntów zajmują grunty leśne i zadrzewienia – 3.249 ha co stanowi 26,5 % ogólnej powierzchni gminy.

Gmina Brzostek jest gminą typowo rolniczą. Brak tutaj zakładów przemysłowych, a jego mieszkańcy utrzymują się głównie z pracy w pobliskich ośrodkach przemysłowych, indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej.

2.1.3. Sytuacja gospodarcza.

Sytuacja społeczno-gospodarcza na terenie Gminy Brzostek podlega ustawicznym przemianom, z głównym ukierunkowaniem na rozwój małych i średnich przedsiębiorstw prywatnych w branży usług i małej produkcji nieprzemysłowej. Na terenie Gminy Brzostek pod koniec roku 2008, według danych Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, zanotowano 441 podmiotów gospodarczych. Z ogólnej liczby firm działających na terenie Gminy Brzostek dominującą grupą były podmioty prowadzone przez osoby fizyczne; spółki prawa handlowego i cywilne stanowiły niewielki procent ogólnej liczby podmiotów (20 podmiotów). Ilość podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Brzostek według sektorów własności przedstawia tabela nr 2.7:

TABL. 2.4. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI, FORM PRAWNYCH ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (stan na koniec 2008r)

ROK	Ogółem	publiczny	prywatny	W tym:					
				spółki handlowe	spółki cywilne	Spółdzielnie	fundacje stowarzy-szenia i organiza-cje spoleczne	osoby fizyczne prowa-dzące działalność gospodar-czą	Fundacje
2007	415	32	383	15	2	8	3	307	35
2008	441	32	409	16	4	8	2	331	36

W tabeli 2.5 przedstawiono ilość podmiotów gospodarczych wg POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI PKD

TABL. 2.5. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WEDŁUG SEKCJI POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) ORAZ PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (Stan na koniec 2008 r.)

Rok	Ogółem	W tym							
		rolnictwo, łowiectwo	przemysł	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo	Obsługa nieruchomości
2007	415	8	42	47	118	6	46	9	37
2008	441	6	49	58	119	9	54	8	32

Podmioty gospodarcze w Gminie Brzostek prowadzone przez osoby fizyczne, to głównie niewielkie zakłady usługowe i handlowe w większości jedno lub kilkuosobowe. W Gminie Brzostek największy jest udział podmiotów zajmujących się handlem (33% ogółu wszystkich podmiotów działających na terenie Gminy). Na terenie Gm. Brzostek stosunkowo wysoki jest także udział podmiotów z branży budowlanej – 17,2%. Poniżej przedstawiono ilość i struktur podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ostatnich latach.

TABL.2.6 OSOBY FIZYCZNE PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG SEKCJI POLSKIEJ KLASYFIKACJI DZIAŁALNOŚCI (PKD) W UKŁADZIE PODREGIONÓW, POWIATÓW I GMIN (dok.) - Stan w końcu 2008 r.

Ogółem	W tym						
	Przetwórstwo przemysłowe	budownictwo	handel i naprawy	hotele i restauracje	transport gospodarka magazynowa i łączność	pośrednictwo	Obsługa nieruchomości
307	34	46	107	6	44	9	31
331	39	57	110	9	51	8	26

Gmina Brzostek jest gminą typowo rolniczą. Brak tutaj zakładów przemysłowych, a jego mieszkańcy utrzymują się głównie z pracy w pobliskich ośrodkach przemysłowych, indywidualnych gospodarstwach rolnych oraz dochodów z prowadzonej działalności gospodarczej. Ważniejsze zakłady i podmioty gospodarcze w gminie to: - Przedsiębiorstwo Drogowo-Mostowe S.A. z siedzibą w Dębicy - PPHU „MARBET” Maria Grzesiakowska - Stacja Paliw Płynnych „AMA” - Przedsiębiorstwo Handlowo- Usługowe „EMAR” - Delikatesy „CENTRUM” - Gminna Spółdzielnia „SCH” - „EKIW” - gospodarstwa agroturystyczne. W Gminie dominuje gospodarka rolniczo – leśna. Zdecydowana większość lasów należy do

Państwowego Gospodarstwa Leśnego „Lasy Państwowe”. Większość mieszkańców Gminy Brzostek zajmuje się rolnictwem. Dominują niewielkie kilku- hektarowe gospodarstwa. Na terenie Gminy funkcjonuje również kilka rodzinnych tartaków. Mieszkańcy, wykorzystując walory turystyczne Gminy z powodzeniem prowadzą działalność agroturystyczną.

2.1.4 Rolnictwo

Ważną dziedziną gospodarki Gminy jest rolnictwo. Występujące na terenie Gminy bardzo żyzne gleby i specyficzny mikroklimat, sprzyjają produkcji warzyw: kalafiora, kapusty białej, kapusty czerwonej, kapusty pekińskiej, papryki, ogórków,

sałaty, wszelkich nowalijek, rozsąd warzyw i kwiatów, kwiatów balkonowych i rabatowych. Dobry stan środowiska naturalnego regionu stwarza warunki do prowadzenia produkcji zdrowej żywności. Gospodarka rolna nosi wyraźne cechy przeszłości społeczno-politycznej regionu. Słaby rozwój przemysłu na tych terenach nie pozwalał na wchłonięcie powstałych na wsi nadwyżek siły roboczej.

Na podstawie opracowanej przez Instytut Upraw i Gleboznawstwa w Puławach metodzie porównywania elementów wpływających na wartość produkcyjną gleb metodą punktową, oceniającą poszczególne składniki (glebę, agroklimat, rzeźbę terenu, warunki wodne środowiska), można scharakteryzować wskaźnik liczbowy charakteryzujący jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej obszarów Gminy. W skali 0-100 gleby w Gminie Brzostek uzyskały 72,7.

Pola uprawne – gleby

Na terenie Gminy występują zróżnicowane warunki glebowe. Dominują gleby średnich klas bonitacyjnych (II, IV, V kl.). Udział gleb najlepszych (I i II kl.) i najgorszych jest niewielki. Pomimo takiego zróżnicowania ogółem warunki gruntowe jak i przyrodnicze są korzystne do produkcji rolnej. Pewne ograniczenia stwarzają stoki o nachyleniu powyżej 25% oraz występujące liczne osuwiska.

Potrzeby wapnowania dotyczą 69 % powierzchni użytków rolnych i 17% w stopniu ograniczonym. Tylko 4% użytków rolnych w Gminie nie wymaga wapnowania. Duży udział gleb kwaśnych wymagających wapnowania spowodowany jest jakością gleb, jak również wskazuje na stosowanie nawozów sztucznych i ich form w zależności od składu granulometrycznego gleby

Wyniki badań na zawartość metali ciężkich w glebie wskazują, iż generalnie gleby zawierają dopuszczalne normy tych pierwiastków i nie stwierdza się zanieczyszczenia gleb. Monitoring gleb i jego prowadzenie jest niezbędnym elementem do prowadzenia rolnictwa.

2.1.5 BAZA TURYSTYCZNA NA TERENIE GMINY

Malownicze położenie gminy Brzostek u wrót Pogórza Karpackiego i stosunkowo duża ilość lasów stwarzają dogodne warunki do rozwoju turystyki i agroturystyki. Obecnie na terenie gminy funkcjonuje 30 gospodarstw agroturystycznych dysponujących miejscami noclegowymi. Gmina Brzostek jako typowo rolnicza, pozbawiona uciążliwego przemysłu gwarantuje turystom czyste, nieskażone środowisko. Świadczy o tym utworzenie w jej części Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego oraz rezerwatu przyrody "Kamera". Tereny gminy to malownicza część Czarnorzecko - Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego. Przez okolicę przebiegają dwa szlaki turystyczne: niebieski z Dębicy przez pasmo Klonowej Góry do Odrzykonka koło Krosna oraz żółty z Siedlisk Tucholskich przez Brzanekę, Gilową Górę, Liwocz, Kołaczyce na szczyt Bardo, gdzie łączy się ze szlakiem niebieskim.

Teren Gminy jest słabo uprzemysłowiony, nie występuje tu żaden znaczny zakład przemysłowy mogący stworzyć dodatkowe miejsca pracy. Proces urynkowania gospodarki spowodował w pierwszej połowie lat 90 – tych obniżenie poziomu zatrudnienia lub zamknięcie zakładów pracy.

Obiekty zabytkowe o wartościach architektonicznych, historycznych i kulturowych objęte ochroną konserwatorską występują w 16 sołectwach gminy, przy czym szczególnie ich nasycenie jest na terenie Brzostku (ok. 30% wszystkich zabytków) i Siedlisk-Bogusz (ok. 12 % wszystkich zabytków). Pod ochroną konserwatorską znajduje się 125 obiektów, z czego do rejestru zabytków wpisanych jest 11.

Na terenie Gminy znajduje się szereg obiektów o wartościach architektonicznych, historycznych i kulturowych objętych ochroną konserwatorską i znajdujących się w rejestrze zabytków:

BRZOSTEK

- Kościół Parafialny p.w. Znalezienia Krzyża wzniesiony w 1816 r.
- Kaplica Cmentarna Mysłowskich
- Kapliczka na Rynku
- Kapliczka wzniesiona na miejscu potyczki z wojskami Rakoczego

SIEDLIKA BOGUSZ

- Kościół Parafialny p.w. Św. Mikołaja zbudowany w latach 1908 – 1912
- Zespół Dworsko – Parkowy z XIX wieku
- Młyn Wodny drewniany z 1924 roku
- Kaplica Cmentarna rodziny Bogusz z 1844 roku
- Kapliczki

JANUSZKOWICE

- Zespół Dworsko – Parkowy z XVIII wieku obejmujący swym zasięgiem Winną Górę,
- Dwór z zabudowaniami gospodarskimi,
- Kaplica
- Dzwonnica koło kościoła

KLECIE

- Cmentarz z I wojny światowej wraz z kapliczką z 1918 roku
- Wczesnośredniowieczna Osada

PRZECZYCA

- Dwór murowany z XVIII wieku ze starym spichlerzem i parkiem
- Kościół Parafialny p.w. N.M.P. neogotycki, murowany z 1906 roku
- Kapliczka cmentarna z 1884 roku
- Kapliczka przy drodze do Jodłowej z XVIII wieku
- Wczesnośredniowieczne grodzisko

SMARŻOWA

- Dwór z XIX wieku z parkiem dworskim,

GŁOBIKÓWKA

- Kapliczka
- Spichlerz
- Drzewostan wokół stawu

Na terenie Gminy znajdują się także kapliczki zabytkowe: w Grudnej Górnej, Nawsiu Brzosteckim, Bukowej, Skurowej, Kamienicy Dolnej, Gorzejowej, Zawadce Brzosteckiej.

Pomniki Przyrody

JANUSZKOWICE

- Dąb szypułkowy – 600 letni
- Zglobikówka

- Dąb szypułkowy – 200 letni
SMARŻOWA
- Kłokoczka południowa – krzew ciepłolubny (rezerwat „Kamera”)

2.1.6. Istniejąca infrastruktura gminy.

2.1.6. 1 Wodociągi, kanalizacja.

Gmina Brzostek należy do stosunkowo słabo wyposażonych w infrastrukturę techniczną. Warunki naturalne słabej wodonośności gruntu na terenie Gminy utrudniają budowę dużych ujęć, a ujęcia z rzeki lub potoków wymagają kosztownych inwestycji. Gminę pozostawia się na indywidualnych poborach wody z możliwością budowy małych, grupowych ujęć użyteczności publicznej. Główne kierunki rozwoju w zakresie zaopatrzenia w wodę to realizacja zbiorczych systemów wodociągów celem stopniowego przejścia zaopatrzenia mieszkańców w wodę z przydomowych studni kopanych lub wierconych na pobór dobrej jakości wody, uzdatnionej, ze zbiorczej sieci wodociągowej. Planuje się szereg inwestycji rozwiązujących problem zaopatrzenia w wodę. Zaopatrzenie mieszkańców w wodę na terenie gminy Brzostek oparte jest w dużej mierze na wodociągach grawitacyjnych zagrodowych oraz studniach indywidualnych. Do największych wodociągów grawitacyjnych należą wodociągi w: Bukowej, Zawadce Brzosteckiej, Przeczycy, Kamienicy Dolnej, Kleciach, Januszkowicach i Grudnej Górnej.

Na terenie gminy Brzostek z sieci wodociągowej korzystają mieszkańcy Brzostku, Zawadki Brzosteckiej, Kamienicy Dolnej część mieszkańców Kleci i Nawsia Brzosteckiego. Długość przyłączy do budynków wynosi 43,7 km. Długość sieci rozdzielczej wynosi 62,5 km.

Na terenie gminy Brzostek znajduje się jedno ujęcie wody podziemnej zlokalizowane w dolinie Wisłoki w Brzostku. N pobór wody zostało wydane pozwolenie wodnoprawne z dnia 2001.11.20 znak KIIRI-6223/2003/2001 na pobór wody podziemnej z studni S4A, S5A, S6A w ilości $Q=1041,6$ m³/d. Na ujęciu aktualnie eksploatowane są dwie studnie głębinowe, z których woda tłoczona jest do uzdatniania. Dobowa zdolność urządzeń uzdatniania wynosi $Q_{\text{rd}}=540$ m³/d. Proces uzdatniania wody odbywa się poprzez napowietrzanie, odżelazianie, odmanganianie i chlorowanie. Do sieci podłączonych jest 821 budynków. Mieszkańcy pozostałych miejscowości gminy korzystają z indywidualnych studni i wodociągów grawitacyjnych. Z sieci wodociągowej korzysta tylko część mieszkańców Brzostka, Kleci, Nawsia Brzosteckiego, Zawadki Brzosteckiej, Kamienicy Dolnej.

Mieszkańcy pozostałych miejscowości gminy korzystają z indywidualnych studni i wodociągów grawitacyjnych. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy przedstawia tabela nr 2.7.

Tabela nr 2.7 Długość sieci wodociągowej na terenie Gminy Brzostek

Lata	Długość sieci wodociągowej podłączenia do budynków (km)	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej-bez przyłączy (km)
2006	41,3	43,7
2007	45,0	60,2
2008	45,8	62,5

Sprzedaż wody w Gminie Brzostek wyniosła:

- w 2006 r. – 64 800 m³,
- w 2007 r. – 66 600 m³.
- w 2008 r. – 65 500 m³,

Cenę za sprzedaż wody w gminie przedstawia tabela nr 2.8.

Tabela nr 2.8 Cena z 1 m³ wody w poszczególnych latach

Lata	Cena za 1m ³ wody brutto [zł]	Dopłata z Gminy do 1 m ³ wody brutto [zł]
2006	3,37	0,96
2007	4,14	1,73
2008	4,90	2,44
2009	5,11	2,55

Gospodarka ściekowa

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są ścieki komunalne i w mniejszym stopniu przemysłowe. Znaczący wpływ mają również spływy powierzchniowe, szczególnie z terenów stanowiących grunty orne.

Siecią kanalizacji na terenie gminy Brzostek są objęte dwie miejscowości: Brzostek i Klecie.

Długość sieci kanalizacyjnej – podłączenia do budynków – 17,3 km.

Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej – bez przyłączy -20,3 km.

Ścieki z tych miejscowości systemem kanalizacyjnym odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Kleciach. Odbiornikiem ścieków oczyszczonych jest rzeka Wisłoka.

Mieszkańcy pozostałych miejscowości gromadzą produkowane ścieki w zbiornikach wybieralnych (szambach), okresowo opróżnianych. Zgodnie z ewidencją zbiorników bezodpływowych prowadzoną przez Urząd Miejski w Brzostku na terenie gminy znajduje się 1094 zbiorniki.

Rocznie na obiektach oczyszczania ścieków powstaje ok. 25 Mg osadów ściekowych, które w latach 2007-2008 były rolniczo wykorzystywane, a od 2009 roku osady te odbiera Przedsiębiorstwo Gospodarowania Odpadami Sp. z o.o., Paszczyzna 62 B, 39-207 Brzeźnica.

W zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych na terenie Gminy Brzostek przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie jest Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z o.o., ul. Piotra Skargi 86a, 38-200 Jasło, oraz Zakład Gospodarki Komunalnej w Brzostku, ul. Szkotnia 22, 39-230 Brzostek.

Nieczystości ciekłe pochodzące ze zbiorników bezodpływowych odbierane przez MPGK Sp. z o. o. w Jasle transportowane są do stacji zlewnej Oczyszczalni Ścieków w Jasle, ul. Krakowska, a odbierane przez ZGK w Brzostku na oczyszczalnię w Kleciach.

Obecnie do kanalizacji podłączonych jest 510 budynków. Brzostek skanalizowany jest w ok. 50%, Klecie w ok. 60%.

Na terenie gminy funkcjonują oczyszczalnie ścieków:

- Miniblok M-9 w Kleciach
 - oczyszczalnia biologiczna w Siedliskach-Bogusz
- Oczyszczalnia ścieków w Kleciach eksploatowana jest przez ZGKiM w Brzostku, jest to oczyszczalnia mechaniczno - biologiczna o przepustowości $Q_{srd} = 180 \text{ m}^3/\text{d}$ i projektowanym obciążeniu 3145 RLM, odbiornikiem jest rzeka Wisłoka. Na oczyszczalni po modernizacji zainstalowane są również urządzenia do odwadniania osadów.

Ilość gospodarstw podłączonych do kanalizacji przedstawia tabela zamieszczona poniżej

Tabela nr 2.9 Ilość gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Brzostek

Lata	Ilość gospodarstw podłączonych do kanalizacji (szt.)
2006	490
2007	497
2008	510

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy przedstawia tabela nr 2.10.

Tabela nr 2.10 Długość sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Brzostek

lata	Długość sieci kanalizacyjnej podłączenia do budynków (km)	Długość sieci kanalizacyjnej rozdzielczej-bez przyłączy (km)
2006	16,6	20,1
2007	16,9	20,1
2008	17,3	20,3

Duże rozproszenie poszczególnych wsi na terenie Gminy utrudnia stworzenie jednolitego systemu kanalizacji z jedną oczyszczalnią ścieków. Większość obszaru Gminy leży w Parku Krajobrazowym, bądź w „Obszarze chronionego krajobrazu”, co stwarza konieczność budowy kanalizacji i oczyszczalni ścieków. Warunki terenowe umożliwiają skanalizowanie większość terenów gminy, natomiast lokalnie gdzie występują trudne warunki terenowe planuje się wykonanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

2.1.6. 2 Sieć energetyczna i telefoniczna

Sieć energetyczna

Dostawy energii elektrycznej do Gminy odbywają się liniami elektroenergetycznymi średniego napięcia 15 kV. Sieć elektroenergetyczna Gminy jest dobrze rozwinięta. Wymaga ona jednak we fragmentach – w celu poprawy jakości i niezawodności zasilania – rozbudowy i modernizacji. Przez teren gminy przebiegają trzy linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia. Strefa bezpieczeństwa od istniejących linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV

wynosi 20 m od osi (pas 40 m), od linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV wynosi 7,5 m (pas 15 m).

Gmina Brzostek posiada dobrze rozwiniętą sieć elektroenergetyczną opartą na systemie linii średniego napięcia 15 kV. Stacje transformatorowe znajdują się w każdej miejscowości.

Linie elektroenergetyczne napowietrzne 400 kV o długości 13,8 km przebiegają przez miejscowości: Kamienica Dolna, Przeczyca, Zawadka Brzostocka, Brzostek, Klecie, Bukowa, Januszkowice, których zarządzającym są Polskie Sieci Elektroenergetyczne Warszawa S.A., ul. Mysia 2, 00-496 Warszawa.

Zaopatrzenie w ciepło

Gmina Brzostek nie posiada sieci ciepłowniczej. Na terenie gminy funkcjonują małe, lokalne kotłownie. Generalnie ogrzewanie obiektów oparte jest na bazie rozwiązań indywidualnych, takich jak piece lub wewnętrzne instalacje centralnego ogrzewania. Najczęściej stosowanym paliwem jest węgiel, drewno, gaz.

Na terenie Gminy brak jest obiektów wykorzystujących odnawialne źródła energii. Część mieszkańców używa drewna, nie posiadają oni jednak

specjalnych pieców przystosowanych do spalania biomasy.

Telekomunikacja i łączność

Na terenie Gminy Brzostek operatorem stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej jest Telekomunikacja Polska S.A.

Są to sieci telekomunikacyjne kablowe i napowietrzne. Teren Gminy w przeważającej części znajduje się w zasięgu wszystkich działających na rynku operatorów telefonii komórkowej.

2.1.6. 3 System komunikacji.

Sieć drogową na terenie Gminy Brzostek tworzą drogi powiatowe, gminne oraz krajowe. Zarządcami dróg, do właściwości których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy administracji rządowej i samorządowej:

- dróg powiatowych – Zarząd Powiatu,
- dróg gminnych – Burmistrz.

Tabela 2.11 Sieć drogową w Gminie Brzostek:

Wyszczególnienie	Długość [km]
Drogi gminne	109 km
Drogi powiatowe	57,7 km
Drogi Krajowe	12,9 km
Razem	179,6 km

Źródło: Urząd Gminy Brzostek.

Droga krajowa Nr 73 Wiśniówka – Jasło przebiega przez teren gminy na odcinku 12,9 km. Jest drogą o dużym nasileniu ruchu samochodowego, w tym ciężarowego, w kierunku przejścia granicznego w Barwinku. Na przełomie 2006 r. zmodernizowano drogę i w związku z realizacją tego zadania z inicjatywy gminy wzdłuż drogi powstały chodniki dla pieszych m.in. w Bukowej Kleciach, Zawadce Brzostockiej, Kamienicy Dolnej.

Przez teren gminy Brzostek przebiega 57,7 km dróg powiatowych będących w Zarządzie Dróg Powiatowych w Dębicy. Należą do nich następujące odcinki:

- nr 1317 Kamienica Dolna – Grudna Górna
- nr 1323 Frysztak – Klecie
- nr 1319 Brzostek – Smarżowa
- nr 1312 Zawadka Brzostocka – Jodłowa
- nr 1316 Głobikowa – Siedliska-Bogusz
- nr 1296 Dębica – Wielopole Skrzyńskie
- nr 1322 Brzostek – Opacionka
- nr 1318 Brzostek – Siedliska-Bogusz
- nr 1321 Brzostek – Skurowa
- nr 1320 Cieszyna – Kamienica Górna

Stan większości dróg powiatowych jest zły. Wymagają one pilnie modernizacji i dostosowania do standardów określonych dla tego rodzaju dróg.

Gmina zarządza drogami o łącznej długości 109 km. Stan ogólny dróg gminnych jest dobry. W ostatnich latach duża ich ilość została zmodernizowana, niemniej jednak ciągle w tym zakresie są jeszcze duże potrzeby.

Aktualny układ komunikacyjny Gminy Brzostek jest stosunkowo dobrze rozwinięty. Zastrzeżenia natomiast może budzić niedostosowanie sieci dróg (na wielu odcinkach) do standardów technicznych i wymogów ruchu (wąskie drogi, zbyt małe promienie łuków, nienormatywne spadki, zły stan techniczny nawierzchni itp.). Na terenie Gminy brak organizacji ruchu pieszego i rowerowego (brak ścieżek rowerowych, chodników).

Drogi gminne zarządzane i utrzymywane są przez Gminę, która zgodnie z Ustawą o samorządzie gminnym, jako zarządca dróg podejmuje m.in. następujące zadania:

- Opracowuje projekty planów finansowych budowy, utrzymania i ochrony dróg oraz obiektów mostowych,
- Opracowuje plany rozwoju sieci drogowej,

- Pełni funkcję inwestora dla dróg gminnych,
- Koordynuje roboty w pasie drogowym,
- Prowadzi gospodarkę gruntami i innymi nieruchomościami pozostającymi w zarządzie organu zarządzającego drogą.

Stan techniczny dróg gminnych należy ocenić jako średni. Gmina od wielu już lat inwestuje w rozwój własnej infrastruktury drogowej dbając o jej jakość i stan techniczny. Jednak wiele dróg wymaga jeszcze przygotownej modernizacji nawierzchni, a w niektórych przypadkach wzmocnienia podbudowy. Drogi wewnętrzne w zdecydowanej większości stanowią drogi gruntowe, pełniące funkcje dojazdową do pól i obszarów leśnych.

Instytucją odpowiedzialną za utrzymanie infrastruktury dróg powiatowych jest Zarząd Dróg Powiatu Dębckiego, będący jednostką Starostwa Powiatowego w Dębicy.

Transport publiczny

Komunikacja publiczna realizowana jest przez transport zbiorowy (autobusy PKS, a także mikrobusy firm prywatnych).

2.1.7. Wnioski wynikające z analizy ekonomiczno-finansowej

W 2008 roku Rada Gminy Brzostek zaplanowała dochody swojej jednostki samorządowej na poziomie 14 421 359 zł, a wydatki 17 498 015 zł. Największą część dochodów w planie budżetu na 2008 r. stanowią dochody od osób prawnych, osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej. Największe wydatki w 2008 r. przeznaczone były na oświatę i wychowanie.

Tab. nr 2.12 Sytuacja finansowa Gminy Brzostek w 2008 r.

	<i>Plan zł</i>	<i>Wykonanie zł</i>
Dochody ogółem	34 920 877	34 206 165
Wydatki ogółem	38 667 877	35 891 818

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Tab. nr 2.13 Plan budżetu Gminy Brzostek w 2009 r.

	<i>Plan zł</i>
Dochody ogółem	33 678 513
Wydatki ogółem	36 980 013

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Tab. nr 2.14 Dochody budżetu Gminy Brzostek – plan na 2009 r.

	<i>Plan zł</i>
Dochody własne (podatki i opłaty lokalne pozostałe dochody)	3 580 048
Udział w podatkach stanowiących dochody państwa (dotacje , subwencje, fundusze pomocowe)	30 098 465
Razem:	33 678 513

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Tab. nr 2.15 Wydatki budżetu gminy Brzostek – plan na 2009 r.

<i>Nr działu</i>	<i>Nazwa działu</i>	<i>Wydatki w zł</i>
010	ROLNICTWO I ŁOWIECTWO	79 508
600	TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	1 749 865
700	GOSPODARKA MIESZKANIOWA	642 326
750	Administracja publiczna	3 170 215
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej kontroli ochrony prawa oraz sądownictwa	30 188
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	422 000
757	Obsługa długu publicznego	260 000
801	Oświata i wychowanie	14 950 715
851	Ochrona zdrowia	112 620
852	Pomoc społeczna	8 365 079
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	795 374

900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2 401 069
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	836 000
926	Kultura fizyczna i sport	2 043 950
710	Działalność usługowa	25 000
758	Różne rozliczenia	28 785
400	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	1 047 319
756	Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	20 000
RAZEM		36 980 013

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Tab. nr 2.16 Wydatki budżetu gminy Brzostek uwzględniające zadania bieżące i inwestycyjne –plan na 2009 r.

Wydatki	Kwota w zł	Udział w zł
Wydatki bieżące	29 678 699,36	71,44 %
Wydatki inwestycyjne	8 301 313,64	28,56 %
RAZEM	36 980 013,00	100 %

Źródło: Urząd Gminy Brzostek

Zagospodarowanie przestrzenne

Wg danych ewidencyjnych powierzchnia gminy wynosi 12.232 ha. W strukturze użytków gruntowych przeważają użytki rolne, których powierzchnia wynosi 8.464 ha co daje 69,20% ogólnej powierzchni gminy. Drugą pozycję wśród gruntów zajmują grunty leśne i zadrzewienia – 3.249 ha co stanowi 26,56% ogólnej powierzchni gminy.

Tabela nr 2.17 Struktura powierzchni gminy Brzostek

Lp.	Wyszczególnienie gruntów	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
1	Użytki rolne – razem	8464	69,20
	– grunty orne	6475	52,94
	– sady	145	1,19
	– łąki trwałe	218	1,78
	– pastwiska trwałe	1151	9,41
	– grunty rolne zabudowane	464	3,79
	– grunty pod rowami	11	0,09
2	Lasy oraz zadrzewienia i zakrzewienia - razem	3249	26,56
	– lasy	3064	25,05
	– grunty zadrzewione i zakrzewione	185	1,51
3	Grunty zabudowane i zurbanizowane - razem	329	2,69
	– tereny mieszkaniowe	7	0,06
	– inne tereny zabudowane	28	0,23
	– zurbanizowane tereny niezabudowane	6	0,05
	– tereny rekreacyjne i wypoczynkowe	15	0,12
	– drogi	273	2,21
4	Grunty pod wodami - razem	117	0,95
	– grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	109	0,89
	– grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	8	0,06
5	Pozostałe	73	0,60
	– nieużytki	72	0,58
	– tereny różne	1	0,01
	Razem:	12.232	100

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego.

Tabela nr 2.18 Własność gruntów

Lp.	Właściciel	Powierzchnia (ha)	Udział (%)
1	Skarb Państwa	1629	13,32

2	Gmina	344	2,81
3	Osoby fizyczne	10061	82,25
4	Spółdzielnie produkcyjne	13	0,11
5	Kościół	83	0,68
6	Pozostałe	102	0,83
	Razem:	12.232	100

Źródło: Plan Rozwoju Lokalnego.

3. ZASOBY I STAN ŚRODOWISKA

3.1. Wody

3.1.1 Wody powierzchniowe

Przez gminę Brzostek przepływa rzeka Wisłoka, która jest Jest prawobrzeżnym dopływem Wisły i liczy 163,6 km długości. Jej źródła znajdują się w środkowej części Beskidu Niskiego na wysokości 575 m n.p.m. u podnóża Dębiego Wierchu i dalej przepływa przez Pogórze Jasielskie i Kotlinę Jasielsko-Krośnieńską, a następnie Pogórzem Strzyżowskim i Ciężkowickim. Uchodzi do Wisły w okolicy wsi Ostrówek na wysokości 154 m n.p.m. Płyń przez teren dwóch województw: małopolskiego i podkarpackiego. Jej całkowita powierzchnia wynosi 490,2 km². Główne dopływy to: Ropa, Jasiołka, Wielopolka, Tuszynka, Czarna Tarnowska i Dulcza.

Zlewnia górnej Wisłoki to w przeważającej części tereny leśne objęte Magurskim Parkiem Narodowym. Na jednym z dopływów Wisłoki – rzece Ropa w okolicach miejscowości Klimkówka znajduje się zaporę wodną, która spiętrzając wodę doprowadziła do powstania zbiornika o powierzchni ok. 300 ha. Do celów kajakowych może być wykorzystywana na odcinku od Jasła. Najwyższe przepływy w Wisłocie obserwowane są już od marca, kiedy zaczyna topnieć śnieg, przy czym maksimum występuje w kwietniu. Najniższe przepływy obserwuje się w jesieni i zimie - większość minimalnych przepływów występuje od września do grudnia. Na terenie gminy występują dwa rodzaje wezbrań: roztopowe i opadowe. Wezbrania roztopowe, w odróżnieniu od wezbrań opadowych, charakteryzuje

niższa kulminacja fal powodziowych i dłuższy czas trwania. Wezbrania opadowe, spowodowane deszczami nawalnymi, powodują szybko przesuwaną się kulminację fal powodziowych.

Pozostałością starorzecz są zbiorniki wodne (stawy w Kleciach) wykorzystywane do celów rekreacyjnych. Na terenie Gminy wybudowano 12 zbiorników przeciwpożarowych. Największe ciek wodne przepływające przez Gminę przedstawia tabela nr 3.1

Tab. nr 3.1 Główne ciek przepływające przez gminę

Nazwa ciek	Uregulowana [km]	Nieuregulowana [km]
Wisłoka	-	-
Gogołówka	0,5	-
Słony potok	0,5	-
Kamienica	-	-

3.1.1.1 Stan czystości wód powierzchniowych

W wyniku analizy i oceny badań jakości wód w rzece Wisłocie na terenie Powiatu Dębickiego przeprowadzonych w 2006 r. stwierdzono brak wód I klasy czystości (tj. brak wód stanu bardzo dobrego). W rzece Wisłocie przepływającej min. Przez teren Gminy Brzostek odnotowano – 9,1 % tej rzeki to wody II klasy jakości (dobrej), 54,5% III klasy (zadowalającej jakości) i 36,4% IV klasy jakości (wody niezadowalającej jakości). Badania przeprowadzone w roku 2007, przez WIOŚ na rzece Wisłoka w punkcie Podgradzie – wykazały IV klasę jakości (wody niezadowalającej jakości),

Tabela nr 3.2 Stan czystości rzek kontrolowanych (wg WIOŚ) rzeki Wisłoki na terenie powiatu Dębickiego

Nazwa rzeki lata	Wody – w % kontrolowanych punktów – o klasie jakości				
	I (bardzo dobrej)	II (dobrej)	III (zadowalającej)	IV (niezadowalającej)	V (złej)
Wisłoka 2004	-	9,1	81,8	-	9,1
2005	-	9,1	63,6	27,3	-
2006	-	9,1	54,5	36,4	-

Głównymi czynnikami wpływającymi na taki stan jakości wody w Gminie Brzostek są:

- występujące braki kanalizacji,
- spływy powierzchniowe z rolnictwa,
- nielegalne zrzuty ścieków.

3.1.2. Wody podziemne

Największe zasoby wód podziemnych w Województwie Podkarpackim występują w północnej części Województwa. Z trzech podstawowych poziomów wodonośnych zwykłych

wód podziemnych występujących na terenie Województwa, największe znaczenie mają wody zalegające w utworach czwartorzędowych, oraz trzeciorzędowych.

Na obszarze Województwa Podkarpackiego znajduje się 10 Głównych Zbiorników Wód Podziemnych, z czego jeden występuje na terenie Gminy Brzostek - Dolina rzeki Wisłoka.

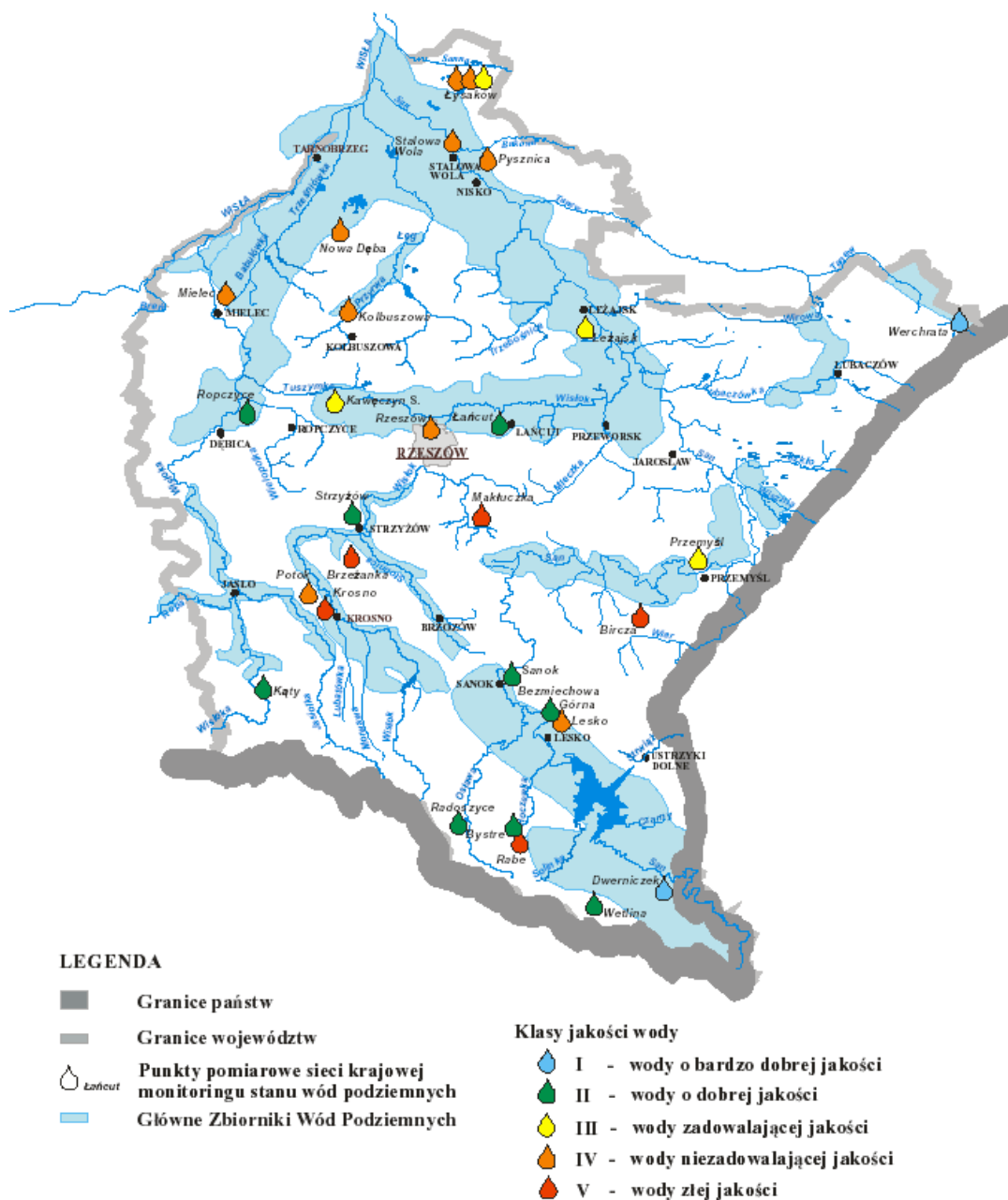
Na terenie gminy występowanie wód gruntowych związane jest z budową geologiczną i ukształtowaniem terenu. W czwartorzędowych osadach rzecznych i deluwialnych występują wody gruntowe w postaci sączyń lub swobodnego zwierciadła. W warstwie glin rzecznych i deluwialnych występują okresowe sączenia wód śródglinowych na różnych głębokościach od 1,5 m. do 8,0 m.. Woda gruntowa typu szczelinowego występuje w potrzaskanych seriach fliszowych na bardzo różnych głębokościach.

Uzupełnieniem badań realizowanych w ramach sieci krajowej monitoringu wód podziemnych, są niezależne badania prowadzone w sieciach lokalnych. Jedną z form monitoringu lokalnego jest monitoring prowadzony dla oceny oddziaływania (przenikania) zanieczyszczeń ze składowiska odpadów do wód podziemnych.

W tych przypadkach obszarem badań jest otoczenie monitorowanego obiektu, a punkty pomiarowe (piezometry) zlokalizowane są na kierunku przepływu wód podziemnych. W Gminie Brzostek jest prowadzony monitoring na zamkniętym składowisku odpadów. Składowisko jest w ostatniej fazie rekultywacji, ponadto jest monitorowane .

Monitoring składowiska odpadów w fazie poeksploatacyjnej prowadzony ma być przez okres 30 lat w zakresie:

- 1) Pomiaru poziomu wód podziemnych w trzech otworach piezometrycznych, co 6 miesięcy.
- 2) Badaniu parametrów wskaźnikowych w wodach podziemnych z trzech piezometrów co 6 miesięcy tj: - odczyn, (pH)
 - przewodność elektrolityczna właściwa
 - ogólny węgiel organiczny
 - zawartość metali ciężkich (Cu, Zn, Pb, Cd, Cr + 6, Hg)
 - suma wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WW A)
- 3) Kontroli osiadania powierzchni składowiska odpadów w oparciu o ustalone repery, przynajmniej jeden raz w roku.

Rys nr 3.1 Jakość wód podziemnych na terenie województwa podkarpackiego (źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego)

3.2. Surowce mineralne

Bogactwem naturalnym Gminy są kruszywa wydobywane ze zwirowisk.

Bogactwem jest także węgiel brunatny wydobywany w kopalni w Grudnej do końca 1958 roku. Charakterystyka udokumentowanych złóż surowców mineralnych i obszary perspektywiczne opracowano na podstawie Bilansu zasobów kopalni i wód podziemnych w Polsce wg stanu na dzień 31 grudnia 1996 roku. Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

Kruszywa naturalne występują w dolinie Wisłoki i Kamienicy. Surowce te pozyskiwane są na skalę

przemysłową w ZEK Klecie – Rzeszowskiego Przedsiębiorstwa Kruszywa i Usług Geologicznych „Kruszgeo” S.A. W Woli Brzostockiej i Opacionce występują piaski.

Surowce ilaste występują: Brzostek, Bukowa, Januszkowice, Smarżowa, Siedliska Bogusz, Grudna Dolna.

Koncesje na wydobywanie kopalni na terenie Gminy posiadają następujące firmy:

- „Kruszgeo” Przedsiębiorstwo Produkcji Kruszywa i Usług Geologicznych, 35-595 Rzeszów ul.Mikołaja Reja 16,
- PHU „EMAR” Nowak, Przebięda, Spółka Jawna 39-230 Brzostek ul.Szkotnia 26

- Usługowy Zakład Ogólnobudowlany Jarosław Wronkowicz ul. Zielona 10, 38-480 Rymanów

3.4. Gleby

Gleby okolic Brzostku należą do średnio urodzajnych. Typologicznie przeważają gleby płowe, choć można spotkać także gleby brunatne. Są to zazwyczaj gleby kwaśne o bardzo niskiej zawartości rozpuszczalnego i dostępnego dla roślin fosforu i potasu. Większość tych gleb zalicza się do klas IV a, IV b, V i VI. Według danych ewidencyjnych powierzchnia gminy wynosi 12.232 ha. W strukturze użytków gruntowych przeważają użytki rolne, których powierzchnia wynosi 8.464 ha co daje 69,2 % ogólnej powierzchni gminy. Drugą pozycję wśród gruntów zajmują grunty leśne i zadrzewienia – 3.249 ha co stanowi 26,5 % ogólnej powierzchni gminy.

Na podstawie badań prowadzonych od 1955 roku przez Okręgową Stację Chemiczną – Rolniczą w Krakowie stan gleb przedstawia się następująco:

Bardzo kwaśny	-	36%
Kwaśny	-	23%
Lekko kwaśny	-	26%
obojętny zasadowy	-	13%

/źródło: Ocena Stanu Zanieczyszczenia Gleb – OSCh-Rolnicza, Odczyn gleb użytkowanych rolniczo (w % powierzchni użytków rolnych)

Normy:

- bardzo kwaśny do 4,5 pH
- kwaśny 4,6 pH 5,5 pH
- lekko kwaśny 5,6 pH 6,5 pH
- obojętny 6,6 pH 7,2 pH
- zasadowy od 7,2 pH

Potrzeby wapnowania dotyczą 69 % powierzchni użytków rolnych i 17% w stopniu ograniczonym. Tylko 4% użytków rolnych w Gminie nie wymaga wapnowania. Duży udział gleb kwaśnych wymagających wapnowania spowodowany jest jakością gleb, jak również wskazuje na stosowanie nawozów sztucznych i ich form w zależności od składu granulometrycznego gleby.

Średnie zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi w Gminie Brzostek przedstawia się następująco (wyszczególnienie w mg/kg):

- Miedź (Cu)	4,00
- Cynk (Zn)	22,20
- Mangan (Mn)	263,70
- Żelazo (Fe)	167,00
- Kadm (Cd)	0,39
- Nikiel (Ni)	8,30
- Ołów (Pb)	19,47
- Chrom (Cr)	10,17

Wyniki badań na zawartość metali ciężkich w glebie wskazują, iż generalnie stężenia metali ciężkich mieszczą się w dopuszczalnych normach. Monitoring gleb i jego prowadzenie jest niezbędnym elementem do prowadzenia rolnictwa ekologicznego oraz przy

ewentualnym wykorzystaniu osadów ściekowych w rolnictwie.

3.5.1. Zadania właścicieli gruntów i administracji samorządowej w zapewnieniu ochrony środowiska glebowego.

Korzystne warunki przyrodnicze na obszarze gminy umożliwiają prowadzenie działalności rolniczej we wszystkich stosowanych obecnie systemach t.j. konwencjonalnym, integrowanym (zrównoważonym) i ekologicznym, w pełnej skali intensywności produkcji. Występowanie znacznych arealów użytków zielonych i dostęp do zasobów wodnych sztucznego zbiornika umożliwiają chów bydła i trzody chlewnej w skali wielkoprzemysłowej.

Niewielka ilość gospodarstw rolnych posiadających optymalną wielkość arealu gruntów oraz podstawowe wyposażenie w środki produkcji ma szansę perspektywicznego utrzymania się z prowadzonej - dotowanej produkcji rolnej w systemie zrównoważonym. Dobre perspektywy rysują się dla działalności rolniczej w gospodarstwach prowadzonych metodami ekologicznymi. Z racji niedorozwoju rynków ekologicznych produktów rolnych. dochodowość tych gospodarstw początkowo będzie związana z wysokością dopłat bezpośrednich. Ponadto możliwości do ukierunkowania gminy Brzostek ekorozwój należy upatrywać w nastawieniu gospodarstw na agroturystykę.

Istotne zadania proekologiczne w rolnictwie określi przygotowany przez rząd Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich, którego podstawą prawną jest ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej. Zadania dla administracji rządowej i samorządowej mające na względzie zapewnienie prawidłowej realizacji Planu określi stosowne rozporządzenie Rady Ministrów. Zapisy cytowanej ustawy przewidują m. in:

- wspieranie działalności na obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania;
- wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych;
- zalesianie gruntów rolnych;
- wspieranie gospodarstw niskotowarowych.

Stosownie do konstytucyjnego zapisu o rozwoju zrównoważonym w działalności rolniczej poszczególnych gospodarstw będzie wdrażany i upowszechniany Kodeks Dobrej Praktyki Rolniczej. Zgonie z podziałem kompetencji samorząd gminy nie realizuje zadań w dziedzinie rolnictwa, stąd też cele określone w Kodeksie zostaną podjęte w zakresie polityki ekologicznej i przestrzennej poprzez tworzenie prawa lokalnego, działalność szkoleniową i organizacyjną (n.p. konkursy) w poniżej określonym zakresie:

1. wdrażanie programów proekologicznych w rolnictwie, dla zapewnienia odpowiedniego, poziomu dochodowości i szans przetrwania gospodarstw prowadzących działalność tradycyjnymi metodami;
2. ujęcie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego docelowego sposobu użytkowania gruntów;

3. propagowanie miejscowych scalań gruntów, które zapewniłyby racjonalne ukształtowanie rozłogów gruntowych i racjonalne ich zagospodarowanie;
4. pomoc w budowie oraz utrzymaniu w stanie sprawności urządzeń melioracyjnych i przeciwerozrywających;
5. włączanie do planów inwestycyjnych budowy dróg rolniczych oraz utrzymania dobrej przejezdności;
6. pomoc organizacyjna i budżetowa w zagospodarowaniu i utylizacji odpadów z produkcji rolnej, wykorzystania biomasy w produkcji odnawianej energii;
7. zainteresowanie rolników zwiększaniem bioróżnorodności lasów prywatnych i staraniami nad przyznaniem im funkcji ochronnej oraz zakładaniem pasów zieleni łąkowej i przydrożnej;
8. dostosowanie docelowego sposobu użytkowania gruntów rolnych do warunków - naturalnych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
9. wsparcie działań przy tworzeniu strefy buforowej sztucznego zbiornika wody.

Sprawę ochrony gleb w zakresie zabezpieczenia brzegu sztucznego zbiornika wodnego będzie zobowiązany podjąć jego właściciel, dla którego obrywanie brzegów wiąże się z określonymi stratami. W zakresie wymienionych zadań trudno o określenie priorytetów i terminów. Pierwszeństwo winny uzyskać działania powstrzymujące degradację środowiska glebowego. Jednak wymagają one zaangażowaniem kapitałów, które w perspektywie będą kierowane bezpośrednio do podmiotów realizujących programy zaakceptowane przez donatora środków finansowych.

3.6. Flora i fauna

Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej gminy są ekosystemy leśne zajmujące około 25% powierzchni. Odnaczają się one wysokim stopniem naturalności wyrażającym się dużym udziałem drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem.

Gmina Brzostek posiada Plan Urządzania lasów komunalnych na okres od 1.01.2008 do 31.12.2017 r. o powierzchni ogólnej 22,43 ha.

W drzewostanach leśnych na terenie Gminy dominuje jodła oraz buk i sosna zwyczajna. Spośród innych gatunków liczniejsze są: *dąb szypułkowy*, *grab zwyczajny*, *brzoza brodawkowata*, *modrzew europejski*. Wśród siedliskowych typów lasu dominuje las wyżynny. W wyższych partiach spotyka się fragmenty lasu górskiego. Dość wyraźnie zaznacza się również las mieszany, rzadko spotykany jest las jesionowy. W dolinach większych cieków rozciągają się niewielkie fragmenty lasu łąkowego. W układzie zbiorowisk leśnych charakterystyczna jest strefowość będąca wyrazem zmieniających się, wraz ze wzrostem wysokości, warunków klimatycznych. Na terenie Gminy wyższe partie stoków pokryte są lasami mieszanymi. Lasy te reprezentowane są przez drzewa liściaste (*buk*, *dęby*, *grab*) oraz iglaste (*świerk*, *jodła*, *miejscami modrzew*). Są to na ogół czyste drzewostany jodłowe, w słabo zwartej warstwie

krzewów rośnie *kruszyna* oraz *jarzębina*. W ubogiej warstwie runa i mchów zaznacza się współdominacja roślin acidofilnych i gatunków o szerokiej amplitudzie ekologicznej. Najczęściej rosną tu: *borówka czarna*, *kosmatka orzęsiona*, *konwalijka dwulistna*, *jeżyna gruczołowata*. Zbiorowiska tego typu zajmują zwykle grzbietowe spłaszczenia wzniesień, rzadziej wykształcają się na podłożu stokowym.

Niewielki procent powierzchni zajmują zbiorowiska o charakterze borowym. Jako przedplony sadzona była najczęściej *sosna*, rzadziej *modrzew*, a sporadycznie *świerk*. Charakterystycznym zbiorowiskiem niższych partii i piętra pogórza jest zespół grądu w odmianie małopolskiej, zajmuje on jednak niewielkie powierzchnie. W drzewostanach panuje *grab* z domieszką *buka*, *sosny*, *modrzewia* i *dębu*. Grądy wykazują znaczne zróżnicowanie lokalnie - siedliskowe.

Na najbardziej wilgotnych i żyznych siedliskach; najczęściej w sąsiedztwie łąk rozwija się podzespół grądu niskiego. Na zboczach, na glebach brunatnych świeżych rośnie grąd typowy. Na stosunkowo najbardziej suchych siedliskach, najczęściej w szczytowych partiach stoków wykształca się grąd wysoki. W dolinach górnych odcinków potoków występują smugi łąki podgórskiego oraz nadrzecznej olszyny górskiej. W dolnych odcinkach mniejszych cieków spotykane są fragmenty niżowego, przystrumykowego łąki jesionowo - olszowego.

W dolinach większych cieków spotykane są bogate florystycznie zespoły wilgotnych łąk z rzędu Molinietalia, zajmują one jednak niewielkie powierzchnie. Niewielkie powierzchnie w silnie uwilgotnionych obniżeniach terenu zajmują płaty sitowia leśnego. Łąki świeże reprezentuje zespół łąki rajgrasowej, spotykany w dolinach większych cieków oraz w niższych partiach zboczy. Często spotykany jest pastwiskowy zespół *życicy trwałej* i *grzebienicy pospolitej*.

Na wysoką ocenę przyrodniczą terenu Gminy wpływa liczny udział gatunków górskich uwarunkowany obecnością fragmentów regla dolnego i dominacją piętra pogórza. Flora górską reprezentowana jest przez liczną grupę roślin naczyniowych. Do najbardziej interesujących należą: *śnieżyczka przebiśnieg*, *tojad dziobaty*, *miesięcznica trwała*, *czyściec górski*, *śnieżyca wiosenna*, *czosnek niedźwiedzi*.

Na szczególną uwagę zasługują rośliny wschodniokarpackie: *sałatnica leśna*, *kostniwa górska* oraz zachodniokarpackie: *przytulia okrągłolistna*, *kosmatka żółtawa*, *pięciornik omszony*, a także subendemity ogólnokarpackie: *żywiec gruczołowaty*, *żywokost sercowaty*, *lepiężnik wyłysiały*.

Najliczniejszą grupę osiągającą północną granicę zasięgu stanowią tutaj rośliny górskie m.in. *miesięcznica trwała*, *paprotnik kolczysty*, *czyściec górski*, *narecznica górska*, *skrzyp pstry*, *kmieć górski*, *wierzba śląska*. Granicę południową osiągają: *łaczeń baldaszkowaty*, *plywacz drobny*, *lenek stożkowy*, *szarota żółtobiała*. Na podkreślenie zasługuje również fakt występowania licznych gatunków kserotermicznych. Rosną tu m.in. *zmijowiec zwyczajny*, *biedzeniec mniejszy*, *szalwia okrągłolistna*, *ośmiak mniejszy*, *kłosownica pierzasta*.

O unikalnym charakterze flory świadczy przede wszystkim fakt występowania licznych gatunków roślin objętych ochroną gatunkową: *widłak goździsty*,

barwinek pospolity, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna, pokrzyk wilcza - jagoda.

Możliwości przetrwania i rozwoju fauny uwarunkowane są bogactwem nisz ekologicznych, które z kolei wynika z różnorodności i wysokiego stopnia naturalności zbiorowisk roślinnych, obecności rozległych kompleksów leśnych, mozaiki upraw rolnych, łąk i pastwisk oraz licznych zadrzewień i zakrzewień. Gmina Brzostek wyróżnia się bogactwem fauny.

Bezkręgowce - na uwagę zasługują: chroniony chrząszcz, *jelonek rogacz*, występuje także szereg rzadkich gatunków motyli podlegających ochronie gatunkowej min.: *paź żeglarski, paź królowej, niepylak mnemozyna, mieniak - stróżnik, tęczowiec*.

Kręgowce - reprezentowane są m.in. przez: *kumaka górskiego, traszkę karpacką, traszkę górską, salamandrę plamistą, pliszkę górską, muchówkę białoszyjną, puszczyka uralskiego, dzięcioła białogrzbietego*. Występują tu także gatunki typowo nizinne: *traszka grzbieniasta, grzebiuszk ziemna, żaba moczarowa, żaba śmieszka, kumak nizinny*.

Dobry stan zoocenozy potwierdza fakt występowania licznych gatunków umieszczonych na polskiej „czerwonej liście fauny”. Są to: *traszka karpacka, bocian czarny, orlik krzykliwy, puchacz, puszczyk uralski, żółta, nocek Bechsteina, pilch, żółdnica, smużka, wydra*. Oprócz ochrony biocenozy celowa jest ochrona gniazdowania gatunków zagrożonych takich jak: *bocian czarny, orlik krzykliwy, puchacz*.

3.8. Powietrze atmosferyczne

Stan jakości powietrza atmosferycznego w gminie kształtuje emisja zanieczyszczeń:

- z lokalnych kotłowni i palenisk domowych;
- ze środków transportu samochodowego lokalnego i tranzytowego;
- z przenoszenia zanieczyszczeń z ościennych gmin.

Udział gminy w globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza w skali kraju i województwa jest bliski zeru. W ostatnich latach przeprowadzone zostały modernizacje kotłowni gminnych obiektów publicznych (wprowadzenie opalania gazem ziemnym) m.in. w szkołach, ośrodku zdrowia. Do powietrza emitowane są gazy i pyły głównie z energetycznego spalania paliw stałych w domowych paleniskach. Wzrost ilości pojazdów samochodowych na terenie gminy prowadzi do wzrostu zanieczyszczenia powietrza związkami dwutlenku azotu, tlenkiem węgla, węglowodorami i związkami ołowiu.

Jakość powietrza atmosferycznego, na terenie województwa podkarpackiego, monitorowana była w 2006 roku w zakresie dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenków azotu, pyłu zawieszzonego PM10, tlenku węgla, ołowiu i benzenu na stałych stacjach, nadzorowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie oraz Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie. W ramach modernizacji sieci monitoringu powietrza atmosferycznego w województwie podkarpackim od lipca 2006 roku manualne metody oznaczania wartości stężeń dwutlenku siarki i dwutlenku azotu w Dębicy zastąpione zostały pomiarami automatycznymi. Pomiarami automatycznymi, na tych stanowiskach, objęte zostały również tlenki azotu. Na podstawie

wyników pomiarów, wykonanych w 2006 roku na stacjach monitoringowych, opracowana została przez WIOŚ w Rzeszowie pełna roczna ocena zanieczyszczenia powietrza w województwie podkarpackim. Oceną objęto SO₂, NO₂, CO₂, Pb, PM₁₀, benzen i ozon w kryterium ochrony zdrowia oraz SO₂, N₂₃, i ozon w kryterium ochrony roślin.

Na terenie Gminy Brzostek w ostatnich latach nie przeprowadzano monitoringu jakości powietrza. Najbliższy punkt monitoringowy znajduje się w Dębicy przy ul. Parkowej, w którym prowadzone są pomiary stężeń pyłu zawieszzonego PM₁₀, dwutlenku siarki i dwutlenku azotu oraz pasywny pomiar benzenu. Powiat Dębicki jest przez WIOŚ klasyfikowany w ramach strefy mielecko – dębickiej. Stan powietrza w tej strefie podlega ocenie pod kątem ochrony zdrowia a także ze względu na ochronę roślin.

W w/w punkcie monitoringowym, w roku 2007 WIOŚ Rzeszów oznaczył następujące średnie roczne stężenia:

- dwutlenek siarki 2,7 µg/m³,
- dwutlenek azotu 10,4 µg/m³,
- benzen w pomiarze pasywnym 1,9 µg/m³,

przy czym dla żadnego z nich nie zanotowano przekroczeń;

pył zawieszony PM₁₀ 29,2 µg/m³, - dla tego zanieczyszczenia, w roku 2007 zanotowano 34 przekroczenia normy 24-ro godzinnej (tj. 34 dni, w których stężenie PM₁₀ przekraczało normę).

Jako przyczynę przekroczenia stężeń PM₁₀, WIOŚ Rzeszów wskazał: oddziaływanie emisji związanej z indywidualnym ogrzewaniem budynków, oddziaływanie emisji z zakładów przemysłowych oraz oddziaływanie związane z intensywnym ruchem samochodowym.

Według WIOŚ, zanieczyszczenia objęte programem badań na terenie Województwa Podkarpackiego w roku 2007, tj. dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, pył zawieszony PM₁₀, tlenek węgla, benzen, ołów, kadm, nikiel, arsen oraz ozon (w kryterium ochrony zdrowia) oraz dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon (w kryterium ochrony roślin) osiągały na terenie Powiatu Dębickiego, niskie wartości stężeń.

W punkcie pomiarowym w Dębicy nie stwierdzono przekroczeń obowiązujących dla tych substancji wartości dopuszczalnych w powietrzu. Pozwoliło to na zakwalifikowanie Powiatu Dębickiego, pod względem zanieczyszczenia powietrza tymi substancjami, dla obu kryteriów, do klasy A (poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego lub docelowego). Średnioroczne stężenia SO₂ i NO₂ na przestrzeni ostatnich dwóch lat zmalały o około połowę, natomiast emisja benzenu z terenu Powiatu Dębickiego jest jedną z wyższych w Województwie, ale też mieści się w granicach normy.

Jeśli chodzi o stan czystości powietrza na terenie Powiatu Dębickiego w tym Gminy Brzostek, to jedynie ze względu na benzo(a)piren strefa mielecko – dębicka została zakwalifikowana do klasy C. Sytuacja ta wymaga podjęcia działań mających na celu dotrzymanie wartości docelowej (tj. poniżej 1 ng/m³) od 01 stycznia 2013 r. w tym np. określenie obszarów przekroczeń, podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza oraz opracowanie planu ochrony powietrza. Punkt pomiarowy strefy mielecko

– dębickiej benzo(a)pirenu, będący źródłem w/w oznaczenia, jest położony w Mielcu.

Na terenie Powiatu Dębickiego nie ma punktów monitoringowych mierzących ten rodzaj zanieczyszczenia. Emisja benzo(a)pirenu pochodzi głównie z dużych źródeł energetycznego spalania, zlokalizowanych w miastach, zasilających znaczne obszary w ciepło. Jednak sektor komunalno bytowy także jest istotnym źródłem tego zanieczyszczenia. Według wyników badań Instytutu Przeróbki Węgla w Zabrze, jeden domowy kocioł węglowy emituje rocznie około 0,2 kg benzo(a)pirenu.

Emisję benzo(a)pirenu z terenu Powiatu WIOŚ Rzeszów ocenił jako 0,041 Mg/rok.

Jeśli chodzi o emisje z energetycznych źródeł spalania paliw, to na terenie Powiatu WIOŚ zidentyfikował dwa źródła punktowe. Łączna emisja z nich pozostaje poniżej 1000 Mg zanieczyszczeń na rok, co jest wartością średnią w skali Województwa.

Na terenie Powiatu Dębickiego i Gminy Brzostek nie prowadzono badań jakości powietrza przy trasach samochodowych.

4. SYSTEM OBSZARÓW CHRONIONYCH

Na podstawie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 92 z 2004 r., poz.880), za tereny chronione należy uznać parki narodowe, rezerваты i parki krajobrazowe wraz z ich otulinami oraz obszary chronionego krajobrazu. Formę przestrzenną mogą mieć również niektóre pomniki przyrody, użytki ekologiczne, a zwłaszcza zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

Na terenie gminy obszary wyróżniające się szczególnymi walorami przyrodniczymi objęto następującymi formami ochrony:

4.1. Parki Krajobrazowe

Parki Krajobrazowe i Obszary Chronionego Krajobrazu Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy o powierzchni 25 784 ha, chroni i udostępnia dla turystyki, wypoczynku i nauki unikalną przyrodę obejmuje tereny leżące na pograniczu Pogórza Strzyżowskiego i Dynowskiego. Najwyższe partie Pogórza wchodzące w skład parku porastają lasy bukowo-jodłowe, należące do regla dolnego - piętra charakterystycznego dla pasm beskidzkich. Najbardziej cenne zbiorowiska buczyny karpackiej objęte zostały ochroną w formie rezerwatów przyrody **Góra Chełm** i **Herby**.

Charakterystycznym elementem krajobrazu parku jest mozaika pól uprawnych wynikająca z rolniczo-leśnego charakteru parku i dużego rozdrobnienia gospodarstw. Park posiada wiele cennych zabytków: kościołów i cerkwi, zespołów dworskich, miejsc pamięci narodowej. Aktywną formą wypoczynku - połączonego z poznawaniem przyrody a także piękna krajobrazu parku, może być zwiedzanie ścieżek przyrodniczych, tras rowerowych, szlaków turystycznych

Rzeźbę i barwy lasu mieszanego uzupełniają okazałe formy skalne, przełomy rzek i potoków, jak malownicza łąnowe rozłogi pól uprawnych, kolorowa mozaika łąk, pastwisk i zadrzewień śródpolnych oraz rozsiane w dolinach wioski. Na kondycję przyrody parku, w którym las zajmuje 47,8% obszaru (z reguły

wyższe partie), a grunty rolne 48,4%, korzystnie wpływa znaczne rozdrobnienie upraw i związane z tym zachowanie tradycyjnych form gospodarowania. Najcenniejsze są ekosystemy leśne, w wysokim stopniu naturalne, z dużym udziałem drzewostanów o składzie gatunkowym zgodnym z siedliskiem. Przeważa w nich jodła, buk i sosna zwyczajna. Mniej liczne gatunki to dąb szypułkowy, grab zwyczajny, brzoza brodawkowata i modrzew europejski. Za osobliwość należy uznać występowanie typowego dla wyższych pasm Karpat regla dolnego (450-500 m n.p.m.), budowanego przez buczynę karpacką. Niski stopień zagrożenia, zróżnicowanie warunków glebowych oraz położenie omawianego obszaru blisko granicy odmiennych stref geobotanicznych wpływa znacząco na bogactwo, różnorodność roślinności i zagęszczenie zasięgu występowania wielu gatunków. Wśród ponad 700 taksonów flory naczyniowej występuje 46 gatunków górskich z tak interesującymi roślinami jak śnieżyczka przebiśnieg, tojad dzióbaty, miesiącznica trwała, czyściec górski, śnieżycza wiosenna i czosnek niedźwiedzi. Godne uwagi są rośliny wschodniokarpackie (np. sałatnica leśna i kostrzewa górską), zachodniokarpackie (np. przytulia okrągłolistna, kosmatka żółtawa i pięciornik omszony) oraz subendemity ogólnokarpackie (żywiec gruczołowaty, żywokost sercowaty i lepieźnik wyłysiały).

Unikalny charakter flory potwierdza występowanie ponad 40 roślin chronionych (np. widłak gwiazdzisty, skrzyp olbrzymi, paprotka zwyczajna i pokrzywa wilcza jagoda). Znakomite warunki przyrodnicze tego rolniczo-leśnego terenu umożliwiają bytowanie licznym zwierzętom. Przechodzi tu naturalny rozród 226 gat. kręgowców, w tym 36 gat. ryb, 18 gat. płazów, 6 gat. gadów, ponad 50% krajowych ssaków i 47% krajowej fauny lęgowej ptaków. W parku, gdzie przebiega granica zasięgu 17 kręgowców lądowych, żyje 140 gat. kręgowców chronionych i liczne gatunki rzadkie umieszczone w "Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt", np. traszka karpacka, bocian czarny, orlik krzykliwy, puchacz, żoła, wilk, wydra i ryś. Z bezkręgowców spotyka się chronionego chrząszcza jelonka rogacza, 26 gat. biegaczy, 19 gat. trzmieli i szereg rzadkich motyli podlegających ochronie (np. paź żeglarz, paź królowej i tęczowiec).

4.2. Rezerваты przyrody „Kamera”

Rezerwat leśno-florystyczny, częściowy, o powierzchni 38.01 ha, utworzony w 1995r. Położenie: gmina Brzostek, wieś Smarżowa, kompleks leśny w szczytowych partiach wzgórz (421 m n.p.m.) zachodniej części Pogórza Strzyżowskiego. cel utworzenia rezerwat: zachowanie bogatego stanowiska rzadkiego krzewu - kłoczeki południowej (*Staphylea pinnata*), liczącego ponad 300 egzemplarzy oraz dobrze wykształconego zbiorowiska żyznej buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae-fagatum*) z wieloma gatunkami roślin górskich i chronionych, m.in.: widłaka goździstego (*Lucomodium clavatum*), skrzypu olbrzymiego (*Equisetum telemateia*), buławnika mieczolistnego (*Cephalanthera longifolia*) oraz bluszczu pospolitego (*Hedera helix*).

4.3. Pomniki przyrody

Pomniki przyrody

Na obszarach leśnych Gminy znajdują się następujące pomniki przyrody

JANUSZKOWICE

- Dąb szypułkowy – 600 letni

Zgłobikówka

- Dąb szypułkowy – 200 letni

SMARŻOWA

- Kłokoczka południowa – krzew ciepłolubny (rezerwat „Kamera”)

Na obszarach leśnych Gminy znajdują się jeszcze 3 obiekty przyrody żywej i nieożywionej, które ze względu na swoje walory powinny być objęte ochroną indywidualną i otrzymać status pomnika przyrody, skałka z piaskowca serii śląskiej - leśnictwo Brzostek, buk zwyczaj. – leśnictwo Kamienica).

4.4. OSO Natura 2000

Potencjalny specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000

WISŁOKA Z DOPŁYWAMI

Powierzchnia : 1767.6 ha

Kod obszaru : pltmp257

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

Status obszaru :

obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach Shadow List

Opis :

Obszar leżący na wysokości 199 –360m npm obejmuje Wisłokę od północnej granicy Ostoi Magurskiej do mostu drogowego na trasie Pilzno-Kamienica i jej dopływy: Iwielkę - od mostu w miejscowości Draganowa do ujścia do Wisłoki, Kamienicę - od mostu na trasie Brzostek - Smarżowa w miejscowości Siedliska - Bogusz do ujścia do Wisłoki, Ropę - od zapory zbiornika Klimkówka do ujścia do Wisłoki, wraz z dopływami: Sękówką od mostu na drodze Ropica - Małastów, Olszynkę od mostu na trasie Nagórze - Wielka Strona (przy ujściu Czermianki) oraz Libuszanek od mostu na trasie Rozdziele – Bednarka.

Dno rzek budują odcinkami płyty skalne (z piaskowca i łupków) oraz odcinkami osady kamienisto – piaszczyste (piasek i żwir). Miejscami tworzą się piaszczysto - ilaste łachy. W dolinach dominują użytki zielone i grunty orne. Lasów jest stosunkowo niewiele. Lasy występują w rejonie Beskidu Niskiego, a poniżej Gorlic teren zlewni pokryty jest polami uprawnymi, łąkami oraz lasami iglastymi i mieszanymi. W rejonie Biecza i Krygu eksploatuje się złoża ropy naftowej, którą w Gorlicach przetwarza się.

Wisłoka płynie często zmieniając kierunek i tworząc liczne zakola i meandry. Rzeka ma dno kamieniste a przeciętną szerokość 40 m i średnią głębokość 0,7 - 1,0 m. Poniżej ujścia Jasiołki koryto rozszerza się nawet do 90 m a głębokość wzrasta średnio do 1-2 m. W okolicach Jasła brzegi są uregulowane.

Ropa do ujścia Libuszanki płynie korytem naturalnym, o dnie żwirowo-kamienistym z nielicznymi

wychodniami warstw piaskowców magurskich w korycie (tzw. berda), które są siedliskiem ryb łososiowatych. Poniżej Ropa płynie w szerokiej dolinie, która do miejscowości Ropa ma strome brzegi, a od Gorlic jej stoki łagodnieją. Koryto jest częściowo uregulowane. Średnia szerokość rzeki wynosi tu ok. 40 m, natomiast głębokość 1,5-2,0 m. Brzegi są silnie zarośnięte i woda nie nagrzewa się. Roślinności wodnej nie jest dużo. Jest to ważna ostoja wielu gatunków cennych ryb. Od ujścia Olszanki dno doliny rozszerza się do 1,5 km i wypełniają je mady i piaszki rzeczne.

W Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej wymieniono występujące tu cenne siedliska: pionierska roślinność na kamieńcach górskich potoków, zarośla wierzbowyrześniowe na kamieńcach i żwirowiskach górskich potoków, górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (dotyczy płatów stosunkowo bogatych florystycznie), zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie, lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe. Z gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej stwierdzono tu występowanie wielu gatunków ryb, takich jak: łosoś atlantycki, głowacz białopłetwy. Jest to miejsce występowania także innych, ważnych gatunków: ryby - piekielnica, brzana, brzana peloponeska, świnka, głowacz przegopłetwy, miętus, lipień, certa, rośliny - goryczka wąskolistna, mieczyk dachówkowaty, pierwiosnek wyniosły.

W omawianych rzekach przed wybudowaniem zbiornika Mokrzec bytowało o wiele więcej gatunków ryb niż dziś.

Zagrożenia :

Do głównych zagrożeń zalicza się planowaną lokalizację zbiornika zaporowego Kąty-Myscowa, która zniszczy najcenniejszy odcinek doliny Wisłoki, a także zaburzenia naturalnego reżimu przepływów wód Wisłoki związane z istniejącym zbiornikiem Klimkówka na Ropie, eksploatację kruszywa, zanieczyszczenia wód, regulowanie koryt rzecznych, pobór wód, realizację programów energetycznego wykorzystania wód i programów ochrony przeciwpowodziowej, zabudowę, zagospodarowanie rolnicze i przemysłowe, zaśmiecanie, hodowlę ryb, wędkarstwo, kłusownictwo, zmianę sposobu uprawy.

POTENCJALNY SPECJALNY OBSZAR OCHRONY SIEDLISK - KLONÓWKA

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU TYP B

KOD OBSZARU PLH18_09

NAZWA OBSZARU: KLONÓWKA

2. POŁOŻENIE OBSZARU

POŁOŻENIE CENTRALNEGO PUNKTU OBSZARU

DŁUGOŚĆ GEOGRAFICZNA

N 49 53 19

SZEROKOŚĆ GEOGRAFICZNA

E 21 32 5

POWIERZCHNIA (ha):

1 197,9 ha

WYSOKOŚĆ (m n.p.m.):

MINIMALNA	MAKSYMALNA	ŚREDNIA
310	530	420

REGION ADMINISTRACYJNY (NUTS)

Kod	Nazwa regionu	%
PL325	Rzeszowski	75
PL326	Tarnobrzegi	25

REGION BIOGEOGRAFICZNY

Nazwa regionu biogeograficznego
Kontynentalny

3. OPIS OBSZARU**OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU**

Klasy siedlisk	% pokrycia
Lasy iglaste	2%
Lasy liściaste	55%
Lasy mieszane	43%
Suma pokrycia siedlisk	100 %

OPIS OBSZARU

Obszar obejmuje pasmo Klonowej Góry z kulminacjami Bardo (543 m n.p.m.), Chełm (528 m n.p.m.) i Klonowa (525 m n.p.m.). Od południa jest ograniczony doliną Jeleniego Potoku z miejscowościami Huta Gogołowska i Kamienica Górna, od północy rozległym obszarem zabudowanym wsi Berdechów i Jaszczurowa. Jest to najdalej na północny zachód wysunięta część Czarnorzecko-Strzyżowskiego Parku Krajobrazowego.

Podłoże geologiczne stanowią: warstwy gezowe, łupki wierzowskie, łupki wierzowskie i piaskowce grodziskie, warstwy lgockie, łupki cieszyńskie górne.

W pokrywie glebowej dominują gleby brunatne kwaśne typowe, udział w powierzchni mają również: brunatne kwaśne oglejone, brunatne oglejone, brunatne wylugowane, płowe typowe, płowe zbrunatniałe, płowe bielcowe, płowe opadowoglejowe, rdzawe właściwe i rankery brunatne. 99% powierzchni obszaru pokrywają zbiorowiska leśne - lasy liściaste i mieszane należące głównie do zespołu żyznej buczyny karpackiej. Klonówka to zwarty kompleks leśny porastający pasmo Klonowej Góry rozciągające się pomiędzy Stępiną na wschodzie i Kamienicą Górną na zachodzie. Dominuje tu buczyna karpacka w formie podgórskiej, jednie w najwyższych położeniach można wyróżnić formę reglową. Obrzeża kompleksu zajmuje grąd subkontynentalny, który z uwagi na przejściowy charakter wykazuje nieco zubożony skład gatunkowy. Niewielkie powierzchnie w dolinach cieków wodnych porastają łęgi - głównie podgórski łęg jesionowy *Carici remotae-Fraxinetum*.

WARTOŚĆ PRZYRODNICZA I ZNACZENIE

Kompleks ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony buczyn. Znajduje się tu również populacja kumaka górskiego *Bombina variegata* i traszki karpackiej *Triturus montandoni*.

ZAGROŻENIA

Większa część lasów wchodzi w skład Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (Nadleśnictwa Strzyżów i Dębica), a więc przy ścisłym stosowaniu Zarządzenia nr 11A Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z dnia 11 maja 1999 r. w sprawie doskonalenia gospodarki leśnej na podstawach ekologicznych oraz wskazań programów ochrony przyrody bezpośrednie zagrożenia nie powinny wystąpić.

STATUS OCHRONNY

Czarnorzecko-Strzyżowski Park Krajobrazowy (25784 ha; 1993).
Rezerwat przyrody "Góra Chełm" (147,7 ha; 1996)

STRUKTURA WŁASNOŚCI

60% grunty pozostające w zarządzie LP;
40% grunty niepaństwowe.

4.5. Obszary ochrony wód**4.5.1. Ochrona wód powierzchniowych**

Celem ochrony wód powierzchniowych jest utrzymanie lub poprawa jakości wód, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do zaopatrzenia ludności w wodę zdatną do spożycia, bytowania ryb w warunkach naturalnych, rekreacji wodnej.

- **Ochrona wód polega na:** unikaniu, eliminacji i ograniczaniu zanieczyszczeń wód oraz zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody lub naturalnych poziomów zwierciadła wody.

- **Strefa ochrony bezpośredniej ujęcia**, obejmuje teren wyznaczony zaporą oraz brzegami zbiornika na rzece do odległości 600 m w górę rzeki oraz do mostu na drodze. Teren wewnętrzny strefy ochrony pośredniej, w granicach tego terenu zabrania się wykonywania czynności powodujących zmniejszenie przydatności ujmowanej wody oraz ujęcia, a w szczególności: odprowadzania nie oczyszczonych ścieków do wody i ziemi, rolniczego wykorzystywania ścieków, stosowania niektórych środków ochrony roślin, mycia pojazdów, pojenia zwierząt, budowy nowych obiektów inwentarskich i mieszkalnych i usługowych w odległości nie mniejszej niż 100 m od brzegów potoków w terenie nie posiadającym pełnej infrastruktury, lokalizowania ferm, zakładów przemysłowych, magazynów substancji ropopochodnych i innych substancji chemicznych oraz rurociągów do ich transportu, budowy stacji paliw, budowy dróg publicznych bez oceny ich oddziaływania na środowisko, parkingów, składowisk odpadów, nowych cmentarzy, grzebowisk zwierząt, nowych urządzeń melioracyjnych bez odpowiednich uzgodnień, urządzania nowych obiektów rekreacyjnych, intensywnej hodowli ryb oraz wydobywania żwiru i piasku. Ponadto wprowadza się nakazy, zapewnienia ochrony wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniem poprzez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, z tym, że - wybór miejsca i sposobu usuwania i oczyszczania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływanie na środowisko. W gminie Brzostek ochrona wód

realizowana jest poprzez funkcjonowanie systemu kanalizacyjnego i oczyszczalnia ścieków. Zadaniem w najbliższych latach dla samorządu będzie objęcie tym systemem wszystkich gospodarstw i podmiotów działających na terenie gminy.

4.5.2. Ochrona wód podziemnych

Ochronę zasobów wód podziemnych prowadzi się przez ustanawianie stref ochronnych źródeł i ujęć wody. Przez strefę ochrony źródła wody i ujęcia wody rozumie się obszar poddany zakazom, nakazom i ograniczeniom w zakresie użytkowania gruntów i korzystania z wody obejmujący ujęcie wody, źródło wody lub jego część oraz grunty przylegające do ujęcia i źródła wody (zasobów wód podziemnych). Strefę ochrony dzieli się na teren ochrony bezpośredniej lub ochrony pośredniej: wewnętrzny i zewnętrzny.

Teren ochrony bezpośredniej ujęcia wód podziemnych obejmuje grunty, na których jest usytuowane ujęcie wody oraz otaczający je pas gruntu licząc od zarysu budowli i urządzeń służących do poboru wody. Przy studniach wierconych pas ten powinien wynosić ca 8-10 m, przy studniach kopanych od 10-15 m, przy studniach zbiorczych poziomych systemów drenażowych od 10-15 m, a przy ujęciach naturalnego wypływu wód podziemnych od 15 do 20 m. Na terenie ochrony bezpośredniej należy zapewnić:

- odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły one przedostać się do urządzeń służących do poboru wody i zasobów wód podziemnych,
- zagospodarowanie terenu zielenią,
- szczelne odprowadzanie poza granicę strefy ochronnej, ścieków z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób obsługujących zakłady wodociągowe,
- ograniczenie do niezbędnych potrzeb osób nie zatrudnionych stale przy urządzeniach służących, do poboru wody.

Teren strefy ochronnej bezpośredniej winien być ogrodzony i oznakowany.

Na terenach ochrony bezpośredniej mogą być zabronione roboty i czynności powodujące zmniejszenie przydatności ujmowanej wody lub wydajności ujęcia.

Teren strefy ochrony pośredniej wewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 30 dniowym czasem przepływu wody w warstwie wodonośnej do ujęcia, a teren zewnętrzny obejmuje obszar wyznaczony 25 letnim czasem wymiany wody w warstwie wodonośnej. Stąd na właścicielach gruntów położonych na terenie ochrony pośredniej może być nałożony obowiązek zlikwidowania nieczynnych studni i ognisk zanieczyszczeń, oraz stosowania określonych upraw rolnych i leśnych. Celem ochrony wód podziemnych należy na bieżąco kontrolować szczelność zbiorników bezodpływowych na ścieki, szczelność przewodów kanalizacyjnych i obiektów oczyszczalni ścieków, oraz szczelność zbiorników na gnojowicę oraz nawóz naturalny, a także szczelne podłoże magazynów ze środkami ochrony roślin i nawozami sztucznymi. Szczegółnej kontroli wymagają zbiorniki i przewody stacji paliwowych.

5. ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

5.1. Zagrożenia jakości wód

Osadnictwo, działalność rolnicza prowadzą do zaśmiecenia środowiska i do zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych ściekami, rozkładającymi się śmieciami oraz nieumiejętnie używanymi nawozami i środkami ochrony roślin. Proces zwiększania zrzutów zanieczyszczeń zbiega się w czasie z procesem zmniejszania przepływów prowadząc do znacznego pogorszenia jakości wód. Wysypiska śmieci lokalizowane najczęściej w korytach rzek lub w lasach stanowią ponadto element znacznie obniżający wartości estetyczne krajobrazu. W dolinach poważnym zagrożeniem czystości wód są ścieki komunalne, nieumiejętnie stosowane nawozy sztuczne i środki ochrony roślin, eksploatacja surowców mineralnych.

Potencjalnym zagrożeniem dla jakości wód płytkiego krążenia mogą być:

- ścieki (surowe lub niedostatecznie oczyszczone) wprowadzane do gleby i wody,
- ścieki przemysłowe
- „dzikie wysypiska” odpadów;
- nie posiadające wymaganych zabezpieczeń stacje paliw, magazyny produktów ropopochodnych oraz innych substancji chemicznych;
- szlaki komunikacyjne: drogi, parkingi i place postojowe samochodów;
- fermy zwierząt;
- intensywne nawożenie i stosowanie środków ochrony roślin, rolnicze wykorzystywanie ścieków;
- cmentarze.

5.2. Odpady

Zagadnienia dotyczące stanu i prognozy gospodarki odpadami analizowane są w tomie II Programu „Plan gospodarki odpadami dla gminy Brzostek”. Za najpilniejsze zadanie w tym zakresie należy uznać utrzymanie i dalszy rozwój systemu segregacji odpadów i rozwiązanie kwestii odpadów azbestowych.

5.3. Hałas

Najpowszechniejszym źródłem hałasu na terenie gminy jest hałas związany z ruchem na drogach: krajowej i powiatowych. Na terenie gminy nie były prowadzone badania poziomu hałasu drogowego. W gminie Brzostek nie stwierdzono w ostatnich latach poważniejszych źródeł hałasu przemysłowego. Działania jakie będą realizowane w zakresie ochrony przed hałasem na terenie gminy będą miały charakter przede wszystkim prewencyjny. Na terenie gminy nie prowadzono badań uciążliwości hałasu. Hałas o ponadnormatywnym poziomie występuje w otoczeniu szlaków komunikacji kołowej (droga krajowa Nr 73 Wiśniówka – Jasło). Istotną uciążliwość akustyczną dotyczyć może dróg powiatowych, na odcinkach biegnących obok zabudowy mieszkaniowej. Szybki wzrost ruchu samochodowego niesie odpowiedni wzrost poziomu

hałas. Jedynym w pełni skutecznym rozwiązaniem problemu staje się budowa nowych odcinków omijających tereny zabudowane. Ponieważ takie rozwiązanie wydaje się w perspektywie najbliższych lat mało prawdopodobne, rozwiązaniem niezbędnym może okazać się realizacja zabezpieczenia akustycznego obiektów w pierwszej linii zabudowy. Wskazaniem dla polityki przestrzennej planu, dotyczącej emisji hałasu jest, niezależnie od respektowania wymaganych odległości linii zabudowy od dróg, preferencja dla lokowania w pierwszym szeregu zabudowy usługowej i innej nie przeznaczonej na długotrwały pobyt ludzi. Wydzielenie nowych terenów dla zabudowy mieszkaniowej z dopuszczeniem usług (i wytwórczości), wynika z powszechności tej formy działalności gospodarczej mieszkańców, prowadzonej w wydzielonych pomieszczeniach budynków mieszkalnych lub obiektach wolnostojących wśród zabudowy mieszkaniowej. Mimo często niekorzystnego wpływu tego rozwiązania funkcjonalnego na jakość środowiska terenów mieszkaniowych (przeważnie bezpośredniego sąsiedztwa), jest ono koniecznością wobec faktu, że działalność taka jest źródłem utrzymania dużej części społeczności lokalnej. Trzeba pamiętać, że wymóg ograniczenia zasięgu ewentualnej uciążliwości odnosi się nie tylko do granic działki, lecz również do znajdującej się na działce zabudowy mieszkaniowej (dom właściciela lub pomieszczenia zamieszkania zbiorowego).

5.4. Zagrożenia jakości powietrza

Zasadnicze znaczenie dla oceny warunków środowiska na terenie gminy Brzostek ma uzyskanie obiektywnych, wiarygodnych i w miarę możliwości dokładnych informacji o stopniu zanieczyszczenia powietrza. Emisja zanieczyszczeń powietrza, czyli przestrzenny rozkład zanieczyszczeń w powietrzu zależy od wielkości emisji, parametrów meteorologicznych oraz topografii terenu. Na omawianym terenie emisja pochodzi przede wszystkim z takich źródeł jak: lokalne kotłownie, indywidualne paleniska domowe, komunikacja samochodowa. Z uwagi na zmienność stężeń zanieczyszczeń powietrza w czasie i przestrzeni, najbardziej wiarygodnym źródłem informacji jest system automatycznych stacji pomiarowych /monitoring zanieczyszczeń powietrza/ umożliwiających ciągłe pomiary zanieczyszczeń. W celu lepszego poznania stanu czystości powietrza atmosferycznego na terenie gminy proponuje się utworzenie nowych stanowisk pomiarowych np. w miejscowości Brzostek. Do głównych kierunków działań na terenie gminy z zakresu ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem należy zaliczyć redukcję emisji: dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenków węgla i pyłów. Redukcja zanieczyszczeń pyłowych i innych w/w powinna odbywać się poprzez stosowanie ekologicznych mediów grzewczych, a w przypadku dużych kotłowni lub zakładów poprzez montowanie w kominach odpowiednich urządzeń wychwytyjących zanieczyszczenia bądź unowocześnianie stosowanych technologii. W ostatnich latach następuje systematyczny spadek ogólnej wielkości zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza. Mało prawdopodobna jest możliwość powstawania

przekroczeń dopuszczalnych norm wskutek oddziaływania lokalnych źródeł emisji, ponieważ nie ma tu poważniejszych źródeł oraz panują dość korzystne warunki rozpraszania zanieczyszczeń. Niewątpliwie jednak na jakości powietrza w okresie grzewczym mógłby się odbić niekorzystnie duży rozwój zabudowy, zwłaszcza ogrzewanej przy użyciu paliw stałych i tradycyjnych systemów grzewczych. Podwyższone stężenia zanieczyszczeń komunikacyjnych mogą występować wyłącznie w bezpośrednim otoczeniu drogi krajowej relacji Droga krajowa Nr 73 Wiśniówka – Jasło w porach zwiększonego natężenia ruchu, jednak ze stosunkowo niewielkiego natężenia i korzystnych warunków ruchu na drodze oraz przewagi terenów otwartych w jej otoczeniu można sądzić o braku przekroczeń norm zanieczyszczenia powietrza poza pasem drogowym. Szybki wzrost natężenia ruchu może jednak spowodować pogorszenie sytuacji w terenie bezpośrednio przyległym do pasa drogowego. Brzostki inne miejscowości gminy są miejscowościami, gdzie rolnictwo i ogrodnictwo jest wciąż źródłem utrzymania znacznej liczby mieszkańców. Z gospodarką rolną związany jest pewien poziom uciążliwości zapachowej (której postrzeganie jest silnie indywidualnie zróżnicowane). Należy uznać, że sporadyczne występowanie wyczuwalnego zapachu w niewielkiej odległości od miejsca emisji nie powinno być w warunkach miejscowych uznane za uciążliwe.

5.6. Poważne awarie i klęski żywiołowe

5.6.1. Informacje ogólne

Największym zagrożeniem dla środowiska mogą być sytuacje awaryjne, wypadki; katastrofy. Zgodnie z Ustawą z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. Nr 62, poz. 558) klęska żywiołowa to katastrofa naturalna lub awaria techniczna, której skutki zagrażają życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, a pomoc i ochrona mogą być skutecznie podjęte tylko przy zastosowaniu nadzwyczajnych środków, we współdziałaniu różnych organów i instytucji oraz specjalistycznych służb i formacji działających pod jednolitym kierownictwem. Katastrofą naturalną lub awarią techniczną może być również zdarzenie wywołane działaniem terrorystycznym. Poważna awaria to zdarzenie (w szczególności emisja, pożar lub eksplozja powstała w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji) prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem. Katastrofa naturalna to zdarzenie związane z działaniem sił natury, w szczególności wyładowania atmosferyczne, wstrząsy sejsmiczne, silne wiatry, intensywne opady atmosferyczne, długotrwałe występowanie ekstremalnych temperatur, osuwiska ziemi, pożary, susze, powodzie, zjawiska lodowe na rzekach i morzu oraz jeziorach i zbiornikach wodnych, masowe występowanie szkodników, chorób roślin lub zwierząt albo chorób zakaźnych ludzi albo też działanie innego żywiołu.

5.6.2. Poważne awarie

5.6.2.1. Przewozy ładunków niebezpiecznych.

Przez teren gminy Brzostek przebiega droga krajowa Nr 73 Wiśniówka – Jasło. Ponadto w gminie występuje powiązanie komunikacyjne poprzez sieć dróg powiatowych. Podstawowy układ sieci komunikacyjnej gminy Brzostek stanowią więc drogi w systemie transportowym krajowym i powiatowym. Na przebiegu tych ciągów komunikacyjnych mogą zaistnieć kolizje pojazdów połączone z uwolnieniem się ładunków niebezpiecznych. Mogą one spowodować lokalne zniszczenie lub skażenie środowiska oraz zagrażać życiu i zdrowiu ludzi, szczególnie na terenach zabudowanych. Najwięcej zdarzeń związanych z nadzwyczajnym zagrożeniem środowiska powstaje podczas transportu drogowego (wyciek substancji ropopochodnych). Zdarzenia te mają charakter lokalny i możliwe są do zneutralizowania lub usunięcia. Dane dotyczące średniodobowego ruchu na odcinkach najczęściej uczęszczanych wskazują na znaczną dynamikę wzrostu ruchu pojazdów. W związku z tym, ruch na drogach krajowej i powiatowych z każdym dniem będzie wzrastał i będzie bardziej uciążliwy dla gminy Brzostek. Stwarza to także warunki dla zwiększenia wypadkowości pojazdów, w tym połączonych z uwolnieniem się ładunków niebezpiecznych. W ostatnich latach na terenie gminy nie zanotowano takich wypadków, co nie znaczy że nie istnieje takie niebezpieczeństwo.

5.6.2.2 Awarie elektrowni jądrowych, gwałtowne pożary obiektów przemysłowych, ataki terrorystyczne

Awarie elektrowni jądrowych na Ukrainie, Słowacji i na Węgrzech o technologii zbliżonej do technologii stosowanej w Czarnobylu potencjalnie mogą być przyczyną - skażenia znacznych obszarów. Potencjalnym źródłem degradacji środowiska może być również pożar na terenie, gdzie magazynowane są łatwopalne środki, w tym stacje paliw.

5.6.3. Katastrofy naturalne

5.6.3.1. Zagrożenie powodziowe

Rzeka Wisłoka na terenie gminy ma charakter rzeki górskiej i wraz z swymi dopływami i szeregiem potoków tworzy sieć rzeczna, która w czasie obfitych i długotrwałych opadów kształtuje obszar zalewowy sołectw przez które przepływa Wisłoka.

Dla ochrony przed powodzią został opracowany „Plan operacyjny ochrony przed powodzią”. Plan ten określa cele ochrony, wnioski, koncepcje i zakres działań ochronno - ratowniczych. Mając na uwadze w/w zagrożenie istnieje zasadność realizacji przedsięwzięć ograniczających skutki powodzi i prowadzenia profilaktyki powodziowej. Polityka zagospodarowania terenów zagrożonych polegać będzie na:

- nie poszerzaniu terenów przeznaczonych do zainwestowania w dotychczasowym planie zagospodarowania przestrzennego,
- wykorzystaniu terenów zalewowych na cele lokalizacji terenów zieleni i urządzeń rekreacyjnych oraz innych obiektów, których

zalenie nie spowoduje znacznych strat materialnych / np. parkingi /,

- pozostawienie części terenu pod rolnicze wykorzystanie bez możliwości lokalizacji nowych obiektów kubaturowych,
- kształtowaniu zieleni wysokiej na terenach zagrożonych w sposób nie utrudniający przepływu wód powodziowych np. w pasma równoległe do osi doliny,
- kształtowaniu układu komunikacyjnego w sposób umożliwiający szybką ewakuację ludności z terenów zagrożonych.

Ponadto należy:

- objąć tereny zalewowe systemem kanalizacji i wodociągów w celu ograniczenia na wypadek powodzi skażenia środowiska ściekami a także zapewni ludności dostawę wody przydatnej do picia dla ludzi i zwierząt,
- objąć całą gminę a szczególnie tereny zagrożone zasięgiem słyszalności instalacji akustycznej ostrzegania i alarmowania o zagrożeniach, w tym celu czynić starania o podłączenie lokalnych syren alarmowych do radiowego systemu alarmowania,
- uwzględnić w planach gospodarczych i w budżecie gminy środki na:

- utrzymywanie drożności przepustów, rowów odwadniających itp.,
- podwyższanie i uszczelnianie fundamentów budynków znajdujących się na terenach zalewowych ponad przewidywany poziom wody w czasie powodzi,
- wyposażenie i utrzymanie gminnego magazynu p. powodziowego (zgodnie z art. 7 ust.1 pkt 14, ustawy z dnia 8 marca 1990 r o samorządzie terytorialnym Dz.U. z 2002 r. Nr 23, poz. 220),
- wykupienie polis ubezpieczenia od strat spowodowanych przez powódź.

- Wykonać Główny Gminny Plan Reagowania z uwzględnieniem 3-ch etapów zagrożenia; tj. w obliczu klęski, w czasie jej trwania i po powodzi. Dla bezpieczeństwa ludzi i mienia w strefie zalewowej dopuszcza się lokalizację obiektów i urządzeń służących ochronie przeciwpowodziowej, związanych z eksploatacją (ujęcia) o ochroną wód (oczyszczalnie ścieków), infrastrukturę techniczną, rekreacyjne zagospodarowanie i wykorzystanie (bez wznoszenia trwałych obiektów kubaturowych), wyznaczenie tras i urządzeń komunikacyjnych. Dopuszcza się ponadto rolnicze wykorzystanie obszarów zalewowych, przy czym preferowane lub zalecane jest użytkowanie tych terenów jako trwałych łąk i pastwisk.

- Wszelka działalność inwestycyjna, a także wprowadzanie zmian w funkcjonowaniu obszarów zalewowych, wymaga każdorazowego uzgodnienia zamierzeń z odpowiednimi służbami gospodarki wodnej i ochrony środowiska. lub uzyskania na etapie procedury lokalizacyjnej pozwolenia

wodnoprawnego. Obiekty oraz roboty zmieniające stosunki wodne wymagają ocen oddziaływania na środowisko, a działalność inwestycyjna pozwoleń wodnoprawnych. Ponadto każdorazowo konieczna jest zgoda właściwego organu ds. gospodarki wodnej i ochrony środowiska oraz Wojewódzkiego Komitetu Przeciwpowodziowego.

- Na terenach położonych w strefie zagrożenia zalaniem wielkimi wodami zabrania się m.in. lokalizowania cmentarzy, składowisk odpadów, zbiorników paliw, magazynów środków chemicznych, a w szczególności toksycznych oraz innych obiektów szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi. Oczyszczalnie powinny być projektowane z uwzględnieniem zagrożenia zatopieniem, a wyloty ścieków zabezpieczone przed wodami cofkowymi w okresie wezbrań powodziowych,

z możliwością przepompowania ścieków do odbiorników.

5.6.3.2 Osuwiska

Osuwiska są na Podkarpaciu zjawiskiem bardzo częstym. Zasięg ich oddziaływania jest bardzo ograniczony, nieraz do kilkudziesięciu metrów kwadratowych. Często zagraża obiektom budowlanym. Występują lokalnie i związane są najczęściej z podcięciem skarp przez drogi lub budowę budynków, a w ostatnich latach powodowane są przez płytkie wody stokowe i wycinanie lasów. Ruchy masowe ziemi, stanowią w niektórych przypadkach zagrożenie dla obiektów budowlanych posadowionych na uruchomionej powierzchni oraz zagrożenie dla życia i zdrowia. Poniższy rysunek (nr 5.1) przedstawia poglądową mapę lokalizacji terenów osuwiskowych na terenie Powiatu Dębickiego i Gminy Brzostek

Rys. 5.1 Poglądowa mapa terenów osuwiskowych na terenie Powiatu Dębickiego Gminy Brzostek

(źródło: Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego)

5.6.3.3. Huragany

Huragany, określane są jako wiatry wiejące z prędkością powyżej 35 m/s (12 w skali Beauforta), występują w województwie podkarpackim sporadycznie. Odmianą huraganów w Polsce są występujące sporadycznie trąby powietrzne o zasięgu oddziaływania kilkudziesięciu metrów i na długości do

kilku kilometrów. Huragany według wieloletnich obserwacji stacji synoptycznych mogą występować w całym obszarze przygranicznym.

5.6.3.4. Gradobicia

Gradobicia, czyli intensywne opady gradu najczęściej w połączeniu z burzami, także występują

sporadycznie powodując skutki kłęski żywiołowej na obszarach do 1 km²PP²PP³. Zjawiska te w ostatnich latach nasilają się w okresie letnim.

5.6.3.5. Susze

Cały teren kraju ulega stopniowemu przesuszaniu poprzez zmniejszanie naturalnej retencyjności zlewni oraz obniżaniu się poziomów zwierciadeł wód podziemnych oraz zmian klimatu. To zagrożenie w gminie Brzostek jest tak istotne jak dla innych rejonów Polski.

5.6.3.6. Trzęsienia ziemi

Trzęsienia ziemi praktycznie nie występują, ale mogą dotyczyć obszarów pansejsmicznych Karpat. Najbliżej powiatu zanotowano trzęsienie ziemi w latach 80 o sile 2 w skali Richtera w okolicach Krynicy.

5.6.3.7. Pożary

Pożary, szczególnie lasów i łąk są zjawiskiem częstym, a równocześnie bardzo - zróżnicowanym w zasięgu i konsekwencjach. Szczególnie nasilają się w okresie wiosennego wypalania traw, a także w okresach letnich (susza), co wiąże się z niską świadomością ekologiczną społeczeństwa. Lasy na obszarze gminy znajdują się w III kat. zagrożenia pożarowego.

5.7. Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące

5.7.1. Informacje ogólne

Wszystkie urządzenia elektryczne, w tym napowietrzne linie przesyłowe wytwarzają - w swoim otoczeniu pola elektromagnetyczne. W zależności od zakresu częstotliwości, pola elektromagnetyczne wytwarzają elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (1-10⁶ Hz) oraz promieniowanie jonizujące (10¹⁶- 10²² Hz; ultrafiolet, promieniowanie X oraz gamma). Źródłem promieniowania niejonizującego są systemy przesyłowe energii elektrycznej, stacje nadawcze radiowe, telewizyjne, telefonii komórkowej, medyczne urządzenia diagnostyczne i terapeutyczne i gospodarstwa domowego (kuchenki mikrofalowe). Ochrona ludzi i środowiska przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym uregulowana jest przepisami: ochrony przed promieniowaniem, zagospodarowania przestrzennego, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisami sanitarnymi. Szkodliwe oddziaływanie elektromagnetycznego promieniowania niejonizującego ujawnia się przy długotrwałym przebywaniu człowieka w strefach wpływu pól w postaci zmian i dolegliwości m.in. wzroku, układu nerwowego, układu sercowo-naczyniowego. Intensywność oddziaływania zmniejsza się wraz z odległością od źródła promieniowania. Dostatecznym środkiem zapobiegania jest więc wyznaczenie stref ograniczonego użytkowania. Urządzenia nadawcze wypromieniowują do otoczenia energię elektromagnetyczną. Energia ta nie ma właściwości jonizacji cząstek materii, może jednak wywoływać w otaczającej materii, więc również w organizmach żywych przepływ prądów

elektrycznych. powodujących zakłócenia działania układu nerwowego i układu krążenia. Dopuszczalna wartość graniczna wynosi 0,1 W/m². W obszarach o wartościach natężenia pola lub gęstości mocy osiągającej lub przekraczającej powyższe wartości nie dopuszcza się przebywania ludności, poza osobami zatrudnionymi przy użytkowaniu źródeł pól. Stacje bazowe telefonii komórkowej są obecnie najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych. W otoczeniu typowych stacji bazowych telefonii komórkowych GSM pola elektromagnetyczne o wartościach wyższych od dopuszczalnych występują nie dalej niż kilkadziesiąt metrów od samych anten i na wysokości ich zainstalowania. Urządzenia nadawcze ze względu na emitowane do otoczenia elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące zaliczane są do inwestycji wymagających sporządzania raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko.

5.7.2. Linie energetyczne

Linie elektroenergetyczne napowietrzne 400 kV o długości 13,8 km przebiegają przez miejscowości: Kamienica Dolna, Przeczyca, Zawadka Brzostocka, Brzostek, Klecie, Bukowa, Januszkowice, których zarządzającym są Polskie Sieci Elektroenergetyczne Warszawa S.A., ul. Mysia 2, 00-496 Warszawa.

Energia elektryczna stanowi jedno z głównych mediów potrzebnych współczesnemu człowiekowi w celu zaspokojenia potrzeb bytowych warunkujących odpowiedni standard życia. Dostarczanie energii ze źródeł zasilania do odbiorcy wymaga przesyłu niejednokrotnie na znaczne odległości. Poza obszarami zurbanizowanymi odbywa się to, głównie systemem linii i stacji redukcyjnych napowietrznych. Dostawy energii elektrycznej do gminy odbywają się liniami elektroenergetycznymi średniego napięcia 15 kV. Sieć elektroenergetyczna gminy jest dobrze rozwinięta. Wymaga ona jednak we fragmentach - w celu poprawy jakości i niezawodności zasilania - rozbudowy i modernizacji. Obszar otaczający źródło pola elektromagnetycznego, jakim są linie energetyczne musi być objęty strefami ochronnymi, ze względu na występowanie podwyższonego poziomu natężenia pola elektromagnetycznego. Pole to o częstotliwości 50 Hz i przy natężeniu powyżej 1 kV/m, poprzez swoją składową elektryczną ma niekorzystny wpływ na organizmy żywe. Miarą pośrednią oddziaływania pola jest prąd pojemnościowy, płynący przez ciało człowieka do ziemi. Ustalona, bezpieczna wartość tego prądu przy dotykaniu - i elementów metalowych, pojazdów ogrodzeń i innych przedmiotów usytuowanych w pobliżu urządzenia elektrycznego nie powinna przekraczać 4 mA. Dla zachowania wyżej podanych wartości wyznaczone zostały odpowiednimi przepisami szerokości stref ochronnych. Są to

- Strefa ochronna I^o - stopnia - określa się nią obszar między skrajnymi przewodami linii i wyznacza ją rozpiętość ramion słupa, natężenie pola elektromagnetycznego w strefie wynosi powyżej 10 kV /m
- Strefa II° stopnia liczona jest od skrajnego przewodu i jest uzależniona od napięcia linii,

natężenie pola elektromagnetycznego w tej strefie wynosi od 10 do 1 kV/m.

Linie i stacje napowietrzne są postrzegane jako elementy nieharmonizujące z krajobrazem zarówno naturalnym jak i zurbanizowanym., zaś strefy ochronne są obszarami ograniczonego użytkowania i zagospodarowania terenu. Dotyczy to lokalizacji obiektów kubaturowych przeznaczonych na stały pobyt ludzi i zalesień w pobliżu linii. Sposób gospodarowania w obrębie stref ochronnych jest określony przez Polskie Normy, wytyczne projektowania i eksploatacji urządzeń elektrycznych oraz przepisy branżowe.

5.7.3. Stacje nadawcze radiowo telewizyjne

Z punktu widzenia ochrony środowiska i ludzi istotne znaczenie mają urządzenia radiolokacji rozsiewczej, stacje nadawcze radiowo-telewizyjne, telefonii komórkowej, które emitują do środowiska fale elektromagnetyczne o wysokiej częstotliwości, w postaci radiofal o częstotliwości od 0,1 - 300 MHz i mikrofal od 300 do 300 000 MHz.

Na terenie gminy zlokalizowane są 4 stacje bazowe telefonii komórkowej przedstawione w tabeli nr 5.1.

Tabela nr 5.1

Lp.	Przedsięwzięcie	Zarządzający
1	Lokalizacja przedsięwzięcia Stacja bazowa telefonii komórkowej Nr 58146 Bukowa, gm. Brzostek	Adres zarządzającego Polska Telefonia Cyfrowa Sp. zo.o. Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa
2	Stacja bazowej łączności bezprzewodowej Gorzejowa, gm. Brzostek	Zakład Energetyczny Ul.Lwowska72/96b, Tarnów,
3	Stacja bazowa telefonii komórkowej Gorzejowa, gm. Brzostek	Polska Telefonia Komórkowa CENTERTEL Sp. zo.o. ul. Skierniewicka 10a, 01-230 Warszawa
4	Stacja bazowa telefonii komórkowej Siedliska-Bogusz , gm. Brzostek	Polska Telefonia Cyfrowa Sp. zo.o. , Al. Jerozolimskie 181, 02-222 Warszawa

6. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Na terenie gminy nie pozyskuje się energii ze źródeł odnawialnych.

7. Edukacja ekologiczna

Na terenie gminy edukacja ekologiczna prowadzona jest przez szkoły podstawowe, gimnazjum (prowadzona jest też min. Akcja Sprzątanie Świata), Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale. Gmina Brzostek uczestniczy w programie organizowanym przez Związek Gmin Dorzecza Wisłoki z zakresu Edukacji Ekologicznej – „Kampania Informacyjno-Edukacyjna w zakresie ochrony środowiska na terenie zlewni rzeki Wisłoki”. Gmina Brzostek uczestniczy w projekcie dotyczącym energii odnawialnej oraz modernizacji grzewczych w zakresie:

- Instalacji kolektorów słonecznych
- Modernizacji kotłowni i instalacji co
- Montaż Oświetlenia hybrydowego

Gmina zamierza rozwinąć współpracę z organizacjami szkolnymi i harcerskimi w celu okresowych zbiórek niektórych surowców wtórnych, przede wszystkim złomu szczególnie w okresach wiosenno-jesiennych. Ponadto planowane jest rozpowszechnienie ziórki baterii do już zakupionych kontenerów do tego przystosowanych. Kontynuowana będzie rozpoczęta akcja edukacyjna tj:

- ♦ Prelekcja w szkołach dotycząca ziórki surowców wtórnych, ich segregacji

- ♦ Konkursy: „Zbierając baterie chronisz środowisko
- ♦ We wszystkich placówkach oświatowych od 4 lat dostarczane są do szkół plakaty, foldery , ulotki , książki
- ♦ Organizowane są konkursy, plakaty, konferencje organizowane apele, dotyczące szkół, artykuły w lokalnej prasie.

Forma takiej współpracy spowoduje połączenie „przyjemnego z pożytecznym” tj. pozwoli na gromadzenie funduszy potrzebnych do różnego rodzaju form działalności dzieci i młodzieży a ponadto odciążą budżet gminy. Podczas corocznej akcji „Sprzątanie Świata” prowadzona jest zbiórka odpadów przez młodzież szkolną.

8. Podsumowanie

W świetle prowadzonych badań (WIOŚ w Rzeszowie) należy uznać stan środowiska gminy za dość dobry. Spowodowane jest to brakiem dużych zakładów przemysłowych na terenie gminy i małą ilością podmiotów gospodarczych mających istotny wpływ na stan środowiska. Dzięki wybudowanej kanalizacji zmniejsza się ilość ścieków nieczyszczonych emitowanych z terenu gminy. Problem stanowi nadal zapewnienie ludności dobrej jakościowo wody do spożycia, ochrona przeciwpowodziowa, racjonalna gospodarka odpadami, brak w niektórych rejonach kanalizacji, ograniczanie hałasu drogowego i zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego. Zintensyfikowania

wysiłek w świetle planowanego rozwoju wymagać będzie ochrona bioróżnorodności, krajobrazu, ciągłości systemów ekologicznych i gleb.

9. ANALIZA SWOT

9.1. Czynniki wewnętrzne

Stan przyrody i środowiska

Mocne strony

- + praktycznie brak na terenie gminy zagrożeń środowiska (z wyjątkiem potencjalnych, powodziowych),
- + różnorodność biologiczna obszaru gminy (krajobrazowa, morfologiczna, ekosystemowa, siedliskowa)
- + duże obszary prawnie chronione
- + duże obszary leśne
- + występowanie naturalnie ukształtowanych dolin rzecznych;
- + brak emitorów zanieczyszczeń powietrza (przemysłowych),
- + brak gruntów zdewastowanych i zdegradowanych, wymagających rekultywacji zagospodarowania przy średniej krajowej za wyjątkiem obszarów wydobywania kopaliny węgla kamiennego
- + bardzo niska zawartość metali ciężkich w glebach użytków rolnych;
- + ogólnie niski poziom chemizacji środowiska i zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego;
- + występowanie obszarów prawnie chronionych ,
- + rozwinięte rolnictwo,
- + istnienie terenów wypoczynkowych i rekreacyjnych oraz gospodarstw agroturystycznych.,
- + ekologiczne środowisko,

Słabe strony

- niskie nakłady przeznaczane na ochronę środowiska na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym,
- zła jakość wody pitnej,
- zagrożenie powodzią znacznych obszarów gminy
- wysoka podatność gleb na czynniki erozyjne;
- utrzymujące się zanieczyszczenie i eutrofizacja wód;
- zanikanie drobnych zbiorników wodnych oraz bogatych przyrodniczo enklaw śródpolnych;
- niska odporność drzewostanów w lasach silnie przekształconych gospodarczo na działanie czynników biotycznych, w szczególności na gradację owadów;
- hałas, wibracje i zanieczyszczenie gleb wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych,
- niedostateczna retencja wód w zlewniach;
- brak lokalnych partnerów w ochronie przyrody i krajobrazu kulturowego - organizacji i stowarzyszeń ekologicznych

Stan infrastruktury służącej ochronie środowiska

Mocne strony

- + istniejący system oceny zagrożenia pożarowego w lasach, zagrożeń przeciwpowodziowych,
- + zmodernizowane kotłownie i przeprowadzone termorenowacje w obiektach użyteczności publicznej.
- + tworzenie korzystnych warunków przestrzennych do absorpcji funduszy strukturalnych;
- + udział gminy w programie rozwoju przedsiębiorczości w powiecie;
- + mała ilość wytwarzanych przemysłowych i odpadów niebezpiecznych;
- + brak przemysłu degradującego środowisko,
- + korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego oraz rozwoju przyjaznych dla środowiska form turystyki
- + korzystne warunki dla rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł, upowszechnianiem się stosowania palenisk (pieców co) na drewno,
- + wzrost zainteresowania tworzeniem gospodarstw agroturystycznych;

Słabe strony

- ograniczone środki finansowe na rozbudowę i modernizację infrastruktury służącej ochronie środowiska (brak środków na wkład własny, zapotrzebowanie przekraczające możliwości dofinansowania zadań);
- niedostateczny stan infrastruktury komunikacyjnej (zły stan dróg.),
- wzrost zanieczyszczeń komunikacyjnych, hałasu i wibracji
- duża ilość wyrobów zawierających azbest w obiektach budowlanych;
- duże rozproszenie zabudowań utrudniające objęcie całości gminy kanalizacją sanitarną
- słaba dynamika rozwoju sieci kanalizacyjnej

Sfera społeczna

Mocne strony

- + rosnące kwalifikacje oraz doświadczenie kadr ochrony środowiska; + powstawanie stowarzyszeń i związków gmin podejmujących wspólne działania dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy,
- + intensywna działalność edukacyjna szkół
- + działalność edukacyjna prowadzona przez pracowników obszarów chronionych oraz członków proekologicznych organizacji pozarządowych (konkursy, wydawnictwa, zajęcia aktywnej edukacji terenowej, akcje prośrodowiskowe - sprzątanie świata, dzień ziemi, etc.)
- + wprowadzanie do programów edukacji formalnej zagadnień ochrony przyrody i środowiska, działalność szkolnych kół zainteresowań
- + upowszechnianie informacji o środowisku i problemach jego ochrony w środkach masowego przekazu (prasa, radio, telewizja, internet), wydawnictwach popularnych i specjalistycznych;

Słabe strony

- zbyt wolno postępujący wzrost świadomości społecznej dotyczącej konieczności gospodarowania w sposób przyjazny dla przyrody i środowiska, brak indywidualnych nawyków i postaw prośrodowiskowych (segregacji odpadów, oszczędności wody, nie zaśmiecania lasów, spalanie szkodliwych odpadów powodujące zanieczyszczenie powietrza, etc.);
- słaba informacja o działalności doradczo-szkoleniowej, słaba współpraca z mediami, niedostatecznie rozpowszechniona wiedza na temat technicznych i organizacyjnych rozwiązań służących ochronie środowiska (nowe prawo ochrony środowiska, najlepsze dostępne techniki itp.);
- ucieczka wykwalifikowanych ludzi poza teren gminy i powiatu,

9.2. Czynniki zewnętrzne

Sfera prawna i polityczna

Mocne strony

- + wprowadzenie większości przepisów ochrony przyrody i środowiska dostosowanych do prawa unijnego i wdrożenie instrumentów prawno-ekonomicznych mobilizujących do realizacji inwestycji prośrodowiskowych,
- + zwiększenie gamy instrumentów finansowania inwestycji i działań proekologicznych (preferencyjne kredyty, ulgi podatkowe, dotacje z budżetu państwa); może obniżyć efektywność wykorzystania środków przeznaczonych na rozwój regionalny;
- + możliwość uzyskiwania dotacji i pożyczek z funduszy krajowych i zagranicznych na inwestycje w zakresie ochrony środowiska,
- + uspołecznienie procesów podejmowania decyzji mających wpływ na stan środowiska i zwiększanie zakresu informacji o środowisku

Słabe strony

- niespójność przepisów prawnych i opóźnienia w przygotowywaniu nowych aktów prawnych i przepisów wykonawczych dotyczących ochrony przyrody, programów rolnośrodowiskowych
- słaba informacja na temat skutków prawnych
- słaba pozycja w kraju województwa podkarpackiego w dostępie do środków finansowych, pomimo okazałych kwot przeznaczanych na rozwój regionalny ze źródeł zagranicznych w stosunku do innych województw
- brak jasnych zasad przyznawania środków finansowych na działania związane z ochroną środowiska

Sfera przyrodnicza a społeczno - gospodarcza

Mocne strony

- + możliwość wdrożenia programów rolno-środowiskowych UE;
- + wspieranie inicjatyw samorządów, organizacji i instytucji w woj. podkarpackim,
- + zmierzających do uzyskania pomocy finansowej programów UE na rozwój infrastruktury ochrony środowiska;
- + wspieranie inicjatyw podmiotów gospodarczych zmierzających do uzyskania dofinansowania inwestycji eliminujących zagrożenia
- + podejmowane próby koordynowania działań prośrodowiskowych na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej;
- + wzrost krajowego i zagranicznego popytu na „zdrową żywność”, bezpieczne dla środowiska formy sportu i rekreacji, turystyki i kontaktu z przyrodą;

Słabe strony

- małe zainteresowanie inwestorów zagranicznych województwem
- tolerancyjny stosunek wymiaru sprawiedliwości do sprawców wykroczeń przeciwko przyrodzie i środowisku

10. ZAŁOŻENIA WYJŚCIOWE DO PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

10.1 Analiza obowiązującego stanu prawnego

10.1.1 Wprowadzenie

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA

Polityka ekologiczna państwa zmierza do harmonizowania i do rozwoju kraju poprzez równoważenie celów ochrony środowiska z celami gospodarczymi i społecznymi. Opiera się na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska. Polityka ekologiczna państwa przyjmowana jest na 4 lata z perspektywą kolejnych 4 lat. W grudniu 2006 r. Rada Ministrów przyjęła dokument pod nazwą POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA NA LATA 2007-2010, Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2011-2014, będący uszczegółowieniem i uaktualnieniem II POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA z 2000 r. i skierowała do Sejmu. Potrzeba aktualizacji polityki ekologicznej państwa wynikała m.in. z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej i konieczności spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągnięcia celów wspólnotowej polityki ekologicznej. Polityka ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” bierze pod uwagę powyższe zobowiązania.

Aktualizacja dotyczy wprowadzenia rozdziału diagnozy i wyzwań polityki ekologicznej, uwzględnienia strategicznych dokumentów Wspólnoty Europejskiej i opracowanych na poziomie krajowym,

mogących mieć wpływ na stan środowiska, a także uwzględnienia w szerszym zakresie zagadnień ujętych w Konwencji klimatycznej i w Protokole z Kioto. **Polityka ochrony klimatu jest w świecie priorytetem**, a ograniczenia emisji zanieczyszczeń wpływają nie tylko na stan środowiska, ale również na działalność gospodarczą i społeczną. Nadrzędnym celem polityki ekologicznej państwa jest **zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.**

Cele realizacyjne nadrzędnego celu polityki ekologicznej państwa (priorytety) to:

1. Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów wody i energii.
4. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski.
5. Ochrona klimatu.

Podstawowe cele i kierunki działań o charakterze systemowym to:

- ♦ włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, celów ochrony środowiska do wszystkich dokumentów strategicznych oraz przeprowadzenie oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed zatwierdzeniem;
- ♦ aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska (m.in. tworzenie podstaw prawnych, instytucjonalnych i proceduralnych dla wprowadzenia systemu „zielonych zamówień” realizowanych ze środków publicznych i tworzenie „zielonych miejsc pracy”, działania edukacyjne i promocyjne, współpraca z organizacjami ekologicznymi);
- ♦ upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego oraz rozwój EMAS w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla lokalnego;
- ♦ odpowiedzialność za szkody w środowisku (wdrożenie odpowiednich procedur i przepisów prawnych, tworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, kontrola);
- ♦ edukacja i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- ♦ zwiększenie wiedzy i innowacyjności w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego kraju oraz ułatwienie procesu wdrażania nowych technologii środowiskowych i ekoinnowacji w gospodarce;
- ♦ integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego wraz z konieczną odbudową struktur instytucjonalnych wspierających te integracje oraz integracja systemu monitoringu sieci Natura 2000 z systemem zarządzania gospodarką przestrzenną;
- ♦ doskonalenie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i finansowych zapewniających

efektywne i terminowe realizowanie celów polityki ekologicznej państwa.

Pozostałe cele średniookresowe polityki ekologicznej (do 2014 r.) dotyczą:

- ♦ ochrony przyrody i krajobrazu: zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu);
- ♦ ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów: rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- ♦ ochrony powierzchni ziemi: ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe; wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji;
- ♦ ochrona kopalin i wód podziemnych:
 - 1) doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych oraz zharmonizowanie przepisów z tego zakresu;
 - 2) poszukiwanie i wykorzystanie substytutów zasobów nieodnawialnych
 - 3) ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin;
 - 4) optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie kopalin i wód podziemnych;
 - 5) ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne, strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę;
 - 6) usprawnienie funkcjonowania administracji geologicznej w celu lepszej ochrony kopalin i wód podziemnych;
 - 7) eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin;
- ♦ biotechnologie i organizmy zmodyfikowane genetycznie: zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego kraju;
- ♦ ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości
- ♦ produkcji:
 - 1) pełne wdrożenie zasady decouplingu – rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko;
 - 2) wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce;
 - 3) zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko”;
- ♦ wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:
 - 1) osiągnięcie 7,5% udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej w 2010 r. jaki i takiego samego udziału tych źródeł w produkcji energii elektrycznej;
 - 2) dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie;
- ♦ kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy;

- 1) dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jakościowego i ilościowego) wód w Polsce;
 - 2) wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w Polsce, w tym reorganizację służb zajmujących się gospodarowaniem wodami poprzez ich integrację;
 - 3) zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej);
 - 4) efektywna ochrona przed powodzią i suszą.
 - 5) integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne;
 - 6) konsekwentna realizacja „Programu dla Odry-2006;
- ◆ relacja „środowisko-zdrowie: zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia;
 - ◆ jakość wód: osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych;
 - ◆ zanieczyszczenie powietrza:
 - 1) spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza;
 - 2) spełnienie standardów emisyjnych z instalacji wymaganych przepisami prawa;
 - 3) redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania w kierunku pułapów emisyjnych określonych w Traktacie Akcesyjnym;
 - ◆ gospodarka odpadami:
 - 1) ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów;
 - 2) utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB;
 - 3) zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
 - 4) zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, w 2013 r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.;
 - 5) zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk nie spełniających wymaganych standardów;
 - 6) wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
 - 7) całkowite wyeliminowanie i unieszkodliwienie PCB do 2010 r.;
 - 8) rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów;
 - 9) zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - 10) stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzonych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce;
 - ◆ zapobieganie niszczeniu ozonu atmosferycznego: wycofanie z obrotu i stosowania substancji zubożających warstwę ozonową z wyjątkami dopuszczonymi przez Protokół montrealski oraz regulacje Unii Europejskiej;
 - ◆ substancje chemiczne w środowisku
 - 1) propagowanie stosowania bezpiecznych dla ludzi i środowiska zamienników chemikaliów i preparatów niebezpiecznych (w tym produktów biodegradowalnych);
 - 2) stworzenie spójnego systemu odpowiedzialności za chemikalia: wprowadzane na rynek, stosowane w produkcji oraz występujące w produktach i odpadach;
 - 3) minimalizacja niekorzystnego wpływu stosowania chemikaliów na ludzi i środowisko;
 - 4) propagowanie stosowania produktów chemicznych biodegradowalnych;
 - ◆ poważne awarie przemysłowe:
 - 1) zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii;
 - 2) ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi, środowiska oraz wartości materialnych;
 - ◆ oddziaływanie hałasu:
 - 1) zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Polski ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu;
 - ◆ oddziaływanie pól elektromagnetycznych: ochrona mieszkańców przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
 - ◆ bezpieczeństwo jądrowe i ochrona przed promieniowaniem: podwyższenie poziomu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej społeczeństwa polskiego;
 - ◆ ochrona klimatu:
 - 1) konsekwentne wdrażanie krajowych programów redukcji emisji, tak aby w perspektywie długoterminowej osiągnąć redukcje emisji w odniesieniu do emisji w roku bazowym, wynikającą z porozumień międzynarodowych;
 - 2) podjęcie działań mających na celu dostosowanie wybranych sektorów oraz obszarów Polski do konsekwencji zmiany klimatu.

POLITYKA EKOLOGICZNA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Podstawową zasadą polityki ekologicznej województwa podkarpackiego, przyjętą w dokumentach strategicznych opracowywanych na szczeblu regionalnym, jest zasada zrównoważonego rozwoju. W dokumencie „Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020” ochrona środowiska stanowi jeden z priorytetów rozwoju województwa podkarpackiego, podobnie jak w innych ważnych dla ochrony środowiska

dokumentach strategicznych jak: „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego” i „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”.

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska w województwie podkarpackim od wielu lat zmierzają do:

1) poprawy jakości środowiska we wszystkich jego elementach i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami m.in. poprzez wdrażanie proekologicznych wzorców produkcji i nowoczesnych technologii (technologie małodopadowe, materiałooszczędne, energooszczędne i wodooszczędne, proekologiczne systemy organizacji i zarządzania),

2) osiągnięcia bezpieczeństwa ekologicznego, w tym zapewnienia odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki województwa i kraju oraz ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i środowisko (minimalizacja negatywnych skutków zjawisk naturalnych np. powodzi, przeciwdziałanie poważnym awariom);

3) utrzymania i zwiększania trwałości i odnawialności procesów ekologicznych oraz stabilności ekosystemów;

4) rozwoju gospodarczego województwa i zaspokojenia aspiracji mieszkańców regionu przy wykorzystaniu potencjału tkwiącego w zasobach naturalnych i kulturowych województwa (turystyka, rolnictwo ekologiczne itp.),

5) zapewnienia dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących środowiska oraz do wiedzy ekologicznej; a od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej:

- ❖ zapewnienia zgodności polityki ekologicznej z kierunkami i zakresem działań przyjętych w polityce ekologicznej Unii Europejskiej;
- ❖ zintensyfikowania współpracy z sąsiadami i innymi krajami w rozwiązywaniu problemów transgranicznych, zwłaszcza w zmniejszeniu wzajemnych przepływów zanieczyszczeń oraz budowie systemów zapobiegania i ostrzegania;
- ❖ doskonalenia struktur zarządzania środowiskiem na szczeblu administracji wojewódzkiej.

O skuteczności prowadzonej polityki w zakresie poprawy stanu środowiska świadczą wyniki corocznego monitoringu środowiska. Wskazują one powolną, ale sukcesywną poprawę jakości takich elementów środowiska jak: woda, powietrze, gleby. Na podstawie **oceny aktualnego stanu środowiska** stwierdza się, że nadal rozwiązania wymagają takie **problemy województwa podkarpackiego** jak:

- ❖ nie zadawalająca jakość wód przeznaczonych do spożycia, zwłaszcza na obszarach wiejskich;
- ❖ niedostateczny stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego i obszary osuwiskowe;
- ❖ niezadawalająca gospodarka odpadami (podobnie jak na terenie całego kraju);
- ❖ zagrożenia związane z transportem (zwłaszcza hałasem i wibracjami) i składowaniem substancji chemicznych (zapobieganie poważnym awariom);

- ❖ rekultywacja terenów poeksploatacyjnych przemysłu wydobywczego, głównie górnictwa siarkowego;
- ❖ zachowanie istniejących walorów i ich racjonalnego wykorzystania, w tym skuteczna ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej;
- ❖ lokalne przekroczenia standardów jakości powietrza i gleb, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, zwłaszcza w obszarach najintensywniejszego zagospodarowania i zaludnienia (Rzeszów, Dębica, Jasło);
- ❖ niski, w stosunku do potencjalnych możliwości udział produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- ❖ konflikty na styku ochrona przyrody i rozwój inwestycyjny, zwłaszcza w sytuacji malejących nakładów na ochronę przyrody.

Odniesienie do wyznaczonych limitów w zakresie ochrony środowiska

II Polityka ekologiczna państwa sugerując się wymaganiami związanymi z akcesją Polski do Unii Europejskiej określiła szereg limitów racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych i poprawy stanu środowiska w zakresie:

- Zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w Dębicae),
- Ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- Ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990 r. i o 25% w stosunku do 2000 r. (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB),
- Dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.,
- Odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych,
- Pełna likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych,
- Zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze sływu powierzchniowego - również o 30%,
- Ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu z 1990 r.,
- Do końca 2005 r. wycofać z użytkowania etylinę i przejść wyłącznie na stosowanie benzyny bezołowiowej (limit nie ma przeniesienia na limit wojewódzki)

ZMIANA UWARUNKOWAŃ PRAWNYCH

Zmiana uwarunkowań prawnych jest efektem dostosowania wielu krajowych przepisów prawnych i struktur organizacyjnych do przepisów i struktur Unii Europejskiej, zwłaszcza w dziedzinie ochrony środowiska.

Sytuacja prawna określa możliwości i zakres działań prowadzonych na rzecz środowiska przyrodniczego. Zmiany prawne zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego. Istotna jest zwłaszcza zmiana kompetencji jednostek administracyjnych w zakresie zadań związanych z ochroną środowiska. Z dniem 1 stycznia 2008 roku kompetencje wojewody wynikające z ustawy prawo ochrony środowiska stają się zadaniami marszałka województwa lub sejmiku województwa (ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej - Dz.U. 2005 nr 175 poz. 1462 z późn. zm).

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000.

W związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, bezwzględną koniecznością stało się dostosowanie krajowych systemów prawa państw kandydujących, w tym również Polski, do obowiązującego prawa Unii Europejskiej, we wszystkich dziedzinach. Przewodnym kierunkiem działań, w sferze ochrony zasobów przyrodniczych, stało się utworzenie na terytorium Polski tzw. Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000, która swoim zasięgiem obejmować będzie również teren powiatu Dębickiego.

Informacje ogólne

Europejska Sieć Ekologiczna NATURA 2000 to sieć obszarów chronionych na terenie państw członkowskich Unii Europejskiej. Celem wyznaczania tych obszarów jest ochrona cennych pod względem przyrodniczym i zagrożonych składników różnorodności biologicznej w państwach Unii Europejskiej.

W skład Sieci NATURA 2000 wejda:

- ▶ obszary specjalnej ochrony (OSO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, tzw. „ptasiej” – dla gatunków ptaków wymienionych w załączniku I dyrektywy;
- ▶ specjalne obszary ochrony (SOO) wyznaczone na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. „siedliskowej” – dla ochrony siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków zwierząt i roślin, wymienionych w załączniku II dyrektywy.

Polska w ramach procesu integracji z Unią Europejską została zobowiązana do wyznaczenia na swoim terytorium Sieci NATURA 2000 do dnia akcesji do UE. W ramach działań wprowadzających Sieć na terenie kraju, podjęto następujące działania:

Koncepcja Sieci NATURA 2000 w Polsce

W latach 200-2001 opracowano Koncepcję Sieci NATURA 2000 w Polsce. W ramach tego projektu dokonano wstępnej analizy obszarów chronionych pod kątem ich zgodności z kryteriami obowiązującymi w programie Natura 2000 oraz wytypowano obszary kwalifikujące się do włączenia do Sieci z terenów leżących poza obszarami chronionymi, wyznaczonymi na podstawie ustawy o *ochronie przyrody* [6]. Obszary te szczegółowo opisano zgodnie ze Standardowym Formularzem Danych. Ich wyznaczenie zostało przeprowadzone na podstawie istniejących baz danych przestrzennych, takich jak CORINE Biotopes i CORINE Land Cover.

Wdrożenie Koncepcji Sieci NATURA 2000 w Polsce

Obecne prace polegają na weryfikacji wstępnie zaproponowanej listy obszarów, które mają być włączone do Sieci NATURA 2000. Analizy dokonywane są przez zespoły realizacyjne utworzone przy wojewódzkich konserwatorach przyrody. Prace mają na celu skorygowanie listy obszarów NATURA 2000 przedstawionych w Koncepcji Sieci, wskazanie tzw. korytarzy ekologicznych łączących główne obszary Sieci wraz z wytycznymi do ich funkcjonowania. Ponadto zostanie przygotowana pełna dokumentacja obszarów proponowanych do Sieci wraz z materiałem kartograficznym, a także określony system zarządzania Siecią, zasady funkcjonowania i ochrony obszarów NATURA 2000 z uwzględnieniem zróżnicowania obszarów wg siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków roślin i zwierząt.

Projekt bliźniaczy w ramach PHARE 2001

Został rozpoczęty w końcu 2002 r., realizowany jest w oparciu o współpracę bliźniaczą z Francją. W ramach projektu będzie opracowana ostateczna wersja Sieci NATURA 2000, zostaną określone metody ochrony poszczególnych siedlisk i gatunków oraz opracowane wzorcowe plany ochrony wybranych, pilotażowych obszarów Natura 2000. W ramach tego projektu będą także przeprowadzone szkolenia dla służb ochrony przyrody, w zakresie ochrony obszarów Sieci NATURA 2000. Ponadto projekt zakłada wprowadzenie działań mających na celu informowanie społeczeństwa o znaczeniu Sieci NATURA 2000.

Dyrektywa Ptasia nakłada na państwa Wspólnoty Europejskiej obowiązek ochrony i zachowania wszystkich populacji ptaków naturalnie występujących w stanie dzikim, ale w sposób szczególny odnosi się do grupy gatunków zagrożonych wyginięciem lub rzadkich, dla których państwa członkowskie zobowiązane są do wyznaczenia tzw. Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO).

Dyrektywa Siedliskowa ma zadanie zachowanie różnorodności biologicznej w obrębie europejskiego terytorium państw członkowskich. Tematycznie dokument składa się z dwóch części, z których jedna dotyczy ochrony siedlisk, a druga zachowania gatunków.

W Polsce w ramach wprowadzenia Sieci NATURA 2000 zaproponowano 389 obszarów Natura 2000, zajmujących powierzchnię ogółem: 8.056,8 tys. ha, w tym:

279 – to Specjalne Obszary Ochrony (SOO), zajmujące powierzchnię: 3.248,9 tys. ha;
141 – to Obszary Specjalnej Ochrony (OSO) o powierzchni: 5.619,4 tys. ha.

Do projektu, ze względu na cenne gatunki roślin, zwierząt i ptaków zgłoszono ponad 21% województwa podkarpackiego. Zaproponowano tu utworzenie 17 ostoi, z czego 9 dotyczy Dyrektywy Ptasiej.

Do ochrony, w myśl Dyrektywy Ptasiej, wyznaczono m.in.: *Bieszczady, Góry Słonne, Pogórze Przemyskie, stawy w Budzie Stalowskiej, Beskid Niski, Lasy Janowskie i Roztocze*. W myśl Dyrektywy Siedliskowej do projektu zaproponowano m. in.: *Bieszczady, Park Krajobrazowy Gór Słonnych, Magurski Park Narodowy, Puszcę Solską*.

10.2 CELE I FUNKCJE PROGRAMU

Strategia długoterminowa będzie stanowić podstawę planowania działań w zakresie ochrony środowiska w latach 2009-2019 na terenie gminy Brzostek. Długoterminowy cel, uwzględniający kierunki rozwojowe w regionie to:

Harmonijny, zrównoważony rozwój gminy, w którym wymagania ochrony środowiska mają nie tylko istotny wpływ na przyszły charakter regionu ale również wspierają jego rozwój gospodarczy

Strategia do roku 2019 została sformułowana w oparciu o ocenę stanu istniejącego, tendencje mające istotne znaczenie dla przyszłości gminy i najważniejsze kierunki rozwojowe. Została ona opracowana w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska przyrodniczego, dla których zdefiniowano długoterminowe cele i opisano strategię ich osiągnięcia.

Realizacja Programu ochrony środowiska ma na celu zachowanie walorów środowiska i poprawę jego stanu na terenach zdegradowanych. Jako główne cele programu gminnego zgodne z celami programu powiatowego przyjmuje się:

- 1) kierowanie działaniami administracji publicznej wszystkich szczebli, instytucji, pozarządowych organizacji ekologicznych na terenie gminy w zakresie:
 - realizacji zobowiązań wynikających z podpisanego z Unią Europejską Traktatu Akcesyjnego (związanych ze zrównoważonym rozwojem, a więc stykiem ochrony środowiska z gospodarką i kwestiami społecznymi);
 - wprowadzanie nowych standardów środowiskowych i przedsięwzięć poprawiających standardy związane z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę, odprowadzaniem ścieków, unieszkodliwianiem odpadów, poprawą klimatu akustycznego, pełną dostępnością do informacji o środowisku i jego ochronie, udziałem społeczeństwa w procesach ocen oddziaływania na środowisko;
 - ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych na terenie gminy;

- realizacji Strategii Rozwoju Gminy (gdzie jednym z ważniejszych celów strategicznych jest „Dobrze funkcjonujące środowisko przyrodnicze”);
 - podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa i wiedzy o stanie środowiska;
- 2) stworzenie podstawy do występowania o zewnętrzne środki finansowe potrzebne do realizacji przedsięwzięć ochrony środowiska;
 - 3) określenie priorytetów ochrony środowiska gminy, z uwzględnieniem szans rozwojowych gminy i województwa podkarpackiego oraz celów i kierunków działań ustalonych w dokumentach na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Program opracowany został na 4 lata (2008 –2011 r.), z tym że przewidziane w nim działania obejmują w perspektywie okres do 2019 r.

Ustalenia programu obejmują:

- 1) strategię ochrony i poprawy stanu środowiska, a w niej:
 - a) określone cele strategiczne, w obrębie których wyznaczono cele szczegółowe,
 - b) długookresowe cele ekologiczne (do 2019) i w ramach tych celów cele średniookresowe (do 2015) i cele krótkookresowe (2008-2011), zmierzające do realizacji działań ochronnych, ustalone według stopnia ważności.
 - c) działania inwestycyjne i pozainwestycyjne ustalone w ramach, każdego z wyznaczonych celów średniookresowych lub długookresowych, ustalone według stopnia ważności dla realizacji Programu.
- 2) zarządzanie Programem, w tym: działania kontrolne realizacji Programu
- 3) koszty i źródła finansowania Programu (środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe).

10.2.1. Priorytety ekologiczne.

Działania dotyczące realizacji Programu powinny odbywać się w obrębie następujących celów strategicznych:

Cel strategiczny nr 1 - Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Cel strategiczny nr 2 – Ochrona przed powodzią

Cel strategiczny nr 3 - Gospodarka odpadami

Cel strategiczny nr 4 – Odnawialne źródła energii, energetyka alternatywna

Cel strategiczny nr 5 - Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Cel strategiczny nr 6 - Ochrona powietrza atmosferycznego

Cel strategiczny nr 7 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Cel strategiczny nr 8 -Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel strategiczny nr 9 - Ochrona zasobów kopalin

Cel strategiczny nr 10 – Edukacja ekologiczna

10.2.2. Struktura Planu gospodarki odpadami

Plan gospodarki odpadami sporządzony zostanie zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami. Uwzględnione zostały wymagania planów gospodarki odpadami: krajowego wojewódzkiego oraz powiatowego. Cele i kierunki działań, rozwiązania systemowe oraz harmonogram i koszty realizacji gospodarki odpadami zostały omówione w integralnym opracowaniu „Gminny plan gospodarki odpadami”.

10. 3. Kryteria wyboru celów i priorytetów ekologicznych

W realizacji Programu, a wiodącymi zasadami są:

- 1) zasada „eliminacji największych problemów”;
- 2) zanieczyszczający płaci;
- 3) zapobiegania przewidywalnym problemom
- 4) oszczędne korzystania z zasobów naturalnych;
- 5) zasada odpowiedzialności z prowadzone zadania;
- 6) zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej.

Przy ustalaniu kolejności celów oraz priorytetów działań i przedsięwzięć uwzględnia się następujące kryteria:

- 1) spójność z priorytetami określonymi przez „Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego”,
- 2) spójność z „Planem gospodarki odpadami dla województwa podkarpackiego”,
- 3) spójność z priorytetami określonymi przez „Program ochrony środowiska dla powiatu Dębickiego”,
- 4) spójność z „Planem gospodarki odpadami dla powiatu Dębickiego”,
- 5) zgodność z priorytetami, celami i kierunkami określonymi w „Strategii Rozwoju Województwa Podkarpackiego”, oraz Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego, w szczególności dotyczącymi tworzenia warunków dla rozwoju gospodarczego, podniesienia konkurencyjności produktu turystycznego województwa, podniesienia poziomu i jakości życia mieszkańców;
- 6) zgodność z priorytetami, celami i kierunkami określonymi w „Strategii Rozwoju Powiatu Dębickiego
- 7) zgodność z celami i priorytetami określonymi w Strategii Rozwoju Gminy,
- 8) spójność z celami i kierunkami działań określonymi w innych dokumentach strategicznych i sektorowych, opracowywanych w województwie podkarpackim;
- 9) spójność z celami i kierunkami działań określonymi w innych dokumentach strategicznych i sektorowych, opracowywanych w Powiecie Przemyskim,
- 10) zgodność z listą przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki w Wodnej w Rzeszowie,
- 11) spójność z celami opracowanymi w innych dokumentach rządowych,

Tworząc listę działań brano pod uwagę:

- 1) ponadlokalny (gminny) wymiar zadań,
- 2) spodziewany efekt ekologiczny
- 3) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego,
- 4) obecne zaawansowanie inwestycji,
- 5) zmniejszenie, eliminację lub przeciwdziałanie zagrożeniom środowiskowym, szczególnie związanych narażeniem zdrowia i życia mieszkańców,
- 6) uwarunkowania przyrodnicze i społeczno-gospodarcze Gminy Brzostek – jako wyjściowy przyjęto stan środowiska na dzień 31.12.2007r.

Założenia i wytyczne polityki ekologicznej państwa i innych dokumentów strategicznych są podstawą do realizowania na terenie gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska (we wszystkich jego komponentach).

10. 4. Strategia ochrony i poprawy stanu środowiska.

10. 4.1. Informacje ogólne

Strategia ochrony, poprawy stanu i racjonalnego wykorzystania zasobów środowiska została opracowana dla obszaru Gminy Brzostek. Wskazywane działania dotyczą jednostek różnego szczebla zarządzania środowiskiem na terenie gminy oraz przedsiębiorstw i instytucji bezpośrednio podlegającym organom wojewódzkim i centralnym. Zadania do realizacji przez gmina zostały wyodrębnione jako część niezbędnych działań na rzecz środowiska, w formie zadań własnych gminy. Układ strategii w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska nawiązuje do strategii przyjętej w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Podkarpackiego” i „Programie Ochrony Środowiska Dla Powiatu Dębickiego”

10.4.2. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Cel strategiczny nr 1

(Zapewnienie wystarczającej ilości wody o odpowiedniej jakości użytkowej, racjonalizacja zużycia wody, rozbudowa systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków).

Cel ten zakłada systematyczną poprawę jakości wód, tak aby wody osiągnęły co najmniej dobry stan ekologiczny, racjonalizację zużycia wody w sektorze gospodarczym, rolnictwie i gospodarstwach domowych. Ponadto istotne jest zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego terenów zalewowych. Za priorytetowe działania, w ramach polityki krajowej, uznano:

- zintegrowaną ochronę wód przed zanieczyszczeniem;
- obowiązkowy obowiązek oczyszczania ścieków komunalnych;
- ochronę wód przed zanieczyszczeniami azotanami ze źródeł rolniczych.

Mając na względzie rangę zagadnienia, problem jakości wód powierzchniowych i podziemnych, powinien być rozwiązany globalnie dla całej gminy. Rozwiązanie tego problemu wymaga ścisłej współpracy między gminami sąsiednimi i podjęcia działań systemowych dla całej gminy.

Przewidywane kierunki zmian w tym zakresie, powinny obejmować działania i przedsięwzięcia niezbędne do realizacji zarówno w sferze gospodarki ściekowej jak również systemów zaopatrzenia w wodę. Ocena stanu urządzeń służących do poboru wody oraz jej uzdatniania, wymusza dążenie do rozbudowy i modernizacji systemów zaopatrzenia w wodę.

W zakresie gospodarki ściekowej, oprócz niskiego poziomu skanalizowania jest problem niedostatecznego wyposażenia w urządzenia służące oczyszczaniu ścieków. Niejednokrotnie zastosowane technologie oczyszczania ścieków są przestarzałe i nie spełniają podstawowych wymagań w zakresie oczekiwanej redukcji zanieczyszczeń w ściekach. Również stan techniczny wielu oczyszczalni budzi szereg wątpliwości, urządzenia przez wiele lat są nie remontowane, brak ciągłego nadzoru technicznego na wielu oczyszczalniach, niekompetencja oraz często niewiedza osób odpowiedzialnych za eksploatację i stan techniczny obiektów oczyszczalni – to częste realia i rzeczywistość lokalnych oczyszczalni ścieków. Zadania w zakresie racjonalizacji zużycia wody należąć będą głównie do instytucji na poziomie krajowym i wojewódzkim oraz do przedsiębiorstw, w tym komunalnych, podmiotów gospodarczych i indywidualnych odbiorców. Ponadto na przedsiębiorcach i zakładach komunalnych spoczywa obowiązek modernizacji technologii uzdatniania wody do picia. Zakłady przemysłowe jakie mogą powstać na terenie gminy zobowiązane są do stosowania technologii eliminujących zrzut substancji niebezpiecznych ze ściekami przemysłowymi.

Cele szczegółowe:

Cel nr 1.1 Wdrożenie kompleksowego systemu gospodarki wodno – ściekowej oraz minimalizacja emisji zanieczyszczeń ze źródeł: przemysłowych i wiejskich. Program poprawy czystości wód w zlewni rzeki Wisłoki -Związek Gmin Dorzecza Wisłoki

Cel nr 1.2. Zaspokojenie zapotrzebowania ludności na odpowiednią jakościowo wodę pitną oraz do celów bytowo-gospodarczych i rekreacyjno-turystycznych.

Cel nr 1.3. Ochrona wód przed dopływającymi azotany z źródeł rolniczych

Cel nr 1.4. Ochrona wód podziemnych

Działania średniookresowe:

Działania zmierzające do realizacji ustalonych celów dotyczą następujących zagadnień:

Zarządzanie ochroną wód:

1) nadzór nad obiektami emitującymi duże ładunki zanieczyszczeń, wstrzymanie zanieczyszczania wód przez egzekwowanie zakazu odprowadzania do nich ścieków bez oczyszczania. Kierunek bezinwestycyjny. Wymaga podjęcia wyłącznie działań

administracyjnych w obrębie Urzędu Gminy. Zaletą tego jest to, że do realizacji można przystąpić od zaraz z udziałem pracowników zajmujących się ochroną środowiska, a także pracowników administracji budowlanej, geodezyjnej, służb obsługujących gminę np. zakładu oczyszczania, straży miejskiej (jeżeli jest) oraz każdego z radnych gminy, pozostałych pracowników urzędu, a także pracowników wszystkich pozostałych instytucji zajmujących się ochroną środowiska. Realizacja Programu powinna się odbywać poprzez:

- ◆ wykorzystanie oraz stosowanie przez pracowników gminy, upoważnionych przez Burmistrza, kompetencji wynikających z Prawa Wodnego,
 - ◆ korzystanie z zapisów art. 40 ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym.
- 2) sporządzenie programów działań mających na celu zmniejszenie odpływu zanieczyszczeń ze źródeł rolniczych,
 - 3) opracowanie warunków korzystania z wód,
 - 4) właściwa gospodarka zasobami wodnymi wspierana przez edukację ekologiczną

eliminacja zrzutu nie oczyszczonych ścieków do wód powierzchniowych i ziemi :

- 1) prowadzenie działań inwestycyjnych, zgodnie z „Krajowym programem oczyszczania ścieków komunalnych”, obejmującym lata 2009-2015,
- 2) w latach 2009-2010 r. - modernizacja, rozbudowa i budowa: systemów kanalizacji zbiorczej w poszczególnych miejscowościach Gminy Brzostek.
- 3) budowa i wspieranie budowy indywidualnych systemów oczyszczania Ze strony gminy powinien być popierany udogodnieniami podatkowymi i innymi preferencjami leżącymi w kompetencjach gminy. Z tych możliwości mogą skorzystać niewielkie wsie o rozproszonej zabudowie, gdzie z powodzeniem można by realizować program sanitacji wsi w oparciu o rozwiązania indywidualnej asenizacji. W tych wsiach budowa zbiorczych kolektorów oraz oczyszczalni, a następnie ich eksploatacja może być zbyt kosztowna.
- 4) Ograniczenie zrzutu substancji niebezpiecznych ze ściekami (sukcesywnie) poprzez modernizację starych technologii produkcji.
- 5) Stosowanie technologii membranowych i innych wysokoefektywnych metod oczyszczania ścieków w nowo projektowanych liniach technologicznych
- 6) budowa kanalizacji deszczowej - budowa kanalizacji deszczowej w celu wyeliminowania kosztownych w utrzymaniu rowów oraz pozbawieniu możliwości odprowadzania do nich zanieczyszczeń sanitarnych. Korzyści z budowy kanalizacji deszczowej są wielorakie:
 - sprawne odprowadzanie nadmiaru wód opadowych,
 - ochrona budynków przed wilgocią,
 - możliwość zagospodarowania poboczy,

- przebudowa dróg na nowoczesne z chodnikami i sprawnym odwodnieniem,
- eliminacja uciążliwej i kosztownej konserwacji rowów, przepustów itp.,
- eliminacja kosztownego czyszczenia rowów z odpadów itp.,
- likwidacja dzikich podłączeń do rowów odprowadzających ścieki,
- eliminacja przykrych zapachów oraz miejsc wylęgu insektów.

W zależności od sposobu zagospodarowania ścieki deszczowe odprowadzane są jako umownie czyste bądź jako zanieczyszczone. Wody deszczowe niosą ze sobą nieraz znaczne ładunki zawiesiny i substancji ekstrahujących się eterem naftowym, więc aby umożliwić odprowadzenie takich wód do cieków powierzchniowych wody te należy:

1. Podczyszczać do parametrów spełniających przepisy obowiązującego prawa.
2. Przy budowie nowych obiektów, rozbudowie lub odbudowie istniejących, wymagać i przewidywać instalowanie np. piaskowników (eliminacja zawiesiny).
3. Przy budowie nowych obiektów, rozbudowie lub odbudowie istniejących, w przypadkach kiedy istnieje możliwość skażenia wód powierzchniowych ropopochodnymi, wymagać i przewidywać instalowanie separatorów.
4. Biorąc pod uwagę kolejność inwestycji brać należy pod uwagę:
 - a. funkcję miejscowości
 - b. położenie względem ważności dróg tranzytowych (najpierw drogi krajowe i międzynarodowe, następnie o mniejszym znaczeniu komunikacyjnym, potem drogi boczne ale utwardzone)
 - c. rozwinięcie infrastruktury miejscowości
 - d. położenie względem terenów o podwyższonych walorach przyrodniczych
 - e. wielkość powierzchni zlewni
5. rzetelna i pełna inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych,
6. inwestycje inne niż systemy kanalizacji zbiorczej, realizowane tam, gdzie budowa kanalizacji zbiorczej nie przyniosłaby korzyści środowiskowych lub powodowałaby nadmierne koszty (np. budowa przyzagrodowych oczyszczalni ścieków, dowożenie ścieków ze zbiorników bezodpływowych do istniejących, niedociążonych oczyszczalni).
7. egzekwowanie zakazu odprowadzania ścieków sanitarnych do ziemi przez sprawdzanie szczelności zbiorników bezodpływowych,
8. egzekwowanie zakazu odprowadzania do ziemi gnojowicy bez wcześniej uzyskanego pozwolenia na rolnicze zagospodarowanie ścieków,
9. egzekwowanie zakazu składowania na powierzchni ziemi odpadów,
10. po przeprowadzeniu wodociągowania, wyeliminowania wykorzystywania nieczynnych studni jako zbiorników bezodpływowych,

11. prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu właściwą organizację gospodarstwa rolnego w zakresie ochrony środowiska (rola składowanych odpadów i obornika w ochronie wód podziemnych), prowadzenie działań edukacyjnych mających na celu umiejętne stosowanie nawozów i środków ochrony roślin,
12. prowadzenie umiejętnej polityki cenowej w zakresie odpłatności za pobraną wodę i odprowadzane ścieki, mające przyczynić się do oszczędności zasobów wody pitnej,
13. wykorzystywanie do zabiegów agrotechnicznych wód deszczowych

Zaopatrzenie w wodę:

- 1) dostosowanie jakości wody pitnej do standardów Unii Europejskiej poprzez rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wód i sieci wodociągowych,
- 2) właściwe zagospodarowanie stref ochrony ujęć wód (zmniejszenie do minimum zanieczyszczeń wód, zwłaszcza podziemnych).
- 3) ewidencja studni służących do poborów wody na cele gospodarstwa domowego i rolnego, w zakresie zaopatrzenia w wodę;
- 4) wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą, zgodnie z obowiązującą zasadą stosowania wodooszczędnych technologii produkcji ;
- 5) zaspokojenie zapotrzebowania ludności na wodę pitną odpowiedniej jakości, poprzez budowę i modernizację ujęć i sieci wodociągowych, a także stacji uzdatniania wody,
- 6) wykonanie inwentaryzacji istniejących ujęć wód podziemnych na terenie gminy;
- 7) eksploatacja ujęć wód podziemnych zgodnie z ich naturalnymi zasobami; likwidacja nieczynnych ujęć wody;
- 8) informowanie społeczeństwa o jakości wody do picia i wody w kąpieliskach;
- 9) opomiarowanie ujęć wodnych, wprowadzenie optymalnych taryf cenowych;

Racjonalizacja zużycia wody:

- 1) racjonalne gospodarowanie wodą przez podmioty gospodarcze, w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych i wody pitnej do celów przemysłowych (przez branże inne niż np. przemysł spożywczy i farmaceutyczny),
- 2) działania edukacyjne społeczności lokalnej w zakresie oszczędnego wykorzystania wody,
- 3) rejestracji zużycia wody przez podmioty gospodarcze i innych użytkowników,
- 4) stosowanie nowoczesnych technologii zapewniających minimalizację zużycia wody.

Inwestycje:

- 1) sukcesywne porządkowanie gospodarki ściekowej (do 2011 r.) w miejscowościach Gminy Brzostek poprzez modernizację, rozbudowę i budowę kanalizacji zbiorczej,

budowę nowych i rozbudowę istniejących oczyszczalni ścieków

- 2) Zmniejszanie ilości zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa – sukcesywnie do 2015 r.), ograniczenie ilości zanieczyszczeń powstających w rolnictwie – głównie gnojowicy.

Ograniczenie szkodliwego wpływu gnojowicy na stan środowiska można osiągnąć przez jej gospodarcze wykorzystanie:

- *rolnicze zagospodarowanie gnojowicy surowej,*
- *wytwarzanie kompostu,*

W celu poprawy sytuacji należy podjąć próby spowodowania :

- 1) poprawienia szczelności płyt gnojowych,
- 2) zwiększenia pojemności zbiorników do sezonowania gnojówki,
- 3) poprawienia szczelności zbiorników na gnojówkę,
- 4) poprawienia wyposażenia w odpowiedni sprzęt do rozdeszczowania gnojowicy,
- 5) poprawienia stanu wiedzy o zasadach postępowania z odchodami zwierzęcymi,
- 6) poprawienia świadomości ekologicznej rolników,

10.4.3. Ochrona przed powodzią

Cel strategiczny nr 2

Realizacja priorytetu jest poprawa poziomu bezpieczeństwa w gminie pod względem zabezpieczenia przed zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi.

Analiza stanu środowiska wskazuje na konieczność kontynuowania działań w zakresie gospodarki wodnej. Stwierdza się brak lub zły stan obiektów technicznych związanych z retencjonowaniem wody i ochroną przeciwpowodziową.

Zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej i zwiększenie zasobów dyspozycyjnych będzie miało charakter długofalowy i powinno doprowadzić do uzyskania bezpiecznego poziomu zasobów wodnych dla potrzeb gospodarki i ludzi oraz zmniejszenia kosztów ekonomicznych i społecznych (będące następstwem powodzi i susz). Priorytetowo powinny być traktowane działania w zakresie zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej, wyrównywania i spowalniania odpływu wody z terenu gminy i zwiększenie naturalnej retencji terenów, zwłaszcza dolin rzecznych i obszarów podmokłych, wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody oraz utrzymania istniejącej infrastruktury gospodarki wodnej.

Realizacja przedsięwzięć z zakresu ochrony przed powodzią przewidziana jest na zamieszkałych i zagospodarowanych obszarach zalewowych, gdzie zastosowanie innych rozwiązań jest niemożliwe. Realizacja projektów związanych z ochroną przed suszą dotyczyła będzie w szczególności obszarów, gdzie zjawisko suszy powoduje szkody w produkcji rolnej lub zagraża przepływowi nienaruszalnym. Podejmowane działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej powinny być połączone w najwyższym możliwym stopniu z ochroną przyrody, w szczególności z uwzględnieniem oddziaływania na

obszary Natura 2000. Działania na rzecz zwiększenia retencji wodnej, regulacji stosunków wodnych (w tym ochrona przed skutkami suszy), zwiększenie stopnia zabezpieczenia przed powodziami oraz dostosowanie sposobu zarządzania zasobami wodnymi w regionach i dorzeczach regulują przepisy Prawa Wodnego, Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy dla działalności wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), oraz Dyrektywy powodziowej (Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim).

Głównym celem Dyrektywy powodziowej jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji związanych z powodziami na terytorium Wspólnoty - dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek sporządzenia takich dokumentów planistycznych jak: wstępna ocena ryzyka powodziowego (sporządzana do dnia 22 grudnia 2011 r.), mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (sporządzane do dnia 22 grudnia 2013 r.) oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym (sporządzane do dnia 22 grudnia 2015 r.)

Podstawowe działania w zakresie właściwego kształtowania stosunków wodnych poprzez działania inwestycyjne (m.in. budowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych) i pozainwestycyjne realizowane będą przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie przy współudziale Gminy. Ochronę przed powodzią oraz suszą prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze państwa. Dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej sporządza studium określające w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią przy uwzględnieniu częstotliwości występowania powodzi, ukształtowania dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefy przepływu wezbrań powodziowych, terenów zagrożonych osuwiskami (skarp lub zboczy), tereny depresyjnych oraz bezodpływowych

Zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego i zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód w gminie. W ramach tego celu należy podjąć następujące działania:

- b) dążyć do zwiększenia naturalnej retencji wód oraz do utrzymania istniejących zdolności retencyjnych, zwłaszcza na obszarach intensywnie użytkowanych przez człowieka,
- a) poprawić infrastrukturę przeciwpowodziową, budować wały , poprawić regulację cieków wodnych.

Cele szczegółowe :

Cel nr 2.1.1 Poprawa stanu infrastruktury przeciwpowodziowej i zwiększenie ilości obiektów i urządzeń infrastruktury przeciwpowodziowej.

Cel nr 2.1.2 Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód w gminie.

Cel nr 2.1.3 Ochrona przed poważnymi awariami, minimalizowanie skutków klęsk żywiołowych oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.

Działania w zakresie realizacji celów:

Podstawowe działania w zakresie właściwego kształtowania stosunków wodnych poprzez działania inwestycyjne (m.in. budowa, wałów przeciwpowodziowych) i pozainwestycyjne realizowane będą przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie oraz Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie przy współudziale samorządu gminny. Ochronę przed powodzią oraz suszą prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej oraz planami przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze państwa. Dla obszarów nieobwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, dyrektor regionalnego zarządu gospodarki wodnej sporządza studium określające w szczególności granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, przy uwzględnieniu: częstotliwości występowania powodzi, ukształtowania dolin rzecznych i tarasów zalewowych, strefy przepływu wezbrań powodziowych, terenów zagrożonych osuwiskami (skarp lub zboczy), terenów depresyjnych oraz bezodpływowych.

Pozostałe działania w zakresie realizacji celów średniookresowych:

- 1) bieżące usuwanie skutków powodzi na rzekach i potokach
- 2) bieżąca konserwacja urządzeń melioracyjnych – podstawowych (rzeki, potoki, zbiorniki), przywrócenie prawidłowego funkcjonowania istniejących systemów melioracyjnych, na terenie gminy,
- 3) utrzymanie właściwej przepustowości cieków wodnych (przepusty, jazy, rowy, itp.).
- 4) regulacja cieków wodnych, (usuwanie skutków powodzi, regulacja odcinków rzek i potoków oraz budowle regulacyjne),
- 5) poprawa stanu systemów melioracyjnych (konserwacja urządzeń melioracyjnych na potokach), budowa nowych na niefunkcjonalnych terenach,
- 6) budowa i poprawa stanu systemów odwadniania dróg,
- 7) przeciwdziałanie wkraczaniu zabudowy na tereny zalewowe, poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego,
- 8) dostosowywanie użytkowania rolniczych terenów położonych w sąsiedztwie rzek i potoków do skali zagrożenia powodziowego (preferowanie użytkowania łąkowego oraz właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż cieków wodnych).

Wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością. W przypadku ochrony przeciwpowodziowej jest to również pewnego rodzaju wyróżnikiem, chociaż własność nie czyni tych działań determinującym. Ze strony gminy można wyróżnić działania zarówno bierne jak i czynne. Do działań biernych (ale tylko w czasie kiedy powódź nie występuje) oraz czynnych, które gmina powinna podjąć oraz na bieżąco uzupełniać i regulować należy zaliczyć:

- ◆ opracowanie Planu Ograniczenia Skutków Powodzi i Profilaktyki Powodziowej dla całej gminy
- ◆ współudział w opracowaniu Planu Ograniczenia Skutków Powodzi i Ochrony Ludności
- ◆ współudział w proponowanym przez Starostwo Powiatowe Systemie Wczesnego Ostrzegania i Monitorowania Pogodowego,
- ◆ prowadzenie szkoleń z zakresu znajomości ochrony przeciwpowodziowej i zachowań ludności w czasie zagrożenia,
- ◆ współdziałanie z gminami w zakresie ochrony przeciwpowodziowej związanej z przedsięwzięciami własnymi i tych gmin,
- ◆ utworzenie i na bieżąco utrzymywanie magazynu przeciwpowodziowego dla ludności gminy,
- ◆ dbałość o właściwy stan urządzeń melioracji szczegółowych (wykaszenie i udrażnianie wszelkich rowów),
- ◆ dbałość o właściwy stan przepustów w drogach gminnych oraz współdziałanie z Powiatowym Zarządem Dróg w zakresie konserwacji przepustów pod drogami powiatowymi leżącymi na terenie gminy,
- ◆ weryfikacja obowiązującego w gminie Planu Zagospodarowania Przestrzennego pod kątem wykluczenia z zabudowy potencjalnych terenów zalewowych,
- ◆ uwzględnienie w opracowywanych planach szczegółowych dla poszczególnych miejscowości gminy, potrzeb wynikających z ochrony przeciwpowodziowej,
- ◆ wykorzystanie naturalnych warunków gminy do zwiększenia możliwości retencji wody (zastawki, oczka, stawy, suche – niewielkie zbiorniki wodne) dających również szansę zwiększenia w gminie skuteczności ochrony przeciwpowodziowej.

10.4.4. GOSPODARKA ODPADAMI

Cel strategiczny nr 3

Odpady stanowią źródło zanieczyszczeń wszystkich elementów środowiska dla tego gospodarka nimi powinna być traktowana priorytetowo.

Ze względu na uwarunkowania przyrodnicze gmina nie jest predysponowana do lokalizowania składowisk odpadów i innych instalacji do ich unieszkodliwiania i odzysku. Potencjał gminy gospodarczy sprawia, że nie ma zbyt wiele odpadów pochodzących z sektora gospodarczego. Gmina obowiązana jest do budowy systemu selektywnej zbiórki odpadami komunalnymi.

Cele krótkookresowe:

1. Wdrożenie planu gospodarki odpadami w gminie.
2. Objęcie zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych 100% mieszkańców gminy
3. Organizacja selektywnej zbiórki odpadów, zapewnienie warunków do ich zagospodarowania usuwania oraz likwidacji dzikich wysypisk śmieci,
4. Edukacja ekologiczna mieszkańców i prowadzona w szkołach w zakresie racjonalnej gospodarki odpadami,
5. Sukcesywna zbiórka odpadów azbestowych z terenu gminy.

Szczegółowe określenie celów w zakresie gospodarowania odpadami zawiera „Plan gospodarki odpadami dla gminy Brzostek”

Cel średniookresowy

1. Zapobieganie i minimalizacja powstawania odpadów do poziomu określonego w „Planie gospodarki dla gminy Brzostek”.
2. Zwiększenie stopnia kontroli obrotu osadami ściekowymi celem maksymalnego bezpieczeństwa zdrowotnego i ochrony środowiska.
3. Zbiórka odpadów azbestowych z terenu gminy.

Działania średniookresowe:

- 1) wdrożenie systemu selektywnej zbiórki odpadów,
- 2) organizacja gminnego punktu zbiórki odpadów niebezpiecznych

10.4.5. Odnawialne źródła energii, energetyka alternatywna.

Cel strategiczny nr 4

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego jest jednym z istotnym elementów zrównoważonego rozwoju, zarówno w dziedzinie energetycznym jak i ekologicznym. Wzrasta zainteresowanie inwestorów lokalizacją elektrowni wiatrowych. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku (z późn. zm.) - Prawo energetyczne nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu wytwarzanej na terytorium kraju energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci. Obowiązek ten, uznaje się za spełniony, jeżeli udział ilościowy zakupionej energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii lub wytworzonej we własnych odnawialnych źródłach energii i sprzedanej odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne tym odbiorcom, wynosi nie mniej niż:

3,1% w 2005 r. 9,0% w 2010 r.
3,6% w 2006 r. 9,0% w 2011 r.
4,3% w 2007 r. 9,0% w 2012 r.
5,4% w 2008 r. 9,0% w 2013 r.
7,0% w 2009 r. 9,0% w 2014 r.

Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian). Racjonalne wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych tj. biomasa energii rzek, wiatru, promieniowania słonecznego lub geotermalnej jest

jednym z istotnych komponentów zrównoważonego rozwoju, przynoszącym wymierne efekty ekologiczno - energetyczne. Wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w bilansie paliwowo - energetycznym świata przyczynia się do poprawy efektywności wykorzystania i oszczędzania zasobów surowców energetycznych, poprawy stanu środowiska. Odnawialne źródła energii mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu. Obowiązujące aktualnie przepisy prawa regulujące sytuację prawną podmiotów posiadających i prowadzących obiekty wytwórcze energii odnawialnej, proekologiczna polityka Państwa, a przede wszystkim obowiązek odkupu „zielonej energii” przez przedsiębiorstwa zajmujące się jej przesyłem i dystrybucją oraz możliwości korzystania z linii kredytowych i funduszy pomocowych, stworzyły sprzyjający klimat dla rozwoju działalności inwestycyjnej w tym zakresie.

Cele :

Cel nr 4.1.1 - Wzrost udziału energii odnawialnej ze źródeł w bilansie paliwowo - energetycznym osiągnięcie 7,5 % w roku 2010 (do 2020 roku 14%).

Cel nr 4.1.2 - Zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno w zakresie procesów wytwórczych, jak i świadczenia usług oraz konsumpcji.

Cele średniookresowe nr 4.2.2

Wzrost ilości energii odnawialnej w bilansie energetycznym, na obszarze gminy.

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

Działania w zakresie realizacji celu średniookresowego:

- 1) Uwzględnienie w opracowywanych planach zagospodarowania przestrzennego gminy problematyki energii odnawialnej jako jednego z priorytetów Uwzględnienie stref preferowanych do rozwoju energii odnawialnej w opracowywanych (aktualizacja) studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 2) promocja rozwoju energetyki odnawialnej poprzez opracowanie programów energetycznego wykorzystania biomasy, rozwoju energetyki wodnej, wiatrowej, słonecznej oraz rozwoju wykorzystania energii geotermalnej,
- 3) propagowanie rozwoju energetyki odnawialnej jako bardziej przyjaznej środowisku,
- 4) wykorzystanie energii słonecznej do poprawienia bilansu energetycznego budynków prywatnych i obiektów użyteczności publicznej,

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- 1) budowa instalacji wykorzystujące energię wiatru (budowa elektrowni wiatrowych, farm wiatrowych);
- 4) inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - b) montaż kolektorów słonecznych, ogniwi fotowoltaicznych,

c) termomodernizacja obiektów Użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
- 2) włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
- 3) systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
- 4) podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym i regionalnym poprzez programy szkoleniowe w ramach systemu edukacyjnego;
- 5) promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

Działania

Działania nieinwestycyjne:

- 1) dokonanie oceny zasobów energii odnawialnej i niezbędnej infrastruktury, wyznaczenie regionów preferowanych do rozwoju energetyki odnawialnej;
- 2) opracowanie programu badawczo - rozwojowego w zakresie alternatywnych źródeł energii w województwie podkarpackim;
- 3) uruchomienie systemu mechanizmów wspierających rozwój energetyki odnawialnej (działania promocyjne, ograniczenie zakresu koncesjonowania);
- 4) rozszerzenie zakresu prac badawczo - rozwojowych wyprzedzających działania na rzecz efektywności i usprawnienia funkcjonowania sektora energetycznego;
- 5) opracowanie programu obniżenia energochłonności przewozów osobowych i towarowych;
- 6) opracowanie bazy danych odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego;
- 7) stworzenie strategii działań w zakresie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.

Racjonalne użytkowanie zasobów naturalnych

Racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi jest jednym z podstawowych warunków zrównoważonego rozwoju. Uwzględniając to założenie określono cel ekologiczny: Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów oraz wzrost udziału zasobów odnawialnych.

W celu osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań ekologicznych:

- Racjonalizacja użytkowania wody.
- Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji.
- Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Realizacja określonych celów i kierunków ekologicznych powinna być realizowana przez konkretne zadania ekologiczne.

Racjonalizacja użytkowania wody

Racjonalizacją użytkowania wody powinny być objęte wszystkie działy gospodarki korzystające z zasobów wody. Konieczne jest zatem w najbliższej przyszłości ograniczenie zużycia wody przede wszystkim w przemyśle i rolnictwie oraz ograniczenie strat związanych z jej rozprowadzaniem.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działań to:

1. wprowadzenie normatywów zużycia wody w wodochłonnych dziedzinach produkcji w oparciu o zasadę stosowania najlepszych dostępnych technik – BAT;
2. ustalenie normatywnych wskaźników zużycia wody w gospodarce komunalnej stymulujących jej oszczędzanie;
3. ograniczenie wykorzystywania wód podziemnych do celów przemysłowych (poza przemysłem spożywczym i niektórymi specjalnymi działami produkcji);
4. wspieranie finansowe zakładów realizujących plany racjonalnego gospodarowania wodą (np. wprowadzające zamknięte obiegi wody).

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji

Działanie to jest jednym z najważniejszych w polityce ekologicznej państwa, gdyż prowadzi do likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u „źródła”.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. wprowadzenie ograniczeń dotyczących możliwości składowania odpadów z przemysłu ze wskazaniem właściwej metody ponownego wykorzystania bądź unieszkodliwiania;
2. wprowadzenie nowych małodopadowych technologii;
3. wprowadzenie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwość współfinansowania, itp.).

Zmniejszenie energochłonności gospodarki i wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

W polityce energetycznej państwa przewiduje się zmniejszenie w 2010 r. zużycia energii na jednostkę krajowego produktu o 25% w stosunku do 2000 r. Zakłada się ponadto w 2010 r. osiągnięcie poziomu 7,5% udziału energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej. Poziom ten ma być osiągnięty poprzez odpowiednie wykorzystanie zasobów biomasy, energii wody i wiatru, słońca, wód geotermalnych oraz biogazu z odpadów.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

1. opracowanie i wdrożenie przez gminę (zgodnie z Prawem Energetycznym) planów zaopatrzenia w energię. Dokument ten powinien określać rozwiązania w tym przedmiocie na obszarze

- gminy z uwzględnieniem zasady ochrony środowiska;
2. poprawa parametrów energetycznych budynków - termorenowacja (dobór otworów drzwiowych i okiennych o niskim współczynniku przenikalności cieplnej, właściwa izolacja termiczna ścian – ocieplenie budynków, lokalizacja nowych obiektów zgodnie z naturalną (cieplejszą), kierunkową orientacją stron świata;
 3. zwiększenie udziału energii otrzymywanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii. Na terenie gminy można to osiągnąć przez odpowiednie wykorzystanie przede wszystkim zasobów biomasy (słomy, drewna, wierzby energetycznej).
 4. Promocja wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Działania w obrębie tego celu związane jest są z koniecznością zwiększania udziału energii odnawialnej w całkowitym bilansie zużycia energii województwie, co wynika z Traktu Przedakcesyjnego przystąpienia Polski do Unii Europejskiej (do 2020 r. przewiduje się 14% wzrost udziału energii odnawialnej).

Uwarunkowania gminy sprzyjają rozwojowi odnawialnych źródeł energii, zwłaszcza z wykorzystaniem siły wiatru i wody. Użytkowanie odnawialnych źródeł energii umożliwi osiągnięcie korzyści ekologicznych, gospodarczych i społecznych. Z analizy uwarunkowań krajowych wynika, że wzrastać będzie wykorzystanie biomasy i siły wiatru. Przy lokalizacji inwestycji powinny być zachowane uwarunkowania wynikające z położenia w istniejących lub projektowanych obszarach ochrony przyrody i krajobrazu. Należy jednak zwrócić uwagę aby na terenach, o dużej wartości przyrodniczej nie wprowadzać elementów niezgodnych z specyfiką krajobrazu, a na ciekach będących siedliskiem ryb wędrownych, nie lokalizować nowych elektrowni wodnych.

10.4.6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW

Cel strategiczny nr 5

Zgodnie z „Programem ochrony środowiska dla powiatu Dębickiego” realizacja omawianego celu skierowana jest na ulepszenie systemu obszarów chronionych, w tym ochronę obszarów o wysokich walorach przyrodniczych.

Na szczeblu gminny Brzostek ochrona cennych walorów przyrodniczych gminy polegać będzie na działaniach takich jak:

Cel nr 5.1 Zachowanie lokalnego bogactwa przyrodniczego i walorów krajobrazowych, poprzez objęcie prawną ochroną obszarów o wysokich walorach przyrodniczo-krajobrazowych.

Cel 5.2 prowadzenie edukacji ekologicznej w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cel 5.3 Zachowanie urozmaiconego krajobrazu rolniczego, rozwój rolnictwa ekologicznego, itp.).

Cel 5.4 Wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych gminy, rozwój zaplecza turystyczno-rekreacyjnego przy pełnej ochronie środowiska .

Cel 5.5 Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych.

Działania w ramach celu długookresowego:

- ⇒ zachowanie istniejących i powołanie nowych obszarów i obiektów prawnie chronionej przyrody i krajobrazu,
- ⇒ zachowanie istniejących oraz odtwarzanie zanikłych elementów różnorodności biologicznej,
- ⇒ ograniczanie zagrożeń dla zachowania różnorodności biologicznej,
- ⇒ promowanie działalności lokalnych proekologicznych organizacji działających na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego w gminie,
- ⇒ wprowadzanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych,
- ⇒ wdrażanie programów ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków na istniejących i projektowanych obszarach objętych prawną ochroną przyrody,
- ⇒ nadzór nad pozyskiwaniem zasobów przyrodniczych z ich naturalnych siedlisk,
- ⇒ ochrona walorów przyrodniczych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych, pomników przyrody,

Działania w ramach celu bieżące:

- 1) zwalczanie klusownictwa,
- 2) obejmowanie różnorodnymi formami ochrony cennych obszarów przyrodniczo-krajobrazowych
- 3) bieżąca ochrona walorów przyrodniczych: parków krajobrazowych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, użytków ekologicznych, pomników przyrody,
- 4) tworzenie, użytków ekologicznych, pomników przyrody i innych form ochrony opracowania dokumentacyjne dla terenów istniejących i projektowanych rezerwatów, opracowanych planów ochrony dla istniejących rezerwatów),
- 5) prowadzenie porządkowania, stawów, oczek wodnych, otoczenia obiektów publicznych, poprawa estetyki rowów i gospodarstw domowych,
- 6) konserwacja pomników przyrody (na wniosek właściciela lub zarządcy, w zależności od stanu zdrowotnego m.in. usunięcie posuszu, zabezpieczenie ubytków wglębnych, zabezpieczenie ubytków powierzchniowych, wykonanie wiązań elastycznych, przeprofilowanie korony drzew pomnikowych),
- 7) edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie poznania przyrody i różnorodności biologicznej, oraz jak ją chronić,
- 8) wdrażanie zaleceń dotyczących ochrony przyrody, zawartych w planach ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, wdrażanie programów rolno-środowiskowych wymagania w zakresie objęcia programami rolnośrodowiskowymi spełniają również obszary obejmujące część

- gmin: Brzostek, objęte prawną ochroną przyrody),
- 9) prowadzenia czynnej ochrony na powierzchniowych formach ochrony przyrody, a także zapewnieniem prawidłowego funkcjonowania europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000;
 - 10) sukcesywne opracowywanie planów ochrony dla obszarów NATURA 2000 oraz działania mające na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000;
 - 11) Ograniczenie budownictwa w terenach cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym (sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, regulujących zasady kształtowania zabudowy i ochrony środowiska),
 - 12) ochrona pomników przyrody ożywionej (m.in. konserwacja na wniosek właściciela lub zarządcy) i nieożywionej, w tym plany ochrony dla obiektów szczególnie cennych,
 - 13) rozwój rolnictwa ekologicznego i dobrej praktyki rolniczej,
 - 14) wprowadzanie i zachowanie zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych
 - 15) zachowania oczek wodnych
 - 16) zachowanie cennych przyrodniczo enklaw śródpolnych,
 - 17) ochrona istniejących i odbudowa zdegradowanych korytarzy ekologicznych na obszarach pozbawionych kompleksów leśnych,
 - 18) prowadzenie edukacji właścicieli gruntów w zakresie ochrony przyrody.
 - 19) Opracowanie planów ochrony rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów NATURA 2000, a także metod ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które są zagrożone.

Ochrona i racjonalne użytkowanie zasobów leśnych - realizacja tego celu polega przede wszystkim na kompleksowej ochronie ekosystemów leśnych, poprawie stanu zdrowotnego, doskonaleniu zasad i mechanizmów użytkowania obszarów leśnych, przygotowaniu podstaw do regulacji lesistości, wzbogacaniu zasobów leśnych i ochronie przed pożarami. Efektem realizacji celu długookresowego będzie:

- 1) zachowanie równowagi przyrodniczej, zachowanie różnorodności biologicznej i krajobrazu, dobre warunki życia ludności,
- 2) osiągnięcie przestrzennie optymalnej struktury lasów w krajobrazie,
- 3) regeneracja zdewastowanych i zaniedbanych drzewostanów w lasach prywatnych.

Ze względu na specyfikę ochrony ekosystemów leśnych, dla utrzymania i poprawy stanu lasów działania (przedsięwzięcia), z reguły pozainwestycyjne, należy prowadzić w sposób ciągły (ponieważ działań tych nie można zamknąć w określonym przedziale czasu). Z tego względu nie wyznaczono celów średniookresowych. Działania prowadzone będą zgodnie z kompetencjami określonymi przez ustawy szczególne.

Działania w zakresie realizacji ochrony i użytkowania zasobów leśnych :

- 1) Przygotowanie zalesień, w tym: weryfikacja klasyfikacji gruntów (granicy polno-leśnej), uregulowanie spraw związanych z wykazywaniem powierzchni leśnych w ewidencji gruntów. Kontrola zalesień gruntów prywatnych oraz szkolenie właścicieli zalesionych gruntów,
- 2) Sporządzanie planów urządzania lasów niepaństwowych (będących własnością osób fizycznych i wspólnot gruntowych) oraz coraz lepszy nadzór nad realizacją tych planów tj. wzmocnienie nadzoru i doradztwa fachowego w stosunku do lasów niepaństwowych, w tym przygotowywanie materiałów informacyjnych i edukacja ekologiczna,
- 3) Rozszerzenie w planie zagospodarowania przestrzennego zapisów określających sposoby użytkowania elementów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- 4) Działaniach ochronnych i konserwatorskich podejmowanych w takich obiektach jak: (parki krajobrazowe, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, użytki ekologiczne, stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, parki rekreacyjne, szczególnie chronione gatunki fauny i flory, obiekty zabytkowe)
- 5) Zadrzewianie, zalesianie i tworzenie skupisk roślinności, szczególnie na gruntach o marginalnym znaczeniu rolniczym. Lasy stanowią jeden z głównych zasobów naturalnych gminy, pełniąc ważną rolę przyrodniczą i gospodarczą. Konieczne jest podjęcie dalszych działań mających na celu powiększenie zasobów leśnych, polepszenie ich zdrowotności i kompleksową ochronę. Zalesienia będą stanowić element renaturyzacji cennych ekosystemów. Wspierane będą działania zmierzające do wzrostu korzystnego oddziaływania lasu na środowisko tj. poprawa funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej
- 6) Wspieranie zachowania tradycyjnych praktyk gospodarskich (w uprawie i hodowli) na terenach przyrodniczo cennych
- 7) Zapewnienie różnorodności biologicznej i równowagi przyrodniczej
- 8) Zabezpieczenie lasów i zadrzewień przed zanieczyszczeniami i pożarami
- 9) Ograniczenie możliwości wycinania drzew i krzewów oraz likwidacji terenów zieleni.
- 10) Wzmocnienie służb ochrony środowiska, egzekwowanie kar, wspieranie działalności ruchów społecznych i organizacji pozarządowych
- 11) przebudowa drzewostanów oraz odbudowa ekosystemów leśnych zniszczonych w wyniku pożarów, silnych wiatrów, kwaśnych deszczów, chorób itd.
- 12) Utrzymanie bioróżnorodności lasów m.in. poprzez ochronę śródleśnych zbiorników wodnych oraz pozostawianie na gruntach przeznaczonych do zalesień - trwałych

- i okresowych oczek wodnych, bagien, mokradeł jako ostoji życia biologicznego, szczególnie na wododziałach, terenach wyżynnych i górskich,
- 13) scalanie niewielkich enklaw leśnych,
 - 14) ochrona zasobów leśnych oraz ekosystemów nieleśnych (użytki ekologiczne – ekosystemy cenne przyrodniczo, takie jak: torfowiska, murawy kserotermiczne, półnaturalne łąki),
 - 15) prowadzenie racjonalnej gospodarki lasnej
 - 16) przeciwdziałanie zagrożeniu pożarowemu, monitoring zagrożeń lasów,
 - 17) Tworzenia związków i stowarzyszeń właścicieli lasów, z lokalnymi podmiotami przetwórstwa,

10.4.7. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

Cel strategiczny nr 6

Działania określone w tym celu strategicznym mają doprowadzić do dotrzymania standardów jakości powietrza na obszarze gminy. Ograniczanie „emisji niskiej” pochodzącej ze źródeł osadniczych należy głównie do zadań samorządów gminnych. Ważnym kierunkiem działań jest edukacja ekologiczna, oraz promowanie odnawialnych źródeł energii.

Poprawa stanu czystości powietrza w gminie będzie realizowana poprzez między innymi:

- ◆ eliminowanie uciążliwości dla powietrza przez właściwe lokalizowanie obiektów zarówno przemysłowych jak komunalnych czy też prywatnych
- ◆ dopełnianie staranności w tworzeniu planu zagospodarowania przestrzennego, zwłaszcza przez rozdzielanie funkcji przemysłowych i rzemiosła mniej lub bardziej uciążliwego, od funkcji mieszkaniowych i wypoczynkowych
- ◆ ograniczanie uciążliwości obiektów do granic ich własnych działek
- ◆ umiejętne kształtowanie procesu budowlanego przez umieszczanie w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu wymogów dotyczących ochrony środowiska
- ◆ w procesie lokalizacyjnym, wymaganie od inwestorów charakterystyk wpływu inwestycji na stan powietrza i innych komponentów środowiska lub ocen oddziaływania inwestycji na środowisko
- ◆ segregacja odpadów z maksymalnym wykorzystaniem surowców wtórnych i odpadów, które mogą być kompostowane
- ◆ wykorzystywanie energii słonecznej (obalanie błędnych mitów)
- ◆ propagowanie technologii wykorzystujących paliwa odnawialne np. słoma czy energia wodna (możliwość połączenia kilku aspektów ochrony środowiska przy wymianie kotłów węglowych na kotły opalane słomą)
- ◆ przestrzeganie we własnych jednostkach podległych gminie prawidłowego postępowania z odpadami „poszpitalnymi„
- ◆ wspomaganie finansowe i organizacyjne wszystkich obywatelskich inicjatyw dotyczących gazyfikacji
- ◆ propagowanie programów oszczędzania energii
- ◆ Ograniczanie „emisji niskiej”:

- a) racjonalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących systemów grzewczych,
- b) upowszechnianie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- c) promocja stosowania paliw ekologicznych w kotłowniach i indywidualnych systemach grzewczych,
- d) propagowanie stosowania technologii energooszczędnych, termomodernizację budynków stosowanie instalacji wysokosprawnych,

Na przestrzeni ostatnich lat, oprócz tego, że w technologiach spalania zaczęto korzystać z wielu paliw bardziej sprzyjających środowisku niż węgiel kamienny czy nawet koks, to jeszcze zaczęto szukać nowych paliw i nowych rozwiązań technicznych, które mogłyby te paliwa wykorzystać tzn. uzyskać z nich maksimum energii cieplnej. Niewątpliwie takim paliwem stała się słoma. Bardzo popularna w krajach skandynawskich, u nas dopiero przychodzi jej czas. W związku z ogólną sytuacją w rolnictwie stanowi również (w nadmiernych ilościach) problem dla rolników. Postawienie dzisiaj na „słomianą energetykę„ wydaje się być nie tylko ekonomicznie uzasadnione ale również wskazane. Taka technologia spalania powinna być propagowana zwłaszcza na obszarach rolniczych, a do takich niewątpliwie można zaliczyć teren gminy Brzostek. Wykorzystywanie tej technologii i paliwa jest bardzo dobrze widziane przez wiele instytucji finansujących przedsięwzięcia w ochronie środowiska. Słoma jest specyficznym paliwem, które wymaga zastosowania specjalnych konstrukcji komór paleniskowych. Oczywiście można ją także spalić tak jak węgiel, koks czy drewno, ale jest to mniej racjonalne i wymaga ciągłej obsługi. Zjawiska, które dało się przy tym zaobserwować nie bez przyczyny nazywano „słomianym zapałem„ czy też „słomianym ogniem„ będące synonimem mocnego, ale dość krótkiego zapachu. Właśnie sposób w jaki trzeba dostarczać słomę do tego rodzaju palenisk powodował (ciągłe podawanie rozluźnionej słomy w celu utrzymania ognia – brak odpowiedniej częstotliwości kończył się wygaszeniem ognia), że uzyskiwano nie najlepsze efekty. Spalanie w takich warunkach mogło się odbywać ze sprawnością procesu rzędu 30 – 40 %. Konstrukcje palenisk kotłów przystosowane do spalania słomy dają szansę uzyskać w tym procesie sprawność urządzenia rzędu 80 % (dla kotłów mniejszej mocy) natomiast dla kotłów o dużych wydajnościach można osiągnąć sprawność tego procesu nawet do 90 %.

- ◆ Ograniczenie emisji spalin ze taboru samochodowego poprzez: m.in. wprowadzanie biopaliw, sukcesywną wymianę autobusów i innych pojazdów nie posiadających homologacji na mniej uciążliwe dla środowiska. Niezbędne jest rzetelne egzekwowanie okresowych kontroli stanu technicznego pojazdów. Pojazdy w złym stanie technicznym powinny być zatrzymywane i nie dopuszczane do ruchu. Emisję ze źródeł ruchomych reguluje w Unii Europejskiej szereg dyrektyw ustanawiających wymogi techniczne i dopuszczalne wartości dla zanieczyszczeń, które stopniowo będą wprowadzane w Polsce.

Bardzo duże znaczenie będzie miało podniesienie standardu dróg i poprawa ich stanu technicznego. W obliczu bardzo szybkiego rozwoju motoryzacji konieczne jest rozbudowywanie i modernizacja infrastruktury drogowej.

10.4.8 OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB

Cel strategiczny nr 7

Realizacja celu powinna zapewnić ochronę jakości gleb, stosownie do wymagań standardów europejskich i krajowych, zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz racjonalne wykorzystanie ziemi. Przewiduje się, że wyeliminowane zostaną zagrożenia dla zdrowia ludzi i środowiska oraz tereny i obiekty o niskiej efektywności gospodarczej. Powstaną tereny m.in. leśne, rekreacyjno-wypoczynkowe, rolne, urbanistyczne czy przemysłowe.

Cele :

Cel nr 7.1. Ochrona gleb przed degradacją i zanieczyszczeniem wskutek czynników: naturalnych (m.in. zakwaszenie, erozja) i antropogenicznych.

Cel nr 7.2 Promocja rolnictwa ekologicznego.

Cel nr 7.3. Monitoring zagrożeń i optymalne wykorzystanie gleb w zależności od uwarunkowań przyrodniczych oraz ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele. Monitoring gleb pod kątem działania czynników zewnętrznych (zakwaszenie gleb, erozja, przeciążenie gleb materią, niewłaściwą techniką upraw, itp.).

Cel nr 7.4 Rekultywacja gleb zdegradowanych na obszarach rolniczego użytkowania, w tym zalesianie.

Cel nr 7.5 Wdrażanie programów rolno-środowiskowych.

Realizacja tego celu polega na ochronie zasobów gleb najlepszej jakości, nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego, zapobieganiu degradacji gleb, rekultywacji gleb, wykorzystaniu gleb w zależności od uwarunkowań przyrodniczych.

Działania w zakresie realizacji celu polegać będą na:

- ♦ wdrażaniu rolnictwa ekologicznego,
- ♦ stosowaniu racjonalnej gospodarki rolniczej,
- ♦ wdrażaniu programów rolno-środowiskowych, prowadzenie szkoleń w zakresie programów rolno-środowiskowych oraz wymogów ochrony środowiska przy stosowaniu środków ochrony roślin, nawozów mineralnych oraz utylizacji środków ochrony roślin,
- ♦ Monitoring stanu gleb i skali zagrożeń. Badania zmian chemizmu gleb, a w szczególności zawartości metali ciężkich w glebach użytkowanych rolniczo,
- ♦ modernizacja gospodarstw rolnych,
- ♦ stosowanie nowoczesnych metod produkcji rolnej poprzez postęp biologiczny, sprawną strukturę dystrybucji, zaopatrzenia, przetwórstwa i usług,

- ♦ optymalne użytkowanie rolnicze gleb, poprzez odpowiednie nawożenie i stosowaniu środków ochrony roślin,
- ♦ rekultywacja terenów i użytków rolnych zdegradowanych, w wyniku działania czynników antropogenicznych i naturalnych (erozja, osuwiska),
- ♦ Wdrażanie produkcji rolnej zgodnej z ustawą o rolnictwie ekologicznym (m.in. promowanie produktów markowych i certyfikowanych, utworzenie systemu banku informacji rynkowej)
- ♦ zachowywanie odpowiedniego odczynu gleb (z uwagi na występujące zasadniczo nadmierne zakwaszenie, stosowanie wapnowania),
- ♦ stosowanie zalesień gruntów nieprzydatnych rolniczo,
- ♦ likwidacja dzikich składowisk odpadów,
- ♦ szkolenia użytkowników gleb i gruntów w zakresie możliwości zasobów glebowych i ich degradacji oraz w zakresie rolnictwa ekologicznego.
- ♦ wdrażanie programów rekultywacji gleb i zalesiania gleb na obszarach rolniczego użytkowania,
- ♦ tworzenie punktów monitoringu stanu gleb, publikacje, szkolenia,
- ♦ Reklama zdrowej żywności, tworzenie punktów dystrybucji tej żywności

10.4.9 OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

Cel strategiczny nr 8

Realizacja tego celu pozwoli na znaczne zmniejszenie uciążliwości hałasowej w środowisku i promieniowania elektromagnetycznego. Przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców województwa, szczególnie w rejonach, w których hałas jest szczególnie uciążliwy i skuteczniejszej ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

Cele średniookresowe:

Cel nr 8.1 - Podniesienie komfortu akustycznego dla mieszkańców.

Cel nr 8.2 - Poprawa bezpieczeństwa użytkowania dróg

Cel nr 8.3 - Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.

Cel nr 8.4 - Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego - utrzymanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów.

Cel nr 8.5 - Podwyższenie sprawności urządzeń, wysyłania, dystrybucji i Użytkowania energii elektrycznej.

Kierunki działań w zakresie realizacji celów:

- 1) wykonanie programów ograniczenia hałasu na obszarach o intensywnej zabudowie, w oparciu o ocenę stanu akustycznego,
- 2) optymalna lokalizacja obiektów uciążliwych,

- 3) surowe egzekwowanie stosowania przepisów krajowych i unijnych w zakresie ochrony przed hałasem.
- 4) Remonty i budowa dróg
- 5) Bieżące remonty dróg gminnych, właściwe utrzymanie dróg w okresach zimowych poprzez sprawne odśnieżanie.
- 6) Budowa chodników na terenach wiejskich szczególnie wzdłuż ruchliwych dróg.

Działania w zakresie realizacji długoterminowych celów w zakresie ochrony przed hałasem

Działania inwestycyjne:

- 1) modernizacje i remonty nawierzchni dróg, modernizacja istniejących połączeń komunikacyjnych;
- 2) stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- 3) zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;
- 5) wdrażanie programów ochrony przed hałasem w miarę ich opracowywania.

Zmniejszenie uciążliwości hałasu na terenach zurbanizowanych.

Bardzo częstą przyczyną uciążliwości powodowanej przez hałas komunikacyjny jest między innymi systematycznie wzrastające natężenie ruchu, wąskie, obustronnie zabudowane ulice, niedostateczna jakość nawierzchni i nie zawsze prawidłowe rozwiązania inżynierii ruchu. Wnioski z nich wypływające wskazują na utrzymywanie się korzystnych tendencji wzrostu jakości stosowanych środków transportu drogowego, w szczególności osobowego, kompensujących z powodzeniem szybko rosnące natężenie ruchu. Znacznie gorzej przedstawia się wprowadzanie zmian poprawiających jakość rozwiązań inżynierskich oraz własności eksploatacyjne dróg i ulic; konieczność ponoszenia na ten cel znacznych nakładów finansowych stanowi jeszcze poważną barierę w nadawaniu tym działaniom powszechności na miarę potrzeb. Szczególnie pilne jest to na obszarach szczególnej ochrony w celu ratowania ich klimatu akustycznego przed degradacją.

Realizacja tego celu zapewni zmniejszenie dyskomfortu życia mieszkańców, szczególnie w rejonach, w których hałas i wibracje są szczególnie uciążliwe. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu najlepszego stanu akustycznego środowiska w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie,
- zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

Działania w obrębie tego celu polegają na skutecznej ochronie ludności przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego, poprzez:

- 1) zachowanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych norm,

- 2) zmniejszaniu promieniowania elektromagnetycznego do poziomu co najmniej dopuszczalnego tam gdzie normy są przekroczone.

Zadania w zakresie oceny poziomów pól elektromagnetycznych i ich zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zadania okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych i prowadzenie rejestru terenów o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów spoczywają na Wojewodzie.

- Zadania samorządów gminnych polegać będą na właściwej lokalizacji obiektów, które mogą emitować pola elektromagnetyczne, czyli uwzględniania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Ochrona ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych polegać będzie na:
 - inwentaryzacji źródeł emisji;
 - wyznaczeniu obszarów ograniczonego użytkowania od istniejących i projektowanych emitorów
 - lokalizacji obiektów tak, by były jak najmniej konfliktowe z otaczającą przestrzenią,
 - egzekwowanie wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych do których inwestorzy zobowiązania są po uruchomieniu urządzeń wdrażaniu najlepszych technik, technologii i rozwiązań technicznych ograniczających promieniowanie elektromagnetyczne.
 - Dążenie do lokalizacji możliwie jak największej ilości obiektów radiowo-telewizyjnych na jednej konstrukcji wsporczej
 - Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego tras przebiegu linii wysokiego napięcia

Ponadto należy prowadzić:

- 1) monitoring pomiaru pól elektromagnetycznych
- 2) ograniczać emisję promieniowania elektromagnetycznego przez opracowanie odpowiedniego programu;
- 3) wydawanie przez organ ochrony środowiska pozwoleń na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska

10.4.9 OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN.

Cel strategiczny nr 9

W ochronie kopaliny istotne znaczenie ma racjonalne gospodarowanie zasobami z uwagi na ich nieodnawialność. Ochronę złóż kopaliny od strony organizacyjno-prawnej zapewniają przepisy ustaw odnoszące się do:

- korzystania z kopaliny - ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku, Prawo geologiczne i górnicze;
- ochrony kopaliny, zasad eksploatacji i rekultywacji – ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku;
- ochrony złóż jako zasobu przyrody - ustawa z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez obowiązek ustalenia w miejscowych planach

zagospodarowania przestrzennego szczególnych warunków zagospodarowania.

Wprowadzone w ostatnich latach nowelizacje tych ustaw, doskonalą warunki racjonalnego gospodarowania i ochrony przed degradacją zasobów surowców mineralnych. Najważniejszymi instrumentami ochrony zasobów jest wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także system koncesji udzielanych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz ich wydobywanie. System koncesji w dalszym ciągu stanowić będzie podstawę ochrony zasobów kopalin. Realizacja priorytetu pozwoli na zapewnienie dostępności nieodnawialnych zasobów w przyszłości oraz na ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin.

Optymalne wykorzystanie kopalin, łącznie z wykorzystaniem kopalin towarzyszących oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. Realizacja celu ma za zadanie zwiększyć efektywność wykorzystania rozpoznanych złóż kopalin i poszukiwanie i rozpoznanie nowych złóż, ograniczenie negatywnych skutków wydobycia kopalin.

Cel nr 9.1 Optymalne wykorzystanie rozpoznanych eksploatowanych złóż.

Cel nr 9.2 Minimalizacja negatywnych skutków wydobycia kopalin.

Działania w zakresie realizacji celów

- 1) Ochrona złóż rozpoznanych i obszarów perspektywicznych
- 2) Maksymalne wykorzystanie złóż eksploatowanych,
- 3) Egzekwowanie prawidłowej, prognozy wpływu zmian planu zagospodarowania przestrzennego na stan środowiska naturalnego, dla przypadków gdy złoża są udokumentowane i wprowadza się je do planu zagospodarowania przestrzennego
- 4) Współpraca z organami koncesyjnymi oraz organami administracji geologicznej w przypadkach kiedy wydawane będą koncesje na rozpoznawanie złóż,
- 5) Współpraca z organami administracji geologicznej w zakresie całej sfery prac geologicznych i geotechnicznych,
- 6) Jasne i precyzyjne formułowanie warunków prowadzenia działalności wydobywczej, zwracając zwłaszcza uwagę na projekt zagospodarowania złoża oraz projekt rekultywacji terenu po ustaniu działalności wydobywczej podczas opiniowania przez gminę wydawanej koncesji (bez tej pozytywnej opinii organ koncesyjny nie powinien jej wydać)
- 7) Ograniczanie nielegalnego wydobycia surowców (tzw. „dzikich wyrobisk” stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi),

- 8) Likwidacja dzikich wyrobisk w celu ograniczenia ich ujemnego wpływu na środowisko (rabunkowa eksploatacja jest niekorzystna dla stanu złoża, powoduje marnotrawstwo zasobów i może powodować dewastację powierzchni gruntu),
- 9) Likwidacja i rekultywacja „dołów urobkowych”, powstałych przy eksploatacji ropy naftowej, bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i terenów zdegradowanych.

10.4.9 Edukacja ekologiczna, Cel szczegółowy nr 10 - Edukacja ekologiczna, dostęp do informacji i poszerzanie dialogu społecznego

Cel strategiczny nr 10

Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy oraz propagowanie ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.

Działania edukacyjne powinny być prowadzone na dwóch płaszczyznach:

- Edukacja formalna – realizowana w systemie oświatowym
- Edukacja nieformalna – podnosząca ekologiczną świadomość społeczności i władz lokalnych

Cele krótkookresowe i średniookresowe:

Cel nr 10.1 Wdrożenie systemu informacji o środowisku

Cel nr 10.2 Rozwój bazy edukacyjnej i ogólnodostępnych form edukacji ekologicznej.

Cel nr 10.3 Edukacja ekologiczna w szkołach i w rolnictwie.

Cel nr 10.4 Poprawa świadomości ekologicznej w zakresie właściwych postaw dotyczących korzystania ze środowiska (m.in. gospodarki odpadami i racjonalizacji zużycia wody, energii cieplnej i elektrycznej). Promowanie odnawialnych źródeł energii.

Cel nr 10.5 Podniesienie świadomości społecznej w zakresie wiedzy o środowisku (zagadnienia ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej) i jego zagrożeniach.

Cel nr 10.6. Promowanie rolnictwa ekologicznego,

Działania w zakresie realizacji celów krótkookresowych:

1. prowadzenie edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży w zakresie zrozumienia celów ochrony przyrody i różnorodności biologicznej,
2. przygotowanie nowoczesnych (komputerowych) systemów zarządzania i dokumentowania zasobami środowiska,
3. prowadzenie szkoleń dla rolników, kontynuowanie doradztwa rolniczego,
4. wprowadzenie dodatkowych form nauki wiedzy ekologicznej poprzez kółka zainteresowań, spotkania, konkursy,
5. organizacja ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, utrzymanie istniejących ścieżek przyrodniczych, punktów widokowych, itp.

6. Egzekwowanie przepisów, dotyczących: porządku, gospodarki odpadami, gospodarki wodno- ściekowej i ochrony przed hałasem,
7. Prowadzenie edukacja ekologicznej w szkołach (kółka zainteresowań, konkursy ekologiczne itp. prowadzenie aktywnych form edukacji np. „Ekolekcje”), wprowadzanie do edukacji szkolnej programów ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami, w zakresie nauki przyrody nauczyciele zamierzają wprowadzić program nauczania n/t segregacji odpadów.

Edukacja formalna powinna uwzględniać następujące działania:

- Realizację zajęć zawierających elementy edukacji ekologicznej w przedszkolach, szkołach podstawowych i ponadpodstawowych
- Utrzymywanie klas o profilu kształcenia ekologiczno – przyrodniczym w szkołach
- Wprowadzenie przedmiotu „Ekologia” do siatki zajęć szkolnych
- Uczestnictwo uczniów w olimpiadach, konkursach i programach ekologicznych o charakterze regionalnym i krajowym
- Ponadprogramową edukację z zakresu ekologii i ochrony środowiska, prowadzenie odrębnych zajęć dotyczących ochrony środowiska, organizowanie zajęć w terenie i wycieczek krajoznawczych, prowadzenie ekologicznych kół zainteresowań, wykonywanie wystaw i ekspozycji, albumów i kronik prezentujących osiągnięcia uczniów w poznawaniu i ochronie środowiska
- Zaangażowanie szkół i uczniów w akcjach sprzątnięcia terenu gminy, sadzenia drzew i pielęgnacji zieleni, opieki nad zwierzętami, zbierania surowców wtórnych, a także innych przedsięwzięciach proekologicznych zasługujących na uwagę
- rozwój bazy edukacji ekologicznej, w tym rozwój zagospodarowania edukacyjnego i turystycznego obszarów leśnych i parków krajobrazowych (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne, tablice informacyjne itp.), prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych, wspieranie imprez prośrodowiskowych oraz działalności wydawniczej,

Edukacja nieformalna obejmować powinna:

- Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne, dotyczące ochrony środowiska, podejmowane przez władze samorządowe i podległe im służby komunalne na rzecz upowszechniania proekologicznych postaw mieszkańców gminy:
 - Urządzanie konkursów, festynów i innych imprez o tematyce ekologicznej
 - Organizowanie seminariów, warsztatów, wykładów i szkoleń związanych z ekologią i ochroną środowiska
 - Sporządzanie i rozprowadzenie wśród mieszkańców różnych materiałów informacyjnych (np. ulotek, folderów, publikacji prasowych) poświęconych ochronie środowiska
 - Tworzenie ścieżek edukacji ekologicznej

- Przedsięwzięcia edukacyjne i promocyjno – informacyjne dotyczące ochrony środowiska podejmowane w gminie przez inne podmioty, takie jak:
 - pozarządowe organizacje ekologiczne
 - placówki służby zdrowia
 - straż pożarną
 - instytucje naukowe i kulturalne
 - dyrekcje lasów państwowych
 - przedsiębiorstwa turystyczne i uzdrowiskowo – rekreacyjne

11. Monitoring i zarządzanie środowiskiem

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które można ocenić zmiany stanu środowiska. Jest również podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- Monitoring jakości środowiska
 - Monitoring polityki środowiskowej
- W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian.

Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska. Powinna służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

11.1 Monitoring stanu środowiska

Monitoring stanu środowiska obejmuje badania ciągłe i okresowe prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Wojewódzką i Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, które mogą służyć do oceny stanu środowiska, jak również wskazywać postęp w zakresie:

- Poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- Poprawy jakości powietrza atmosferycznego
- Ograniczania hałasu
- Wprowadzania zintegrowanego systemu gospodarki odpadami

11.2 Monitoring procesu wdrażania POŚ

Monitoring Programu Ochrony Środowiska polega na ocenie stopnia realizacji i terminowości wykonania przyjętych celów i zadań, a także rozbieżności między założeniami a realizacją programu i ich przyczyny. Burmistrz , co 2 lata (zgodnie z art. 18 ust.2 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska) ma obowiązek sporządzić raport z wykonania programu ochrony środowiska i przedstawić go Radzie Miasta w celu oceny i akceptacji oraz wprowadzenia niezbędnych korekt wynikających ze zmian uwarunkowań lub zmian w przepisach prawa.

Do oceny postępów w realizacji programu oprócz sprawozdań z realizacji działań inwestycyjnych i wykonania zadań edukacyjnych oraz organizacyjnych mogą służyć wyniki badań monitoringowych, jak również niektóre wskaźniki statystyczne. Porównanie

ilości emitowanych zanieczyszczeń w latach sprawozdawczych z odpowiednimi danymi z ubiegłego wielolecia pozwoli ocenić sumaryczne efekty realizacji programu.

Monitoring procesu wdrażania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Brzostek będzie obejmował w szczególności:

- Określenie stopnia wykonania działań
- Określenie stopnia realizacji przyjętych celów
- Ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem
- Analizę przyczyn wykrytych rozbieżności

11.3. Zarządzanie programem

Efektywne wdrażanie niniejszego opracowania wymaga dużego zaangażowania administracji samorządowej, a także prawidłowej współpracy między wszystkimi instytucjami (organizacjami) włączonymi w zagadnienia ochrony środowiska. Wdrażanie polityki długoterminowej oraz strategii krótkoterminowej rozpocznie się w okresie zmian systemu prawnego, wynikających z dostosowania polskiego ustawodawstwa do przepisów Unii Europejskiej. Zmiany te mogą mieć wpływ na strukturę zarządzania środowiskiem, a co za tym idzie na strukturę zarządzania niniejszym programem.

Możliwość skutecznego wykonywania ustaleń Programu wiązać się będzie ściśle z możliwościami finansowymi jednostek odpowiedzialnych za poszczególne zadania. Program jest jednak jednocześnie elementem niezbędnym do pozyskania tych środków. Pośrednio warunkiem sprawnej realizacji jest też posiadanie instrumentu w postaci odpowiednich zasobów kadrowych tj. niezbędnej liczby etatów oraz kompetentnych pracowników.

Grupę instrumentów zarządzania Programem tworzą:

- 1) instrumenty prawno-administracyjne;
- 2) instrumenty rynkowe;
- 3) instrumenty finansowe;
- 4) instrumenty z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem;
- 5) instrumenty informacyjno-edukacyjne.

11.4. Struktura zarządzania Programem

Zarządzanie, realizacja i kontrola Programu na poziomie gminy, prowadzone będą przez administrację rządową i samorządową oraz przez inne instytucje, w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami. Burmistrz jest odpowiedzialny za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie, co znaczy że:

- czuwa nad realizacją poszczególnych zadań,
- przygotowuje wnioski o środki inwestycyjne,
- współpracuje w zakresie realizacji programów wyższego rzędu i programów sąsiednich gmin),
- modyfikuje Program w zależności od uwarunkowań, w tym prawnych,
- promuje Program.

Na obszarze gminy ochrona środowiska realizowana będzie, zgodnie z przepisami szczególnymi, przez:

1. Burmistrza jako organ ochrony środowiska na szczeblu gminnym,
2. Starostę jako organ ochrony środowiska na szczeblu powiatowym,
3. Wojewodę Podkarpackiego oraz podległe mu służby zespolone, dysponujące instrumentami prawnymi w zakresie: reglamentowania prawa do korzystania ze środowiska, kontroli, nadzoru, negocjacji, opiniowania,
4. Samorząd Województwa Podkarpackiego i podległe mu jednostki organizacyjne,
5. organy administracji centralnej (m.in. Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi)
6. instytucje finansujące zadania ochrony środowiska,
7. Regionalną Dyrekcję Lasów Państwowych w Debicy
8. Kuratorium Oświaty w Rzeszowie, Delegatura w Dębicy,
9. Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,
10. Administrację niezespoloną (specjalną), a w szczególności:
 - a) Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie,
 - b) Powiatowego Inspektora Sanitarnego,
 - c) Państwową Straż Pożarną, w zakresie ratownictwa ekologicznego,
 - e) Izbę Celną w Dębicy,
 - f) Zespół Karpackich Parków Krajobrazowych w Krośnie

Na poziomie gminnym organem ochrony środowiska jest, burmistrz lub prezydent miasta. Poza ogólnymi przepisami prawnymi, posiada on instrument zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Ważne jest uwzględnienie ścisłych powiązań Powiatu Ziemskiego w Dębicy z gminami. Najważniejsze powiązania przejawiają się w gospodarce ściekowej i gospodarce odpadami.

Ponadto ważnymi realizatorami Programu będą przedsiębiorstwa i zakłady komunalne oraz lokalne ekologiczne organizacje pozarządowe działające na terenie powiatu.

11.5. Harmonogram weryfikacji celów i kierunków działań oraz terminów przygotowywania raportów z wykonania programów

Jak wspomniano powyżej, Ustawa Prawo Ochrony Środowiska nakłada na Burmistrza obowiązek sporządzenia co 2 lata raportu z wykonania programu ochrony środowiska i przedłożenia go Radzie Miasta. Realizacja zadań, wyszczególnionych w „II Polityce Ekologiczna Państwa”, a zwłaszcza wdrożenie systemów informatycznych oraz modyfikacja systemu statystyki publicznej, państwowego monitoringu środowiska i pozostałych mechanizmów nadzoru i kontroli, umożliwi wykonywanie co 2 lata oceny realizacji Gminnego Programu Ochrony Środowiska oraz oceny realizacji programów naprawczych poszczególnych komponentów środowiska.

11.6. Edukacja ekologiczna w aspekcie wdrażania POŚ

W przyjętej przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 2002 r. „II Polityce Ekologicznej Państwa”, w zasadzie uspołeczniania, zapisano prawo do udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji ekologicznych. Zasada uspołeczniania będzie realizowana poprzez stworzenie instytucjonalnych i prawnych warunków do udziału wszystkich zainteresowanych podmiotów wywierających bezpośredni lub pośredni wpływ na sposób i intensywność korzystania ze środowiska. Aby udział ten był wystarczająco szeroki i przynosił oczekiwane efekty, konieczne jest z jednej strony stymulowanie samej chęci takiego udziału, natomiast z drugiej tworzenie sprzyjających warunków dla praktycznej realizacji tej potrzeby oraz dostarczenie wiedzy i umiejętności pomocnych w konkretnych działaniach.

Podstawowe znaczenie dla szerokiego, społecznego udziału w osiągnięciu celów ekologicznych mają

- Odpowiednia edukacja ekologiczna
- Zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku
- Stworzenie instytucjonalnego zabezpieczenia dla wyrażania przez społeczeństwo swoich opinii i wpływania na podejmowane, istotne dla środowiska decyzje

Edukacja ekologiczna jest procesem kształtowania świadomości ekologicznej. Poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa zależy od ilości i jakości informacji, która do niego dociera oraz od form i sposobów edukacji. Edukacja która trafia do społeczeństwa powinna być ścisła, bezstronna i kompletna. Jasność i klarowność treści powinna być wynikiem jednoznaczności sformułowań. Edukacja ekologiczna powinna być prowadzona na wszystkich poziomach szkolnictwa, począwszy od szkół podstawowych po szkoły wyższe, a także wśród społeczności lokalnej gminy.

W prowadzeniu edukacji można wykorzystać potencjał pozarządowych organizacji ekologicznych.

11.7 Upowszechnianie informacji o stanie środowiska i wykonaniu programu

Obecnie informacja ekologiczna w Polsce dostępna jest dla społeczeństwa poprzez:

- Publikacje Głównego Urzędu Statystycznego
- Publikacje Ministerstwa Środowiska
- Publikacje służb państwowych – Inspekcję Ochrony Środowiska, Państwowy Zakład Higieny, Inspekcję Sanitarną
- Publikacje o charakterze edukacyjnym i popularyzatorskim jednostek naukowo-badawczych
- Publikacje opracowane przez organizacje pozarządowe, Polski Klub Ekologiczny, Ośrodki i Centra Edukacji Ekologicznej, Fundacje Ekologiczne
- Prasę popularnonaukową o tematyce ekologicznej
- Programy telewizyjne i radiowe
- Targi i giełdy ekologiczne
- Plakaty, plakaty filmowe, filmy
- Festiwale i konkursy ekologiczne
- Akcje edukacyjne i promocyjne
- Internet

Gromadzenie i udostępnianie informacji dotyczących środowiska jest jednym z zadań Inspekcji Ochrony Środowiska (art. 28 ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska). Zgodnie z powyższym, do celów swojej działalności IOŚ włączyła zadania edukacji ekologicznej i szerokiego informowania społeczeństwa o faktycznym stanie środowiska w Polsce oraz działaniach mających na celu jego ochronę, w tym również sprawozdania z realizacji wykonania założeń przyjętych w niniejszym opracowaniu.

Przedstawiciele WIOŚ, zgodnie z wymaganiami wynikającymi z art. 8a ust.2 Ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska, przygotowują i przedstawiają radom powiatów i sejmiku województwa coroczną informację o stanie środowiska i podejmowanych działaniach na rzecz jego poprawy.

12. Koszty i źródła finansowania PROGRAMU

12.1. Koszt realizacji programu

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych zapewnionych na poziomie krajowym. Zgodnie z polityką ekologiczną państwa założone cele mogą być zrealizowane przy stopniowym wzroście udziału wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną tj. w latach 2008-2009, 1,9-2% w latach 2010-2011, 2,1-2,2%. Według oszacowanych kosztów dostosowawczych Polski do Unii Europejskiej, w najbliższych 10-13 latach trzeba przeznaczać na ochronę środowiska 2-3 razy więcej niż dotychczas.

12.2. Źródła finansowania Programu

INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT ŹRÓDEŁ FINANSOWANIU PROGRAMU

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym.

W najbliższych latach priorytetowe będą działania związane z realizacją postanowień Traktatu Akcesyjnego. Odnowiona Strategia Lizbońska w obszarze środowiska kładzie nacisk na wzmacnianie synergii pomiędzy ochroną środowiska i wzrostem gospodarczym, przede wszystkim poprzez racjonalne wykorzystywanie zasobów środowiska oraz rozwój przemysłu środowiskowego (ecoindustry).

Nakłady na ochronę środowiska będą więc musiały znacznie wzrosnąć.

Struktura wydatków na ochronę środowiska wg źródeł finansowania od kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie tj. zdecydowanie dominują wydatki ze środków własnych (ok.40%), ze środków zagranicznych (ok.35%), funduszy ekologicznych (ok.15%) i do 2010 r. nie przewiduje się zmian w tym zakresie. Wśród grup inwestorów nadal dominować będą gminy (ok.55% wydatków na ochronę środowiska i gospodarkę wodną) lecz przewiduje się

sukcesywny wzrost udziału przedsiębiorstw (do ok. 40%).

Źródłem środków własnych mogą być m.in: budżety samorządów, środki własne przedsiębiorstw komunalnych, pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i/lub wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, budżet państwa, międzynarodowe instytucje finansowe (EBI, EBOR).

Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

1) **publicznych**, w tym:

- a) krajowych, pochodzących z: budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, pozabudżetowych instytucji publicznych,
- b) zagranicznych, pochodzących, między innymi, z Funduszu Spójności, funduszy strukturalnych, Inicjatywy Wspólnoty, Mechanizmu Finansowego Europejskiego

Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE+, fundacji itp.;

2) **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:

- a) zobowiązania finansowe (np. kredyty, pożyczki, obligacje, leasing),
- b) udziały kapitałowe (akcje i udziały w spółkach),
- c) fundusze własne inwestorów,
- d) dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
- e) zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje, programy pomocowe.

3) wdrażany jest Szwajcarski Mechanizm Finansowy. Zgodnie „Informacją na temat wykorzystania funduszy przedakcesyjnych i pozostałych instrumentów polityki strukturalnej w województwie podkarpackim” opracowywaną cyklicznie przez Departament Funduszy Strukturalnych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, wydatkowano ok. 64 % środków, które trafiły lub mogą trafić do województwa podkarpackiego na podstawie zregionalizowanych alokacji z lat 2000 – 2006 lub projektów już zrealizowanych bądź zatwierdzonych do dofinansowania w ramach poszczególnych programów pomocowych UE (ok. 700 mln euro tj. ok. 2,8 mld zł). Pozostałe środki finansowe będą stopniowo wypłacane i rozliczone – zależnie od zasad obowiązujących w danym programie – do końca 2010 r.

Środki unijne przewidziano na dofinansowanie projektów infrastrukturalnych (70%). Środki dostępne po akcesji Polski do UE alokacje z lat 2004-2006:

komponent regionalny Zintegrowanego Programu Operacyjnego Województwa

- Podkarpackiego – ok. 736 mln PLN,
- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” – ok. 293 mln PLN,
- Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – ok. 242 mln PLN,
- Fundusz Spójności – ok. 225 mln PLN.

- Spośród wymienionych instrumentów, Fundusz Spójności wspiera realizację dużych inwestycji o znaczeniu ponadregionalnym w dziedzinie transportu i środowiska. Po wejściu Polski do UE objął on również swym zakresem projekty zatwierdzone do realizacji w ramach przedakcesyjnego Programu ISPA. Łącznie w ramach Funduszu Spójności realizowanych jest na terenie województwa podkarpackiego 6 projektów infrastrukturalnych w tym „Modernizacja oczyszczalni ścieków w Dębicy”.

W nowej perspektywie finansowej tj. w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z:

- 1) Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 na realizację, którego przeznaczono kwotę **1,14 mld euro**;
- 2) Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka” (m.in. dofinansowanie projektów środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Kapitał Ludzki” (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- 3) programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu

Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska-Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 ml euro), Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP], Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska-Białoruś-Ukraina (z budżetem ponad 186 mln euro);

4) Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 – zgodnie z zaproponowanym przez MRiRW podziałem dla wybranych działań, do województwa podkarpackiego trafi ok. 300,43 mln euro pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (kwota ta ulegnie zwiększeniu po dokonaniu przez MR i RW podziału na regiony środków na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

W latach 2007-2015 do województwa podkarpackiego może trafić 2 746,91 mln euro, w ramach działań objętych Strategią Rozwoju Kraju (w tym wartość dofinansowania unijnego wynosić może 2 291,66 mln euro).

MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEZ WAŻNIEJSZE INSTRUMENTY FINANSOWE

Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”

„PO Infrastruktura i Środowisko” koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIŚ) realizowanych będzie 15 osi priorytetowych, w tym 6 dotyczących środowiska:

1. Gospodarka wodno - ściekowa
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T
7. Transport przyjazny środowisku
8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe
9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna
10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego
14. Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
15. Pomoc techniczna – Fundusz Spójności

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych 37,6 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27,9 mln euro, w tym na sektor środowisko przeznaczono 4,8 mld euro. W ramach w/w Programu przewidziano następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, systemowy i konkursowy tzw. „duże projekty” (w przypadku środowiska o wartości powyżej 25 mln euro) mogą ubiegać się o dofinansowanie zarówno w trybie indywidualnym jak i konkursowym. Na liście projektów kluczowych POLiŚ z terenu województw podkarpackiego nie znalazł się żaden ze zgłoszonych projektów sektora środowiskowego. Istnieje możliwość ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym.

Na mocy porozumień WFOŚiGW będą pełnił rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz Osi Priorytetowej II Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 RPO WP będzie najbardziej istotnym dokumentem w oparciu, o który realizowane będą przedsięwzięcia ochrony środowiska o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Zaangażowanie będą środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1 136,3 mln euro, z tego ok. **18% na realizację Osi priorytetowej 4 „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”**. Wielkość środków przewidzianych na realizację tej osi priorytetowej została oszacowana na poziomie 200 524 910 euro, z tego 170 446 174 euro pochodzić będzie z wkładu wspólnotowego, a 30 078 736 euro z krajowych środków publicznych. Kategorie interwencji obejmują działania: 44, 45, 46, 48, 51, 53, 54, 56. Realizacja tego priorytetu będzie następować poprzez cele szczegółowe: Oś priorytetowa 4 jest komplementarna z:

1) innymi osiami priorytetowymi RPO WP i programami t.j:

Osią priorytetową 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka (wspierane będą przedsięwzięcia m.in. związane z dostosowaniem MSP do wymogów środowiskowych);

Osią priorytetową 2. Infrastruktura techniczna.

2) osiami priorytetowymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013:

Osią 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,

Osią 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich.

(w programie przewidziano realizację inwestycji o mniejszej skali finansowej dotyczących gospodarki wodno – ściekowej i zagospodarowania odpadów na obszarach wiejskich i w małych miastach);

Osią 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego

3) osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach, którego realizowane będą inwestycje dotyczące dużych projektów m.in systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM większej niż 15 000, przedsięwzięcia dotyczące gospodarki odpadami służące ponad 150 000 mieszkańcom, a także większe kwotowo inwestycje związane z zachowaniem oraz ochroną różnorodności biologicznej. W niniejszej osi priorytetowej przewidziano wsparcie: przedsięwzięć dotyczących systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach do 15 000 RLM, dostarczania i uzdatniania wody, gospodarki odpadami służących mniejszej niż 150 000 liczbie mieszkańców, inwestycji związanych z zachowaniem oraz ochroną bioróżnorodności o mniejszej skali finansowej, a także

wsparcie inwestycji o znacznej skali finansowej w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym zbiorników o pojemności powyżej 10 mln m³, wsparcie dużych projektów dotyczących zachowania i ochrony bioróżnorodności, zabezpieczenia przed innymi niż powódź zagrożeniami oraz jednostek ochotniczej straży pożarnej);

4) Osią priorytetową 3. Środki służące wspólnemu interesowi, Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Przybrzeżnych Obszarów Rybackich na lata 2007 – 2013 (wsparcie finansowe na propagowanie zrównoważonej akwakultury, a także pomoc związaną z ochroną i poprawą stanu środowiska naturalnego, tam, gdzie działania dotyczą bezpośrednio gospodarki rybackiej oraz zarybienia gatunkami zagrożonymi).

13. UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Realizacja Programu może napotykać trudności wynikające z uwarunkowań (trudnych do oszacowania na obecnym etapie) takich jak:

- 1) możliwości współpracy lokalnej (współpracy samorządu powiatowego ze społecznością lokalną, instytucjami różnego szczebla, organami gmin),
- 2) uwarunkowania prawno-politycznych,
- 3) zmiany strukturalne w administracji publicznej i funduszach celowych,
- 4) możliwości finansowych, zwłaszcza:
 - a) możliwości kredytowe gmin i przedsiębiorstw;
 - b) środki finansowe możliwe do pozyskania,

- c) ograniczania środków na ochronę środowiska (przeznaczanie środków finansowych na zaspokojenie ogromnych potrzeb społeczeństwa, w zakresie innym niż ochrona środowiska.
- 5) rezygnacja lub opóźnienie w realizacji konkretnych działań w programach wyższego rzędu,
- 6) dynamika procesu rozwoju i zmian w sferach: gospodarczej, przyrodniczej, przestrzennej, społecznej i polityczno – instytucjonalnej,
- 7) możliwości pozyskania terenu pod realizację projektów;
- 8) możliwości techniczne wykonania zadań (m.in. zasoby ludzkie, wyposażenie techniczne),
- 9) stopień zaangażowania instytucji odpowiedzialnych za realizację zadań,
- 10) aktualne priorytety, określone w dokumentach rządowych, wojewódzkich, powiatowych.

14. RODZAJ I HARMONOGRAM REALIZACJI DZIAŁAŃ EKOLOGICZNYCH

W zależności od czasu pełnej realizacji (od rozpoczęcia zadania do osiągnięcia celu wg przyjętego miernika) przyjęto podział na zadania:

- krótkookresowe (2009 r. -2012 r.)
- średniookresowe (do 2016 r.)
- długookresowe (do 2019 r.).

Zadania gminy

Zadania samorządu gminnego obejmują działania finansowane w całości lub częściowo ze środków pozostających w dyspozycji gmin i szczegółowo ustalone zostaną w gminnych programach ochrony środowiska. Część działań, w ramach uregulowań ustawowych, techniczno-organizacyjnie może być wspierana przez samorząd powiatowy. Wsparcie finansowe dla działań na rzecz ochrony środowiska na terenie powiatu będzie udzielane w miarę możliwości finansowych starostwa powiatowego.

Zadania własne gmin powinny określać: opis przedsięwzięcia, termin realizacji, instytucje odpowiedzialną, koszty, źródła finansowania. Zadania koordynowane powinny być ujęte w programie z takim stopniem szczegółowości, jaki jest dostępny na terenie gminy. Szczegółowy opis zadań zawarto w tabeli nr 15.1

Gminny program ochrony środowiska powinien być skoordynowany w szczególności ze:

- studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,
- lokalnymi programami rozwoju infrastruktury,
- gminnym planem gospodarowania odpadami,
- programami, których opracowanie wynika z ustawy Prawo ochrony środowiska m.in. ochrony przed hałasem, programem ochrony wód (jeżeli zostały opracowane).

15. ZAŁĄCZNIKI

15.1. Załączniki tabelaryczne

Tab. nr 15.1. CELE STRATEGICZNE DO ZREALIZOWANIA PRZEZ GMINĘ

Lp.	Nazwa zadania i zakres rzeczowy	Termin realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Podmioty uczestniczące	Koszty realizacji /tys. PLN/	Źródła finansowania
CHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH						
Cel strategiczny nr 1						
1	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Brzostek obejmującej miejscowości :		Gmina	Gmina		Środki własne gminy
	Budowa kanalizacji sanitarnej Opaconka, Januszkowce	2010-2011			8000 (w tym 4800 środki własne)	Fundusz Europejski
	Brzostek	2010			1000	Fundusz Rozwoju Regionalnego
	Wola Brzostecka, Nawsie Brzostockie, Zawadka B., Kamienica Dolna	2015-2019			18 000(w tym środki własne 9000)	
2	Budowa nowych oczyszczalni Gminnych mechaniczno-biologicznych. Budowa oczyszczalni ścieków – Oczyszczalnia ścieków w Kamienicy Dolnej	2013-2016	Gmina	Gmina	4000 (w tym środki własne 1000)	Środki własne GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe
3	Zaopatrzenie Gospodarstw nie objętych kanalizacją w przydomowe oczyszczalni ścieków lub zbiorniki bezodpływowe (Budowa nowych oczyszczalni przydomowych i zagrodowych na terenach, na których budowa zbiorczej sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie nieuzasadniona)	2009-2012	Gmina	Indywidualne gospodarstwa domowe	b.d.	Środki własne GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe

4	Prowadzenie kontroli poprawności systemu odprowadzania ścieków	2009-2012	Gmina	-	b.d.	Środki własne gminy
5	Prowadzenie kontroli stanu technicznego zbiorników bezodpornych oraz weryfikacja posiadania przez gospodarstwa domowe, nieodłączone do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, ważnych umów na wywóz odpadów płynnych	2009-2012	Gmina	-	b.d.	Środki własne gminy
6	stopniowe ograniczanie negatywnego wpływu na środowisko zanieczyszczeń obszarowych (pozostałości chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów) i punktowych (składowiska obornika) pochodzących z działalności rolniczej	2009-2015	Gmina	właściciele nieruchomości	b.d.	Środki własne gminy
7	Ustanowienie stref ochrony wokół ujęć wód	działanie ciągłe	RZGW, Starostwo	RZGW, Starostwo	b.d.	środki własne właścicieli ujęć, środki pomocowe
8	Zaspokojenie zapotrzebowania ludności na odpowiednią jakościowo wodę pitną oraz do celów bytowo-gospodarczych i rekreacyjno-turystycznych Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Opaconka i Januszkowce	2011-2019	Gmina	Gmina	4600 (w tym środki własne 2000)	środki własne gminy NFOŚ, WFOŚ, SAPARD, środki własne mieszkańców
9	modernizacja i rozbudowa stacji uzdatniania wody w celu zapewnienia właściwej jakości wody – Brzostek	2009-2012	Gmina	Gmina, właściciele ujęć	944	środki własne gminy
10	Egzekwowanie zasad użytkowania terenu w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych zgodnie z przepisami szczególnymi	działanie ciągłe	Gmina	Gmina, Sanepid	b.d.	środki własne właścicieli ujęć wód
11	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami spowodowanymi przez azotany z źródeł rolniczych Ograniczanie zanieczyszczeń azotowych pochodzących z rolnictwa	2009-2015	Gmina	Gmina	b.d.	środki własne, fundusze ochrony środowiska
12	wyznaczenie i ochrona terenów źródłiskowych oraz przeciwdziałanie nadmiernemu wyczerpywaniu źródeł przez lokalne, małe wodociągi na terenach wiejskich	2009-2015	Gmina	Gmina, RZGW	b.d.	środki własne gmin
13	przeprowadzenie akcji edukacyjno-informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników	2009-2012	Gmina	Gmina, organizacje pozarządowe	b.d.	środki własne gmin PFOŚ, WFOŚ
Ochrona przed powodzią Cel strategiczny nr 2						
14	Bieżąca konserwacja cieków powierzchniowych	do 2019	RZGW	Zarządcy cieków	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących
15	inwentaryzacja i budowa oraz prawidłowa eksploatacja systemów melioracji	działanie ciągłe	PZMiUW, Gmina	PZMiUW, Gmina	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących
16	wspieranie wszelkich działań lokalnych zmierzających do zwiększenia naturalnej retencji zlewni poprzez kształtowanie pokrycia terenu sprzyjającego retencji wód (prowadzenie zalesień, ograniczanie wyrębów drzew) i stosowanie metod agrotechnicznych w rolnictwie sprzyjających retencji glebowej i ograniczających spływ powierzchniowy	Do 2019	Gmina, RZGW, WODR, PZMiUW, Starostwo	Gminy, RZGW, WODR, PZMiUW, Starostwo	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
17	Naprawa i rozbudowę systemu regulacji i zabudowy rzek i potoków przy maksymalnym wykorzystaniu lokalnych surowców naturalnych i odpadowych (zapory przeciwrumowiskowe, stopnie, progi, żłoby oraz lokalne umocnienia brzegów) – zgodnie z Programem działań inwestycyjnych opracowanym przez Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	zadanie ciągłe	PZMiUW	PZMiUW	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
GOSPODARKA ODPADAMI (Minimalizacja ilości odpadów kierowanych do unieszkodliwiania na składowiskach oraz ograniczenie ich negatywnego wpływu na środowisko) Cel strategiczny nr 3						
18	Cel ten określa jako priorytet ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu ich wykorzystywania i unieszkodliwiania.		Gmina	Gmina		środki własne, fundusze strukturalne
	Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów	2009 – 2012			200	
	Wykonanie Gminnego Punktu Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych	2009 – 2015			70	
	Partycypacja w kosztach rozbudowy Zakładu Zagospodarowania Odpadów	2009 - 2015			300	
	Aktualizacja gminnego Planu Gospodarki Odpadami	2012			10	
	Organizacja zbiórki odpadów wielkogabarytowych	2009 – 2015			20	
	Opracowanie Planu Usuwania odpadów azbestowych	2009-2012			3	
	Zbiórka odpadów azbestowych	2009 - 2032			750	
	„Inwentaryzacja i likwidacja dzikich wysypisk”	2009-2012			20	

19	<i>monitoring składowiska odpadów</i>	2015	Gmina	Gmina	75	<i>Środki własne gminy</i>
20	<i>Modernizacja ocz. ścieków w zakresie gosp. osadami ściekowymi</i>	2015	Gmina	Gmina	450	<i>Środki własne gminy</i>
Odnawialne źródła energii, energetyka alternatywna .						
Cel strategiczny nr 4						
21	Rozwój systemu wykorzystania energii odnawialnej. Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa	2009 – 2019	Właściciele obiektów, Gmina	organizacje pozarządowe, Urząd Gminy, właściciele obiektów	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących, dotacje gmin i funduszy, NFOS, WFOS, PFOS
22	opracowanie i wdrożenie przez gminy (zgodnie z Prawem Energetycznym) planów zaopatrzenia w energię.	2010	Gmina		5	budżet gminy
23	poprawa parametrów energetycznych budynków - termomodernizacja	2009-2019	właściciele i zarządcy budynków	właściciele i zarządcy budynków	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne jednostek realizujących, WFOS, NFOŚ
OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW						
(Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności, w tym wzrost lesistości gminy)						
Cel strategiczny nr 5						
24	Pielęgnacja pomników przyrody itp.	2019	Gmina	Gmina, Wojewoda	Brak danych umożliwiających ustalenie kosztów	środki własne
25	Rozwój rolnictwa ekologicznego , agroturystyki zgodnie z Krajowym Programem Aktywizacji Wsi	2019	Rolnicy indywidualni	Rolnicy indywidualni	b.d.	środki własne, środki pomocowe
26	Ochrona rewaloryzacja istniejących terenów zieleni i zadrzewień i tworzenie nowych na terenach zabudowanych,	2019	Gmina	Gmina	b.d.	środki własne
27	Wprowadzenie nowych obszarów chronionych	2019	Gmina, Wojewoda	Gmina	b.d.	Ministerstwo, budżet wojewody
28	Wdrażanie programów rolno-środowiskowych na obszarze gminy	2019	Gmina	Gmina	b.d.	środki własne
29	uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo	2009-2012	Gmina	Gmina	b.k.	środki własne jednostek realizujących
30	wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem	2009-2012	Gmina	Gmina	b.k.	środki własne jednostek realizujących
31	przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych	2009-2012	Gmina	Gmina	b.k.	środki własne jednostek realizujących
32	przeprowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, celem wskazania cennych przyrodniczo siedlisk, które należy wyłączyć np. z zalesiania	2009-2012	Wojewódzki konserwator przyrody, Gmina, Starostwo	Wojewódzki konserwator przyrody, Gmina, Starostwo	b.d.	środki własne jednostek realizujących
33	ochrona naturalnych siedlisk, stanowisk chronionych gatunków roślin i zwierząt, wykorzystywanie inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego gminy	2009-2012	Gmina, Wojewódzki konserwator przyrody, Starostwo	Gmina, Wojewódzki konserwator przyrody, Starostwo	b.d.	środki własne jednostek realizujących
34	Budowa i rozbudowa tras wycieczkowych , szlaków turystycznych , deptaków turystycznych ,	2015	Gmina	Gmina	b.d.	środki własne
35	wprowadzanie przez władze gminne na terenie gminy indywidualnych form ochrony przyrody, jeżeli wojewoda uprzednio nie wprowadził tych form. Kompetencje władz gminy dotyczą uznania za pomnik przyrody, użytek ekologiczny, stanowisko dokumentacyjne przyrody nieożywionej i zespół przyrodniczo-krajobrazowy	zadanie ciągłe	Gmina	Gmina	b.d.	środki własne jednostek realizujących
OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO						
Zachowanie standardów jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z wymaganiami prawa krajowego i unijnego						
Cel strategiczny nr 6						
36	Zmiana nośników energii i modernizacja obiektów. Modernizacja sposobu ogrzewania poprzez stosowanie systemów docieplania oraz wymianę kotłów na opalane paliwami gazowymi, olejowymi lub biopaliwami oraz ewentualnie wymianę starych pieców węglowych na nowoczesne, spełniające normy ochrony powietrza w zakresie dopuszczalnych emisji	2009 – 2015	Gmina	Gmina, właściciele obiektów	b.d.	Środki własne gminy Środki prywatne GFOŚiGW
37	Modernizacja starych kotłowni poprzez wymianę kotłów na opalane paliwami gazowymi, olejowymi lub biopaliwami oraz ewentualnie wymianę starych pieców węglowych na nowoczesne, spełniające normy ochrony powietrza w zakresie dopuszczalnych emisji	2009 – 2015	Gmina	Gmina	b.d.	Środki własne gminy Środki prywatne GFOŚiGW
38	Promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa	2009 – 2019	Gmina	organizacje pozarządowe, Gmina, właściciele obiektów	b.d.	środki własne jednostek realizujących, dotacje gmin i funduszy, NFOS, WFOS, PFOS
39	wsparcie finansowe dla mieszkańców zmieniających ogrzewanie węglowe na bardziej ekologiczne i wykonujących inwestycje	2009 – 2019	Gmina	właściciele obiektów	b.d.	środki własne, kredyty BOŚ,

termomodernizacyjne						fundusz termo
40	termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej:	2009 – 2019	Gmina	Gmina, właściciele budynków	b.d.	modernizacyjny środki własne właścicieli budynków, kredyty BOŚ, fundusz termo modernizacyjny
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB						
Cel strategiczny nr 7						
41	Wapnowanie gleb	2009 – 2019	Właściciele indywidualni, Powiat	Właściciele indywidualni, Powiat	b.d.	Budżet Właścicieli i Powiatu
42	kształtowanie struktury upraw przeciwdziałającej erozji i pogarszaniu się jakości gleb oraz przeciwdziałanie zakwaszaniu	zadanie ciągłe	WODR,	WODR, Gminy, właściciele nieruchomości	b.d.	środki własne jednostek realizujących
43	Usuwanie skutków degradacji powierzchni ziemi	zadanie ciągłe	Właściciele indywidualni, Powiat	Właściciele indywidualni, Powiat	b.d.	środki własne jednostek realizujących
44	podnoszenie jakości i struktury gleb poprzez wykorzystanie kompostu	zadanie ciągłe	WODR	WODR	b.d.	środki własne jednostek realizujących
45	ochrona i wprowadzenie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych i przydrożnych spełniających rolę przeciwerozyjną	zadanie ciągłe	właściciele nieruchomości	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ	b.d.	Środki własne województwa Środki własne powiatu Środki własne gminy Środki własne RDLP
OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM						
Cel strategiczny nr 8						
46	Zmniejszenie uciążliwości hałasu na terenach zurbanizowanych	zadanie ciągłe	Gmina	Gmina		Budżet Gminy, Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego
	Realizacja inwestycji komunikacyjnych (budowa odcinków drogowych, modernizacja dróg i skrzyżowań)				291,6 (w tym środki własne 43,7)	
	Modernizacja dróg gminnych: Modernizacja drogi gminnej Grudna Górna	2009-2012			658,8 (w tym środki własne 98,8)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Januszkowie „na Działach”	2009-2012			801 (w tym środki własne 120,1)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Kamienica Górna „na Nogę”	2009-2012			306 (w tym środki własne 45,9)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Siedliska-Bogusz „Kamionki”	2009-2012			252 (w tym środki własne 37,8)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Januszkowice „Wyrbąb”	2010-2012			198 (w tym środki własne 29,7)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Grudna Górna – Górzyszna	2010-2012			558 (w tym środki własne 83,7)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Grudna Górna „Kujawy”	2010-2019			540 (w tym środki własne 81)	
	Przebudowa - Modernizacja drogi gminnej Grudna Górna „Podkonie”	2010-2019				
47	Opracowanie MPZP z uwzględnieniem wymagań dotyczących ochrony środowiska, w szczególności: lokalizacji obiektów odpowiedniej lokalizacji urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.	zadanie ciągłe	Gmina	Gmina	b.d.	Środki własne gminy
OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN- Cel strategiczny nr 9						
48	Ochrona surowców i gleb w planach zagospodarowania przestrzennego	zadanie ciągłe	Gmina	Gmina	10	środki własne, PFOŚiGW
49	ochrona złóż perspektywicznych i niezagospodarowanych poprzez uwzględnienie obszaru ich występowania w studiach uwarunkowań oraz planach zagospodarowania przestrzennego	2009-2011	Gmina	Gmina	10	środki własne
50	ograniczony rozwój eksploatacji na obszarach cennych przyrodniczo	zadanie ciągłe	Gmina	Gmina	20	środki własne
Edukacja ekologiczna - Cel strategiczny nr 10						
51	Upowszechnianie informacji o podejmowanych akcjach, kampaniach i działaniach na rzecz ochrony środowiska w gminie (w tym Akcja Sprzątanie Świata, konkursy ekologiczne itp.)	2009-2012	Gmina	Gmina	20	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, fundusz GZDGRiK
52	Materiały informacyjne dla dzieci i młodzieży	zadanie ciągłe	Gmina	Gminy, Wojewoda, organizacje ekologiczne	10	GFOŚiGW, WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE, fundusz GZDGRiK

53	Edukacja rolników w dziedzinie rolnictwa ekologicznego	zadanie ciągłe	Gmina, WODR	Gmina, WODR	10	WFOŚiGW, fundusze pomocowe UE,
54	Wspomaganie prowadzenia edukacji ekologicznej przez lokalne organizacje pozarządowe i grupy obywatelskie	2009-2012	Gmina	Gmina, szkoły, organizacje pozarządowe, Starostwo	15	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
55	promowanie zachowań związanych z codziennym bytowaniem mieszkańców a zgodnym z zasadami ochrony krajobrazu i przyrody	zadanie ciągłe	Gmina	Organizacje pozarządowe, Gmina, Szkoły, Starostwo	2	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
56	edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat właściwej gospodarki odpadami	2009-2012	Gmina	Organizacje pozarządowe, Gmina, Szkoły, Starostwo	3	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
57	edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat w zakresie ochrony przyrody i ochrony lasów	2009-2012	Gmina	Organizacje pozarządowe, Gmina, Szkoły, Starostwo	3	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ
58	rozwój przyrodniczych ścieżek dydaktycznych	zadanie ciągłe	Gmina	ZZPK, Gmina, Starostwo	10	środki własne jednostek realizujących, WFOŚ

Przedstawione w tabeli nakłady na realizację Programu Ochrony Środowiska należy traktować jako orientacyjne z uwagi na fakt, iż w chwili sporządzania Programu ustalenie niektórych kosztów nie jest możliwe.

16. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Wstęp

Przedmiotem niniejszego opracowania jest Program Ochrony Środowiska Gminy Brzostek. Program ten stanowi rozwinięcie na poziomie lokalnym, przyjętego przez Sejmik Województwa Podkarpackiego „Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego – aktualizacja” i Programu Ochrony Środowiska i Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Dębickiego – aktualizacja”.

Zasadniczym zadaniem jakie niniejsze opracowanie ma spełnić jest określenie celów, priorytetów i w konsekwencji działań, jakie stoją przed samorządem powiatowym w dziedzinie ochrony środowiska. Ich podjęcie i wykonanie ma na celu realizację międzynarodowych zobowiązań naszego kraju, a w szczególności podjętych, w związku z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej oraz w znacznej mierze wynikających z *Polityki Ekologicznej Państwa*.

Zakres merytoryczny Programu Ochrony Środowiska określają wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym (MŚ grudzień 2002) oraz rozporządzenie Ministra Środowiska z 9 kwietnia 2003 r. w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami i *Poradnik powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami*.

Dokument opracowany został na 4 lata (2008 – 2011 r.), z tym, że przewidziane w nim działania

obejmują w perspektywie kolejne lata, do 2019 r. Powstał w oparciu o tzw. **otwarty proces planowania**, co oznacza, że:

- w procedurę opracowania projektu Programu, już na etapie opracowywania niniejszego dokumentu włączone zostały zainteresowane jednostki organizacyjne oraz społeczeństwo,
- powinny być aktualizowane przyjęte priorytety, kierunki działań oraz przyjęte wskaźniki (m.in. regulujących zmniejszenie odpadowości, materiałochłonności), w zależności od analizy aktualnego stanu, przy okazji każdej okresowej oceny Programu.

Program podzielono na 15 rozdziałów.

Pierwsza część zawiera informacje ogólne, typu: cel i przedmiot opracowania, podstawy prawne i merytoryczne sporządzenia Programu.

Część 2 i 3 – opisuje aktualny stan środowiska w gminie, w odniesieniu do wszystkich jego elementów: powietrze, hałas, wody powierzchniowe i podziemne, środowisko przyrodnicze (w tym, opis obszarów przyrodniczo cennych), gospodarka leśna, gospodarka odpadami, promieniowanie elektromagnetyczne, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, gleby i kopaliny. Część ta, została poprzedzona charakterystyką ogólną gminy, zawierającą dane, typu: położenie geograficzne, dane demograficzne, gospodarcze, infrastrukturalne, itp.

Ponadto, w części 3 opracowania poświęcono wiele uwag gospodarce wodno-ściekowej w gminie. W oparciu o informacje uzyskane w drodze ankietyzacji określono stan istniejący w zakresie zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków na terenie gminy. Dodatkowo przedstawiono wykaz zamierzeń inwestycyjnych dotyczących realizacji przez gminę przedsięwzięć w zakresie wyposażenia terenów zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę, w zbiorcze sieci kanalizacyjne i komunalne oczyszczalnie ścieków,

przyjmując harmonogram realizacji tych zadań w okresie do 2019 roku.

W części tej zawarto również charakterystykę istniejących oraz przewidywanych w przyjętej perspektywie, ujęć wodnych i systemów zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gminy.

Dokonana w części 5 opracowania, wnikliwa analiza jakości środowiska ze szczególnym uwzględnieniem stanu gospodarki wodno-ściekowej w gminie, stanowiła podstawę do sprecyzowania strategii działań gminy w zakresie poprawy jakości i ochrony środowiska, zawartej w części 10 Programu.

W celu spójności przyjętej strategii działań gminy na rzecz poprawy i ochrony środowiska z polityką rządową, przytoczono w części 10 Programu najistotniejsze cele polityki ekologicznej państwa oraz województwa podkarpackiego. Szczególną uwagę, zwrócono na wdrożenie w kraju Europejskiej Sieci NATURA 2000, która obejmować będzie swym zasięgiem obszar gminy.

Równocześnie, w części 3, dokonano analizy tendencji rozwojowych w gminie na najbliższe lata i ich wpływu na jakość środowiska. Zważywszy na turystyczno-rolniczy charakter gminy, jego położenie (z dala od aglomeracji miejskich, ważnych ciągów komunikacyjnych, itp.), brak preferencyjnych dla przedsiębiorców stref ekonomicznych, itp. - rozwój gminy w kierunku przemysłowo-gospodarczym jest wręcz niemożliwy. Stąd też, przyjęto, że zasadniczym kierunkiem rozwoju gminy będzie rolnictwo oraz turystyka i wypoczynek, rozumiane w bardzo szerokim zakresie.

Ukształtowanie terenu, różnorodność przyrodnicza, szeroka gama form ochrony przyrody, bogata fauna i flora sprzyjać będą rozwojowi różnych form turystyki, zarówno zimowej jak i letniej.

Przy tworzeniu strategii działań gminy w zakresie poprawy i ochrony jakości środowiska jako priorytetowe przyjęto działania na rzecz ochrony wód (powierzchniowych i podziemnych), działania w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody oraz działania na rzecz ochrony powierzchni ziemi w ramach racjonalnej gospodarki odpadami na terenie gminy.

Ze względu na konieczność zgodności niniejszego opracowania z celami polityki ekologicznej państwa oraz powiatu Dębickiego, a ponadto zważywszy na fakt, że duża część powierzchni gminy objętych jest różnymi formami ochrony i wynikających z tego zakazów i nakazów w zakresie korzystania ze środowiska; zapewnienia należytej jakości wody pitnej dla ludności, konieczności usystematyzowania i zagospodarowania narastającej ilości odpadów - uznano powyższe kryteria za priorytetowe w ramach realizacji Programu.

W oparciu o sprecyzowane cele polityki ekologicznej gminy, w części 10 Programu, opracowano harmonogram działań, z podziałem na działania inwestycyjne i pozainwestycyjne oraz krótko- i długoterminowe. W ramach działań inwestycyjnych przewidziano zadania własne gminy, tj.: inwestycje związane z modernizacją nawierzchni drogowych wybranych dróg gminnych oraz zadania własne gmin dotyczące budowy, rozbudowy i modernizacji ujęć

i sieci wodociągowych oraz zbiorczych systemów kanalizacyjnych wraz z oczyszczalniami ścieków.

Jako działania pozainwestycyjne, wyszczególniono zadania konieczne do realizacji w poszczególnych latach, przy pełnej współpracy z powiatem: służb podległych staroście, gmin, podmiotów gospodarczych, administracji specjalnej (RZGW, Lasy Państwowe i inne), instytucji finansujących, instytucji naukowo-badawczych, organów kontrolno-inspekcyjnych i innych.

W końcowej części Programu przedstawiono instrumenty i narzędzia niezbędne do realizacji Programu, tj.: instrumenty prawno-administracyjne i finansowe. Podano również sposób zarządzania Programem, metody kontroli realizacji Programu, sposób jego weryfikacji.

Strategia ochrony środowiska w Gminie

Strategia ochrony środowiska wynika z przyjętych założeń oraz stanu aktualnego stanu środowiska gminy.

Działania dotyczące realizacji Programu powinny odbywać się w obrębie następujących celów strategicznych:

Cel strategiczny nr 1 - Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Cel strategiczny nr 2 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych)

Cel strategiczny nr 3 - Gospodarka odpadami

Cel strategiczny nr 4 - Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Cel strategiczny nr 5 - Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Cel strategiczny nr 6 - Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej

Cel strategiczny nr 7 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Cel strategiczny nr 8 - Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Cel strategiczny nr 9 - Ochrona zasobów kopalni

Cel strategiczny nr 10 - Edukacja ekologiczna

17. Słownik użytych terminów

aglomeracja - rozumie się przez to miasto lub kilka miast o wspólnych granicach administracyjnych;

antropogeniczne oddziaływanie - budująca lub niszcząca działalność człowieka;

cele - określenie w fazie wstępnej przygotowania programu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym;

działanie - grupa projektów realizujących ten sam cel, działanie stanowi etap pośredni między celem ekologicznym a projektem;

„doły urobkowi” - pochodzące głównie z eksploatacji na skalę przemysłową, służące do zrzutu i gromadzenia płuczki powstałej przy eksploatacji odwiertów ropy naftowej;

efektywność (efekty) - kryterium porównujące wielkość nakładów na rzecz realizacji programu (np. finansowych, administracyjnych, ludzkich)

z rzeczywistymi osiągnięciami programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania;

emisja - rozumie się przez to wprowadzane bezpośrednio lub pośrednio, w wyniku działalności człowieka, do powietrza, wody, gleby lub ziemi:

a) substancje,

a) energie, takie jak ciepło, hałas, wibracje lub pola elektromagnetyczne;

eutrofizacja- rozumie się przez to wzbogacanie wody biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód;

Fundusz Spójności (Kohezji) - instrument ekonomiczno-polityczny Komisji Europejskiej, nie należący do Funduszy Strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw, a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania;

Fundusze Strukturalne - TTT zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). TTTNa fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR);

GMO - **organizm genetycznie zmodyfikowany** - rozumie się przez to organizm inny niż organizm człowieka, w którym materiał genetyczny został zmieniony w sposób niezachodzący w warunkach naturalnych wskutek krzyżowania lub naturalnej rekombinacji;

imisja zanieczyszczeń - pochłanianie (przyjęcie) zanieczyszczeń przez określony element środowiska lub opad zanieczyszczeń na określoną (jednostkową) powierzchnię terenu;

IPPC- (Integrated Pollution Prevention and Control in Poland)- zintegrowane zapobieganie i ograniczanie zanieczyszczeń;

jednostka odpowiedzialna za realizację zadań – organ administracji spełniający funkcję koordynatora lub inicjatora działań zmierzających do realizacji zadań lub jednostka odpowiedzialna za finansowanie zadań;

korytarz ekologiczny – rozumie się przez to obszar pomiędzy dwoma lub wieloma obszarami chronionymi, niezabudowany, umożliwiający migracje zwierząt;

„kopanki” – wyrobiska (doły kopane pozostałe po wydobyciu ropy naftowej) o głębokości od 4 do 60 m, często posiadające drewniane ocembrowanie;

monitorowanie - kontrola postępu realizacji programów i projektów poprzez system wskaźników określonych w dokumentach programowych;

organizacja ekologiczna - rozumie się przez to organizacje społeczne, których statutowym celem jest ochrona środowiska;

plan ochrony – rozumie się przez to podstawowy dokument opracowywany dla wskazanych form ochrony przyrody, zawierający opis formy ochrony oraz cele prowadzenia działań ochronnych, katalog zadań i sposobów ich wykorzystania;

pola elektromagnetyczne - rozumie się przez to pole elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach od 0 Hz do 300 GHz;

poziom hałasu - rozumie się przez to równoważny poziom dźwięku A wyrażony w decybelach (dB);

obszary wrażliwe – obszary wyznaczone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie, zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnym;

wskaźniki - miara: celów, jakie mają zostać osiągnięte, zaangażowanych zasobów, uzyskanych produktów, efektów oraz innych zmiennych (np. ekonomicznych, społecznych, dotyczących ochrony środowiska);

zanieczyszczenie - rozumie się przez to emisję, która jest szkodliwa dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powoduje szkodę w dobrach materialnych, pogarsza walory estetyczne środowiska lub koliduje z innymi, uzasadnionymi sposobami korzystania ze środowiska;

18. Wykaz materiałów źródłowych i bibliografia

18.1. Bibliografia

1. Aktualizacja Planu Gospodarki Odpadami Powiatu Dębickiego
2. Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Dębickiego
3. Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, 2005, Ministerstwo Środowiska, Warszawa;
4. Bank Danych Regionalnych, <http://www.stat.gov.pl>;
5. Bilans zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce w 2005 roku. PIG Warszawa 2006r.;
6. Informacja o realizacji zadań w 2005 roku. WIOŚ Rzeszów 2006 r.;
9. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami, Warszawa, 2006 r.;
10. Lista przedsięwzięć priorytetowych do dofinansowania przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie w 2007 i 2008 roku;
11. Lista projektów inwestycji ujętych w ZPORR na lata 2008 -2009; Urząd Marszałkowski w Rzeszowie, 2007;
12. Ocena roczna jakości powietrza w województwie podkarpackim w roku 2005, 2006. WIOŚ Rzeszów 2006r., 2007 r.;
13. Ochrona Środowiska 2007, GUS Warszawa 2007;
14. Ochrona Środowiska w Województwie Podkarpackim w latach 2004-2006, US Rzeszów, 2007;
15. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego, 2002, PBPP w Rzeszowie;
16. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011- 2014, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2006 (projekt);
17. Program ochrony powietrza dla strefy „Miasto Dębica”, ustanowiony Rozporządzeniem Wojewody Podkarpackiego z dnia 22 sierpnia 2006 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy „Miasto Dębica” – Dz. U. Woj. Pod. Nr 107, poz. 1500;
18. Program ochrony przed powodzią w Dorzeczu Górnej Wisły –etap I”, Kraków, lipiec 2007 r.;

19. Raporty o stanie środowiska województwa podkarpackiego 2003, 2004, 2005, 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Rzeszów;
21. Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 wraz z Indykatywnym Planem Inwestycyjnym, Rzeszów, 2007;
22. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego w 2006 r i 2007 r. -US w Rzeszowie;
23. Strategia gospodarki wodnej, 2005, MŚ, Warszawa, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2005 r.;
24. Strategia gospodarki wodnej, projekt aktualizacji strategii, 2006, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa;
25. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego 2020, Rzeszów 2005;
27. Obowiązujące przepisy prawne
28. Programu Ochrony Środowiska Województwa Podkarpackiego – aktualizacja
29. Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podkarpackiego – aktualizacja
30. Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
31. Monitoring WIOŚ w województwie podkarpackim w roku 2005, 2006. WIOŚ Rzeszów 2005r., 2006 r.;

Wykaz Skrótów:

- BOŚ – Bank Ochrony Środowiska
 ISO – Międzynarodowa Organizacja
 Normalizacji

- ISPA – Przedakcesyjny Instrument Polityki Strukturalnej
- PHARE – Program Pomocy Polsce w Restrukturyzacji Gospodarki
- SAPARD – Specjalny Program Akcesyjny Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
- UE – Unia Europejska
- ARiMR – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
- WODR – Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
- WIOŚ – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska
- NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- PFOŚiGW – Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
- OSP- Ochotnicza Straż Pożarna
- ERDF- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- ZPORR- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego
- SIGOP – Systemu Informatycznego Gospodarki Odpadami

Przewodnicząca Rady

Zofia Skórska